

Razigravanje dobre volje

Problemi postoje da bi se rješavali. Dobro je kada se problemi razmotre i neke se stvari pomaknu s mrtve točke, pa makar to bilo i u smjeru razigravanja dobre volje za njihovo rješavanje. Ovoga je tjedna na dvodnevnom zasjedanju mješovitog hrvatsko-srpskog povjerenstva za manjine, koje je obuhvaćalo sesije u Beogradu i Subotici, usuglašeno preko 40 preporuka. Cilj rada povjerenstva, koje se posljednji put sastalo prije tri i pol godine, je praćenje provedbe Sporazuma između dviju država o zaštiti prava hrvatske i srpske manjine.

Za hrvatsku manjinsku zajednicu važna je, među ostalim, i jedna od usvojenih preporuka da nastava na hrvatskom jeziku bude izuzeta iz projekta racionalizacije školstva, što bi značilo da će i malobrojni odjeli moći funkcionirati i dalje. Na sastanku je bilo riječi i o nužnosti da se na Radio-televiziji Vojvodine formira uredništvo na hrvatskom jeziku, a najoštija rasprava se vodila oko zahtjeva da se Hrvatima u Srbiji osigura pravo na izravnu zastupljenost u Skupštini Srbije, kakva je omogućena Srbima u Hrvatskom saboru. Zajednički zaključak sudionika ovog skupa je da su zakoni i propisi u objema zemljama dobri, ali da razina praktične primjene zakonske regulative često nije primjerena u svim područjima manjinskih prava.

Po svemu sudeći, preporuke bi trebale razigrati dobru volju u pojedinim ministarstvima za daljnje konkretno rješavanje problematike života ovdašnjih Hrvata, kao i Srba u Hrvatskoj. Zakoni jesu dobri, a da bi bila dobra i njihova provedba, povjerenstvo će vladama i ministarstvima uputiti usvojene preporuke. Za to će izgleda trebati i »malo dobre volje«, a kada su već zakoni glede manjina u skladu s europskim standardima, valjda neće nedostajati i te »dobre volje«.

Kada smo već kod razigravanja dobre volje, ukoliko netko pomisli da je siromašan, može relativno lako »razigravanjem« nadvladati takvu situaciju. Ako uvažimo da je jedan od kriterija kojima se definira siromaštvo i obujam kulturne potrošnje, onda ne može stajati tvrdnja da se na koncertima, primjerice, klasične glazbe gubi vrijeme. Baš suprotno tome. Uvažavajući takav kriterij, možemo postići da ne živimo ispod linije siromaštva. Uspoređujući naše plaće s troškovima za zadovoljavanje naših »velikih« potreba, razliku možemo anulirati kulturnom potrošnjom, kao jedinom potrošnjom kojom za sitne novce ustvari nadvladamo siromaštvo, no, ako uzmemo u obzir da Rusija upravo pomaže kreditnim aranžmanom od oko milijardu eura, možda i nećemo morati u tolikoj mjeri posjećivati koncerte klasične glazne. Zaduživao se i Maršal, pa što? Stvar razigravanja, zar ne? Onda smo bar svake godine išli na more. Onako, u svom aranžmanu ili preko sindikata. I bili smo dobre volje. Makar na plaži.

Z. S.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Sastanak Đurđe Adlešić s predstavnicima hrvatske zajednice

RJEŠAVANJE PROBLEMA U OBRAZOVANJU - PRIORITET....7

Održana treća sjednica mješovitog hrvatsko-srpskog povjerenstva za manjine

ZAKONI DOBRI, PROVEDBA NEODGOVARAJUĆA 8-9

TEMA

Znanstveni skup u Zagrebu

NACIONALNE MANJINE KAO FAKTOR STABILNOSTI10-11

Što sve potrošači podmiruju plaćaju-

či skup plin

U SVIJETU CIJENA PADA, U SRBIJI NE!.....14-15

INTERVJU

Vera Svoboda, estradna umjetnica, interpretatorica starogradske, narodnih i zabavnih pjesama

ŽIVOT PROŽET TAMBURAŠKOM GLAZBOM.....12-13

DOPISNICI

U Petrovaradinu obilježen blagdan hrvatske zajednice u Srbiji

U SLAVU VELIKANA, BANA JELAČIĆA23

Uz obilježavanje Dana škole »Ivo Lola Ribar« u Plavni

ZA HRVATSKI JEZIK PRIJAVLJENO 11 UČENIKA25

MANIFESTACIJE

U Narodnom pozorištu u Somboru priređen cjelovečernji program »Od gajdi do tambure«

ŠETNJA UZ PRATNJU STARIH GLAZBALA28-29

KULTURA

U Stanišiću održan prvi saziv Likovne kolonije »Ivan Gundić Čiso - Dalmata«

SJEČANJE NA SVESTRANOG UMJETNIKA32

SPORT

Renata Vilor i Jasmina Vojnić Tunić, kuglašice »Pionira«

OVO JE NAŠA POSLJEDNJA NATJECATELJSKA SEZONA47

Povratak u Europu

Aziliz Gouez: Želimo reafirmirati debatu o europskoj perspektivi zemalja bivše Jugoslavije

Razgovor vodila: Bojana Oprijan-Ilić

U Beogradu će 14. i 15. prosinca biti održana međunarodna konferencija »Iza Zida«, koju organiziraju Notre Europe, čiji je osnivač bivši predsjednik Europske komisije Jacques de Larosière i beogradska nevladina udruga Kulturni front. Cilj konferencije je, u godini obilježavanja pada Berlinskog zida i ujedinjenja Europe, otvoriti debatu o kompliciranim odnosima država bivše Jugoslavije i EU, ali i o mogućem scenariju za europsku perspektivu zemalja zapadnog Balkana.

Sugovornica Hrvatske riječi tim povodom je Aziliz Gouez, voditeljica jednog od istraživačkih timova organizacije Notre Europe, koja je proteklih dana tijekom priprema za konferenciju boravila u Beogradu.

»Naša osnovna ideja je vrlo jednostavna – ove godine širom Europe slavi se obljetnica ujedinjenja i pada Berlinskog zida, kad se ljudima vraćaju slike rušenja i slavlja. U tom procesu priprema za proslavu ujedinjenja uočili smo jednu činjenicu – svi kao da su zaboravili što se posljednjih 20 godina dešavalo na području bivše Jugoslavije, nitko o tome ne govori, nitko se toga ne prisjeća, kao da im je trajektorija prema tim događajima na slijepom kolosijeku«, kaže Aziliz Gouez. »U svim tim refleksijama na pad Berlinskog zida nitko doista ne razmišlja što se u međuvremenu dogodilo bivšoj Jugoslaviji kroz ta dva desetljeća od pada Berlinskog zida. Zato je naša ideja vrlo jednostavna: odlučili smo u retrospektivi zbivanja od pada Berlinskog zida organizirati u Beogradu analizu svega što se dogodilo u centralnoj Europi, dakle ujedinjenje Istoka i Zapada, ali i vratiti putanju razmišljanja na krvavi raspad bivše države i na reafirmaciju europske perspektive balkanskih zemalja.

Kako se, po vašem mišljenju i s ove distance promatrano, pad Berlinskog zida odrazio na raspad bivše Jugoslavije?

Nisam baš sigurna da je bilo konkretnih uzročno-posljedičnih veza, ali je svakako utjecalo to što je padom Berlinskog zida praktički propao i promijenjen je jedan

višegodišnji poredak u Europi. Okončano je razdoblje hladnog rata u kome je, istina, Jugoslavija bila »igrač sa strane«, ali je uvijek znala kako se postaviti između Istoka i Zapada. Zapravo, puno je razloga za sve što se na prostorima bivše države događalo od kraja osamdesetih godina prošlog stoljeća. Ali, mnoge od tih razloga koji su imali brutalne posljedice vi ovdje svakako znate bolje od mene – počevši od teške ekonomske krize do pogrešnih ljudi na pogrešnim mjestima. Milošević u Srbiji, a istovremeno Tuđman u Hrvatskoj bili su povijesno vrlo nesretna koincidencija.

Zašto ste izabrali baš Beograd?

Pa, to je na neki način glavni grad u regiji, jednostavno – važan je. Uostalom, to je i mišljenje gospodina Jacquesa de Larosière, osnivača organizacije Notre Europe, koji smara kako je Srbija na pravom putu i da je važan igrač na Balkanu. **Bavite se i antropološkim istraživanjima. Postoji li možda ključna riječ kojom se mogu objasniti sadašnji odnosi među državama i narodima bivše Jugoslavije – netolerancija, nepovjerenje, nerazumijevanje...?**

Ima svega toga pomalo, ali ja bih prije rekla kako je ključ što narodima u zemljama bivše Jugoslavije nedostaju prave, dobre vođe. Ne mislim da mržnja postoji sama za sebe, mržnja se i danas kreira i instrumentalizira. To rade loše vođe, a tako se samo vraćate u prošlost. Upravo zato je poanta naše konferencije – pogled preko zida. Novi pogled preko Berlinskog zida, pogled preko zidova koji postoje između zemalja u regiji.

Kako vi danas vidite te zidove između zemalja bivše Jugoslavije?

Ima ih doista različitih i ima ih puno, malih i velikih. Vide se u svakodnevnom životu, mada ih neki ljudi nisu niti svjesni. Navest ću vam samo jedan primjer – ljetos sam putovala kroz Bosnu i Hercegovinu, a to baš i nije lako. Recimo, ako hoćete doći iz Banjaluke u Sarajevo imate autobus samo do Istočnog Sarajeva, u spskom entitetu. Ali, ti zidovi se lakše preskaču i manji su problem

Aziliz Gouez voditeljica istraživačkog tima organizacije Notre Europe

od mentalnih zidova koji postoje u glavama ljudi. I na različitim razinama pregovora u eurointegracijama svjedoci smo tog, nazovimo ga internog balkanizma. Slovenija je nadrasla taj diskurs i rekla: vraćamo se centralnoj Europi, ostavljamo Balkan iza sebe, Hrvatska ima istu ideju želeći ostaviti Balkan iza sebe. Ipak, puno je procesa distanciranja od tog tzv. internog balkanizma, ali i brojnih procesa obnove normalnih međusobnih odnosa – to se vidi na polju trgovine, tržišta, kulture... Tu je sve manje zidova.

Govorite o zidovima? A što mogu biti mostovi?

Puno toga. Ali, jedini pravi most je obrazovanje, a to podrazumijeva da ispravno učite buduće generacije i ne vraćate ih stalno u prošlost. Poslijeratna izgradnja odnosa Francuske i Njemačke najbolji je primjer za to.

Kako zamišljate regiju za desetak godina?

Ako predete zidove naučit ćete puno o sebi i postići mnogo. Prihvaćanje europskog identiteta znači i da imate kritički odnos prema svojoj povijesti, a to je bolan proces. Želimo da ideje o toj perspektivi regije čujemo upravo na konferenciji u prosincu u Beogradu. Također, želimo okupiti i suočiti svjedoke procesa iz prošlosti i vizionare budućih procesa – od političara do profesora i intelektualaca koji imaju neovisno mišljenje i stav o budućnosti regije. Hoćemo otvoriti debatu o proširenju EU i skrenuti pozornost javnog mnijenja na Zapadu, koje proces proširenja ignorira nakon primanja Rumunjske i Bugarske. Istovremeno, ljudi u zemljama bivše Jugoslavije očekuju neki znak i iz Europe.

SASTANAK ĐURĐE ADLEŠIĆ S PREDSTAVNICIMA HRVATSKE ZAJEDNICE

Prioritet je rješavanje problema u obrazovanju

Sve češći posjeti hrvatskih državnih dužnosnika hrvatskoj zajednici u Srbiji jesu poruka da Hrvatska skrbi o svojoj manjini i da joj je spremna pomoći, izjavila je potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske **Đurđa Adlešić** nakon susreta s predstavnicima hrvatske zajednice u srijedu, 21. listopada. Sastanak je održan u sjedištu Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici.

»Radimo na projektima kako bi se Hrvati koji ovdje žive mogli ostvarivati na jedan kvalitetniji način. Imam osjećaj da ovdje postoji još puno prostora za to, o čemu će se morati razgovarati u okviru bilateralne suradnje sa Srbijom«, kaže Đurđa Adlešić.

Po njezinom mišljenju, od svih problema s kojima je upoznata prioritetno je rješavati one s područja obrazovanja. »Dio posla smo već napravili. Riješili smo pitanje stipendija koje su prošloga puta postavljene kao problem. Imamo 12 studenata, nećemo se zadovoljiti tom brojem stipendija za ovu godinu koja je počela, nego ćemo u sljedećoj fazi pokušati rješavati i smještaj u domove, isto tako i literaturu«, kaže ona.

Potpredsjednica hrvatske Vlade napominje kako ne želi obećavati financijska sredstva, već realizaciju projekata »nešto jače nego što se to radilo do sada«. »U pripremi je jedan od važnih dokumenata koji bi trebao biti gotov do kraja godine. To je krovni dokument, strategija o Hrvatima koji žive izvan

Hrvatske. On bi sigurno trebao dati načelne odgovore i sugestije na brojna pitanja, između ostalog i razlikovati Hrvate u ovisnosti o tome gdje u svijetu žive«, kaže ona.

Ona je dodala da Hrvati u Srbiji, u odnosu na ostale Hrvate izvan domovine, žive najteže. »Hrvati ovdje nažalost moraju pokazivati da nisu nikad bili agresori, da su uvijek željeli živjeti u zemlji u kojoj traže samo da imaju pravo na

Mješovitog međuvladinog povjerenstva Hrvatske i Srbije za manjine.

Hrvatsku zajednicu na sastanku su predstavljali predsjednik HNV-a **Branko Horvat**, članovi Izvršnog odbora HNV-a **Stanislava Stantić-Prčić** i **Željko Pakledinac**, ravnatelj NIU »Hrvatska riječ« **Ivan Karan**, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov**, pokrajinski zastupnik **Dužo Runje**, predsjed-

dvodnevnog posjeta Republici Srbiji. Prije toga je u Beogradu sudjelovala na konferenciji »Borba protiv rasizma i nasilja kroz promociju različitosti u sportu« te se sastala s ministricom omladine i sporta Republike Srbije **Snežanom Samardžić-Marković**.

Podsjetimo, Đurđa Adlešić je već ranije, krajem svibnja ove godine, boravila u također dvodnevnom posjetu Srbiji. Tada se, među ostalim, susrela s pred-

Puno prostora za unapređenje položaja Hrvata: sa sastanka u HNV-u

svoj govor, pismo, običaje«, kaže Adlešić.

Na kraju razgovora Đurđa Adlešić je najavila i kako će Hrvatska s pozornošću pratiti provedbu preporuka koje su usvojene na nedavno održanoj sjednici

nik HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice **Ivan Stipić** i predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« **Šima Raič**.

Potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske Đurđa Adlešić je u Subotici boravila u okviru

stavnicima hrvatske manjine u Petrovaradinu, kojima je prenijela riješenost matične države da im pomogne u očuvanju nacionalnog identiteta.

D. B. P.

PREDSTAVNICI HNV-A I BIGZ-A DOGOVORILI TISKANJE UDŽBENIKA NA HRVATSKOM JEZIKU

Od iduće godine u rukama učenika

Svi udžbenici namijenjeni za učenike od prvog do osmog razreda osnovne škole, osim udžbenika iz skupine nacionalnih predmeta (hrvatski jezik, povijest, glazba i likovna kultura), za koje je BIGZ dobio odobrenje od Ministarstva pro-

svjete Republike Srbije, bit će tiskani za sljedeću školsku godinu. To je dogovoreno na sastanku članice IO HNV-a **Stanislave Stantić-Prčić** i predstavnica BIGZ-a **Mirjane Miloradović** i **Jasminke Lukić-Bogojević**. Sastanak je održan u Subotici, u

prostorijama HNV-a, u petak 16. studenoga.

Za sve predmete za koje BIGZ nije dobio odobrenje bit će urađeni novi udžbenici uz pomoć stručnjaka BIGZ-a, »Školske knjige« iz Zagreba i profesora iz hrvatske zajednice.

Tiskani udžbenici trebaju biti predani na odobrenje Ministarstvu prosvjete Republike Srbije do 1. listopada 2010. godine, pa je tako za očekivati da se u sljedećoj školskoj godini jedan dio njih nađe u rukama učenika.

M. K.

ODRŽANA TREĆA SJEDNICA MJEŠOVITOG HRVATSKO-SRPSKOG POVJERENSTVA ZA MANJINE

Zakoni dobri, provedba neodgovarajuća

Na dvodnevnom zasjedanju, koje je obuhvaćalo sesije u Beogradu i Subotici, usuglašeno je preko 40 preporuka koje će u idućih 15 dana biti pravno-tehnički usuglašene i poslane vladama Hrvatske i Srbije i mjerodavnim ministarstvima

Nakon stanke duže od tri i pol godine, Mješovito međuvladino povjerenstvo Hrvatske i Srbije za manjine održalo je prošloga tjedna svoju treću sjednicu. Na dvodnevnom zasjedanju, koje je obuhvaćalo sesije u Beogradu i Subotici, usuglašeno je preko 40 preporuka koje će u idućih 15 dana biti pravno-tehnički usuglašene i poslane vladama

s europskim standardima, ali da razina njezine praktične primjene često nije adekvatna. Zbog toga su, kako je naveo, članovi Povjerenstva jednoglasno dogovorili da se sastanci ubuduće održavaju najkasnije u roku od šest mjeseci, a da će u međuvremenu izaslanstva preko kopredsjedavajućih i kotajnika pratiti realizaciju zaključaka.

nik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Branko Horvat*, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić* i predsjednik Hrvatskog akademskog društva dr. *Slaven Bačić*.

Predsjednik HNV-a *Branko Horvat* kaže kako hrvatska zajednica može biti zadovoljna, budući da je većina primjedaba sa svih područja manjinske samouprave,

jeziku, dok nam domicilna država ne tiska odgovarajuće udžbenike. Također, pokrenuli smo pitanje legalizacije rada nastavnika iz Republike Hrvatske koji su ovdje poslani od strane matične države, i angažirani su u nastavi na hrvatskom jeziku. Glede područja školstva, jedna od usvojenih preporuka Povjerenstva je da nastava na hrvatskom jeziku bude izuzeta iz projekta racionalizacije školstva, a spomenuta je i ideja osnutka Hrvatskog školskog centra, koju smo na ovaj način ugradili u program za iduće razdoblje», objašnjava *Branko Horvat*.

Glede informiranja, kako ističe, jedna od preporuka bila je da se ispoštuje obećanje po kojem bi do kraja godine na Radio-televiziji Vojvodine trebalo biti formirano uredništvo na hrvatskom jeziku. »Predočili smo i probleme vezane uz izvor financiranja produkcije televizijskog i radijskog programa, kakvu imamo u NIU 'Hrvatska riječ', te smo u tom smislu inzistirali da se ona uvrsti u redovito financiranje, kako ne bi ovisila o natječajima ili sredstvima nekih institucija«, kaže *Horvat*.

U svezi sa službenom uporabom jezika *Horvat* kaže kako su upozorili na odluku resornog ministarstva po kojoj suci u subotičkom pravosuđu sve postupke trebaju voditi na ćirilicom pismu.

Što se tiče kulture, kao segmenta manjinske samouprave, govorilo se jedino o zaštiti spomeničke i kulturne baštine, što je uostalom bilo i najavljeno dnevnim redom sjednice. »Za idući susret, koji

Razmotrena pitanja o zastupljenosti u predstavničkim tijelima, upravi, policiji, školovanju i informiranju na materinskom jeziku, službenoj uporabi jezika i pisma, zaštiti spomeničke i kulturne baštine

Hrvatske i Srbije i mjerodavnim ministarstvima.

Na sastanku je bilo riječi o pitanjima zastupljenosti hrvatske, odnosno srbijanske manjine u predstavničkim tijelima, pravosuđu, upravi i policijama dviju zemalja, školovanja i informiranja na materinskom jeziku, službene uporabe jezika i pisma, kao i o zaštiti spomeničke i kulturne baštine.

POLOŽAJ MANJINA POBOLJŠAN

Predsjedavajući Povjerenstva sa srpske strane *Janko Veselinović* u izjavi novinarima rekao je kako je zajednički zaključak da je zakonska regulativa u objema zemljama napravljena dobro i u skladu

Predsjedavajući Povjerenstva s hrvatske strane *Petar Barišić* rekao je da se položaj srpske i hrvatske manjine u dvjema državama u posljednje tri godine poboljšao, te da je osnovni cilj dvodnevnog sastanka bio »razigrati dobru volju« u samim resorima i u državnoj upravi.

»Smatramo da bi manjine trebale biti lokomotiva koja će vući vlak u ukupnim odnosima između Hrvatske i Srbije, kao i primjer ostalim segmentima obostranog napretka«, rekao je *Petar Barišić*.

VEĆINA PRIJEDLOGA UVRŠTENA

Hrvate u Srbiji, kao dio srpske strane međuvladina povjerenstva, predstavljali su: predsjed-

upućena s njihove strane, uvrštena u preporuke.

»Ono što je jako bitno, jest da smo dogovorili da nam se odobri kompletan uvoz udžbenika za potrebe nastave na hrvatskom

Angažiranije praćenje realizacije

Branko Horvat ističe kako će Hrvatsko nacionalno vijeće angažiranije raditi na kontroli provedbe preporuka usvojenih na trećoj sjednici Međuvladinog mješovitog povjerenstva. »Moram reći kako niti nacionalno vijeće niti druge institucije u zajednici nisu obraćali puno pozornosti na preporuke usvojene na prošloj, drugoj sjednici povjerenstva. U tom smislu, ove preporuke moraju ući u redoviti proces praćenja, te diktirati osmišljavanje poteza u budućnosti kako bi zbilja zaživjele u formi u kojoj su zamišljene i kako je realno očekivati«, najavljuje predsjednik HNV-a.

Branko Horvat, Mato Groznica, Petar Kuntić i Slaven Bačić

treba biti za šest mjeseci, trebamo uraditi popisivanje i snimanje kulturne i spomeničke baštine ovdašnjih Hrvata. U tom poslu i država treba dati svoj doprinos», kaže na kraju razgovora Branko Horvat.

Dvodnevni sastanak Mješovitog međuvladinog povjerenstva Hrvatske i Srbije za manjine završen je posjetom sjedištu Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici.

Najavljeno je da će iduća sjednica biti održana za šest mjeseci. Cilj rada ovog tijela je praćenje provedbe Sporazuma između Državne Zajednice Srbije i Crne Gore, čiji je sljednik Srbija, i Hrvatske o zaštiti prava hrvatske i srbijanske manjine u dvjema državama, potpisan 2004. godine te ratificiran početkom 2005. u oba parlamenta.

D. Bačić Palković

I dalje bez zajamčenih mandata u parlamentima

Najoštrij rasprava vodila se o zahtjevu da se Hrvatima u Srbiji osigura pravo na izravnu zastupljenost, kakva je omogućena Srbima u Hrvatskoj. »To je pitanje i dalje otvoreno i mislim da ne postoji perspektiva da se ono riješi. Ali, čeka se novi zakon o izborima pa ćemo vidjeti što će i kako biti urađeno«, kaže jedan od članova Povjerenstva, predsjednik DSHV-a i zastupnik u republičkoj skupštini Petar Kuntić.

Kuntić tvrdi kako je država dužna osigurati mandate predstavnicima hrvatske manjine sukladno članku 9. Sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina. »Republika Hrvatska je osigurala tri zajamčena zastupnička mandata predstavnicima Srba, a mi smatramo da, shodno broju, na razini države trebamo zasigurno imati jedan, i barem dva zajamčena mandata na pokrajinskoj razini. A mi ćemo u okviru naše manjinske zajednice po nekom modelu koji će naknadno biti propisan, izabrati tko će biti ti«, kaže Kuntić.

On dodaje kako stajalište države po tom pitanju nije izmijenjeno, tj. da ona ne može pristati na takav model jer 30 posto građana Srbije, prema posljednjem popisu, čine predstavnici nacionalnih manjina. »Ako se takav model implementira na 250 zastupnika u parlamentu, onda bi manjine s 30 posto bile gotovo najveća zastupnička skupina. Tu je pat pozicija«, kaže Kuntić dodajući, kako je ipak zadovoljan rezultatima sastanka, jer su neka od pitanja s područja kulturne autonomije uspjeli »pomaknuti«.

OTKAZAN DOLAZAK BIVŠIH HRVATSKIH LOGORAŠA U STAJIĆEVO

Država Srbija ne jamči sigurnost

Na Facebooku oformljena grupa pod nazivom »Podržavamo postavljanje spomen-ploče žrtvama logora u Stajićevu i Begejcima«. Ta je grupa do sada okupila blizu 500 članova

Država Srbija nije mogla jamčiti sigurnost sudionicima Parade ponosa u Beogradu, zbog čega je ovaj događaj otkazan. Država Srbija nije mogla jamčiti sigurnost ni *Briceu Totonu*, mučki ubijenom francuskom mladiću, kome je jedini »griječ« bio što je navijao za nogometni klub koji se nije dopadao njegovim ubojicama. Država Srbija nije mogla jamčiti sigurnost ni još nekim stranim državljanima pretučenim u posljednje vrijeme u srpskoj prijestolnici. Država Srbija, naposljetku, nije mogla jamčiti sigurnost niti bivšim hrvatskim zarobljenicima koji su imali namjeru 17. listopada posjetiti Stajićevo i Begejce i postaviti spomen obilježje na mjesto gdje su se, prije 18 godina, nalazili logori za državljane Hrvatske i branitelje grada Vukovara.

Dakako, kao i u slučaju Parade ponosa, uobičajene manifestacije u svim razvijenim i demokratskim

zemljama, i prilikom posjeta nekađasnih logoraša iz Hrvatske, predvođenih predstavnicima Udruge pravnik »Vukovar 1991«, nemogućnost jamčenja sigurnosti bio je samo paravan i neizravna zabrana ovakvog skupa. Očito Srbija još nije spremna do kraja se suočiti sa svojom ratnom prošlošću, a nije voljna to otvoreno priznati zbog tendencija da se priključi Europskoj Uniji. Državna politika koja se svodi na održavanje dobrih odnosa s EU, SAD i zemljama u okruženju, ali i na nezamjeranje ovdašnjim nacionalistima i prikupljanje jeftinih poena kod građana, ponovno je došla do izražaja. Onda je gostima iz Hrvatske najbolje kazati kako će, ukoliko dođu, biti kao glineni golubovi, izloženi eventualnim fizičkim nasrtajima ekstremističkih organizacija. »Vjerujemo u demokratsku Srbiju i nadamo se da će nam kad-tad biti omogućeno da postavimo spomen-ploču

u Stajićevu, kao i da će odgovorni za dešavanja u tom logoru biti procesuirani. Ne odustajemo od naše namjere i vidjet ćemo koji će nam biti daljnji koraci«, prokomentirao je za Hrvatsku riječ predsjednik Udruge pravnik »Vukovar 1991« *Zoran Šangut* odlaganje dolaska hrvatskih logoraša i branitelja.

Po njegovim riječima, do posljednjeg momenta trajali su razgovori oko ovog posjeta, prethodno planiranog za 3. listopada. Dan prije dolaska u Stajićevo, zamjenik veleposlanika Srbije u Zagrebu došao je u Ministarstvo vanjskih poslova Hrvatske i prenio poruku da se gostima ne može osigurati policijska pratnja.

»Država Srbija nam nije izravno zabranila dolazak, ali nam nitko nije želio jamčiti sigurnost. Nismo željeli preuzeti odgovornost ukoliko bi došlo do incidenata u kojima bi, možda, netko od naših članova bio i ozlijeđen«, pojasnio je Šangut.

U isto vrijeme, policija je odobrila prosvjedni skup u Stajićevu u organizaciji Udruženja ratnih vojnih invalida Srbije, a na kome su se, tog 17. listopada, ponovno čule tvrdnje kako ovdje nije bilo logora, nego »sabirnih centara za ratne zarobljenike«. Kako saznajemo, tom prilikom nekoliko je prosvjednika nasrnulo na novinare, ali većih incidenata nije bilo.

I dok se određene grupacije, potpomognute pojedinim zrenjanskim intelektualcima, oštro suprostavljaju bilo kakvoj ideji da se obilježe mjesta u kojima su zlostavljani i ubijani hrvatski branitelji i civili, na popularnoj društvenoj mreži Facebook oformljena je grupa pod nazivom »Podržavamo postavljanje spomen-ploče žrtvama logora u Stajićevu i Begejcima«. Ta je grupa do sada okupila blizu 500 članova.

Željko Balaban

Nacionalne manjine kao faktor stabilnosti

Kroz sagledavanje pravno-političkog, ekonomskog i sociokulturnog položaja Srba i ostalih manjina u Hrvatskoj, kao i Hrvata te ostalih manjina u Srbiji, znanstvenici iz Srbije i Hrvatske govorili su o odlikama i posebnostima odnosa država prema nacionalnim manjinama, kao i o problemima s kojima se pripadnici manjina susreću u svakodnevici, u okruženju većinskog naroda

Pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske *Stjepana Mesića* prošlog je petka u Europskom domu u Zagrebu održan međunarodni znanstveni skup »Nacionalne manjine kao faktor stabilnosti u međunarodnim odnosima Hrvatske i Srbije«, na kojem je sudjelovalo 22 znanstvenika iz Hrvatske i Srbije. Raspravljalo se o brojnim problemima, ali i pozitivnim primjerima s kojima se susreću dvije susjedne države, te o politikama priznavanja prava i implementaciji zakona koji se odnose na položaj i život nacionalnih manjina, posebice Hrvata u Srbiji i Srba u Hrvatskoj.

Kroz sagledavanje pravno-političkog, ekonomskog i sociokulturnog položaja Srba i ostalih manjina u Hrvatskoj, kao i Hrvata te ostalih manjina u Srbiji, govorilo se o odlikama i posebnostima odnosa država prema nacionalnim manjinama, kao i o problemima s kojima se pripadnici manjina susreću u svakodnevici, u okruženju većinskog naroda. Na skupu je naglašena i uloga koju osim hrvatske i srpske nacionalne manjine imaju pripadnici ostalih manjina u Hrvatskoj i Srbiji, poglavito u ozračju sociopolitičkih promjena koje su se događale devedesetih godina dvadesetog stoljeća.

PREVLADAVANJE PROŠLOSTI

U ime organizatora – Instituta za migracije i narodnosti (IMIN) iz Zagreba, javno znanstvene ustanove specijalizirane za multidisciplinarno istraživanje migracija, manjina i etničnosti – uvodnu riječ je održao predsjednik Organizacijskog odbora dr. *Dragutin Babić*:

»Polazeći od činjenice da su odnosi Hrvatske i Srbije posredovani i njihovim odnosima za članstvo potpisivanjem mnogih obvezujućih ugovora prenijele dio svoga suvereniteta na EU, pitanje odnosa prema nacionalnim manjinama u tim

državama poprima složenije i šire značenje, stoga je jedan od ciljeva ovog skupa koji je organiziran u sklopu projekta 'Nacionalne manjine u Hrvatskoj i euointegracijski procesi' pokazati kakva je i kolika uloga nacionalnih manjina u prevladavanju nedavne prošlosti i predstavljaju li one faktor stabilnosti u odnosima Hrvatske i Srbije, ili su pak izvor nestabilnosti i mogućih

publike Hrvatske *Siniša Tatalović* rekavši u svom govoru kako je manjinski položaj uvijek povezan s osjećajem marginaliziranosti i »rascepljenja« identiteta, jer su pripadnici nacionalne manjine na razne načine integrirani u nacionalnu državu čiji su građani i državljani, ali ne vide nužno sebe u toj nacionalnoj državi. Njihove razlike, etničke, vjerske, jezične, te marginalizi-

Znanstveni skup »Nacionalne manjine kao faktor stabilnosti u međunarodnim odnosima Hrvatske i Srbije« održan je u Europskom domu u Zagrebu

sukoba«, rekao je *Dragutin Babić*.

Ovaj međunarodni znanstveni skup pozdravio je i potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske dr. *Slobodan Uzelac* izrazivši u svom govoru velika očekivanja od simpozija. »Pustimo naše ljude emocijama, neka osjećaju i govore što hoće, jer mislim da je pogrešno izbjegavati sukobe koji su sastavni dio našeg života, a naša je zadaća te sukobe transformirati iz neprihvatljivog u prihvatljivi oblik. Jedino konstruktivnim raspravama, bez nasilja i ostalih oblika destrukcije možemo i moramo unapređivati naše odnose«, rekao je dr. *Uzelac*.

Znanstveni skup je službeno otvorio izaslanik predsjednika Re-

ranost koja iz njih proizlazi, približavaju ih nekoj drugoj nacionalnoj državi koja često graniči s državom u kojoj žive. U toj dvojnosti identiteta i interesa nacionalnih manjina sadržane su sve političke kontroverze koje se tiču, s jedne strane, zaštite njihovih prava na temelju međunarodnih i ustavno-pravnih dokumenata, i s druge strane, osiguranja teritorijalne cjelovitosti i sigurnosti nacionalne ili građanske države u kojoj se nalaze, rekao je *Tatalović*.

MANJINSKO PITANJE OD IZNIMNE VAŽNOSTI

U prvom bloku skupa, *Nada Raduški* iz beogradskog Instituta

društvenih nauka ustvrdila je kako je Srbija multietnička, multikonfesionalna i multikulturalna država u kojoj manjinsko pitanje ima izuzetnu važnost. »Mada centralnu Srbiju odlikuje relativno homogena etnička struktura, manjinsko pitanje je važno s obzirom na specifičan prostorni razmještaj i proces etničke homogenizacije najrelevantnijih nacionalnih manjina (Albanci, Bošnjaci, Bugari i dr.). S druge strane, Vojvodina predstavlja pravi etnički mozaik mnogobrojnih manjinskih zajednica (Mađari, Hrvati, Slovaci, Jugoslaveni, Romi, Rumunji, Bugari i dr.), zbog čega su dobri većinsko-manjinski odnosi, etnička tolerancija i zaštita manjina neophodni za razvoj i stabilnost ove regije«, rekla je gošća iz beogradskog Instituta društvenih nauka.

Jasminka Dulić iz Hrvatskog akademskog društva iz Subotice i dr. *Zlatko Šram* s Instituta za migracije i narodnosti iz Zagreba u svom su istraživanju nastojali ispitati kakva je povezanost sociodemografskih karakteristika i antisocijalnog ponašanja s latentnim stavovsko – vrijednosnim obrascima kod mladih u Srbiji.

»Nastojali smo utvrditi može li se, i u kojoj mjeri, na temelju poznavanja latentnih – vrijednosnih obrazaca predvidjeti pojavljivanje antisocijalnih oblika ponašanja. Istraživanje je provedeno 2003. godine u Srbiji na kvotnom uzorku od 3180 ispitanika uz kontrolu spola, dobi (17-35 godina) i radnog statusa«, rekla je *Jasminka Dulić* i dodala kako su rezultati kanoničke diskriminacijske analize pokazali da sociodemografske karakteristike i oblici antisocijalnog ponašanja u značajnoj mjeri pridonose latentnoj konfiguraciji stavovsko-vrijednosnih sklopova. »Tako su kod muškaraca u većoj mjeri prisutni materijalističko-hedonistička orijentacija i nacionalistički sentiment (etnocentrizam i antisemitizam), a u manjoj mjeri prosocijalna orijenta-

cija i potreba za razvojem ličnosti. Najmlađi ispitanici u većoj mjeri izražavaju materijalističko-hedonističku orijentaciju te intelektualnu otvorenost i potrebu za postignućem. Kvalificirani radnici u većoj mjeri izražavaju materijalističko-hedonističku orijentaciju, nacionalističke sentimente i antizapadnu orijentaciju, a u manjoj mjeri intelektualnu otvorenost i potrebu za postignućem.»

Jasminka Dulić je na kraju zaključila kako ispitanici koji su sudjelovali u ratu na prostoru bivše Jugoslavije kao dragovoljci, koji su skloni fizičkim obračunima i koji sa sobom nose osobno naoružanje, u većoj mjeri izražavaju latentni stavovsko-vrijednosni obrazac koji definiraju materijalističko-hedonistička orijentacija, nacionalistički sentiment i antizapadna orijentacija, a u manjoj mjeri izražavaju prosocijalnu orijentaciju i intelektualnu otvorenost te da odsutnost potrebe

vrlo malo zna i najčešće se previda u diskursima o hrvatsko-srpskim odnosima, a i zbog činjenice da u hrvatsko-srpskim odnosima, načelno, srpski odnos čini apsolutnu prevagau, objasnio je Žigmanov i dodao kako je hrvatska manjina u Vojvodini jedina koja je u značajnoj mjeri trpjela fizičko nasilje i doživjela progone za vrijeme režima *Slobodana Miloševića*. »Hrvati u Vojvodini su nacija koja ima najjaču depopulaciju, a da uzrok tome nisu samo prirodni činitelji. Naime, glavni razlog naglog smanjenja broja Hrvata, a podaci govore kako je u razdoblju od 1991. do 2002. godine smanjen njihov broj za 30 posto, dok je samo u razdoblju od 1991. do 1996. godine iz Vojvodine iselilo oko 40 tisuća Hrvata, 17 ljudi je ubijeno, tri sakralna objekta su do temelja srušena itd. jest etnički motivirano nasilje, a ne treba zaboraviti ni činjenicu da se za dio tih aktivnosti danas sudi na Međunarodnom

vost u javnom medijskom prostoru Srbije, odnosno o njima se piše samo u negativnim kontekstima, u nekim ekscenim situacijama«, zaključio je Tomislav Žigmanov.

Prof. *Mario Bara* i dr. *Ivan Lajić* u svom su radu prikazali kretanje broja Srba u Slavoniji i Hrvata u Vojvodini tijekom XX. stoljeća, dr. *Dragutin Babić* analizirao je primarne socijalne veze nekih nacionalnih manjina u Hrvatskoj (Česi, Slovaci, Mađari i Srbi) u vremenu koje je na sociopsihološkoj i političkoj razini još uvijek bremenito etnonacionalnom »paradigmom« i turobnim ratnim naslijeđem, dok je prof. *Ivan Šiber* govorio o nacionalnim manjinama kao troublemakerima ili mostovima suradnje.

SVAKODNEVNI ŽIVOT

U drugom bloku znanstvenog skupa »Nacionalne manjine i svakodnevni život« govorili su prof. *Jovo*

ca zajedno) i prof. *Neven Hrvatić* s Odsjeka za pedagogiju Filozofskog fakulteta iz Zagreba (Interkulturalni odnosi i obrazovanje na manjinskim jezicima: Hrvatska-Srbija).

Prvi predavač trećeg bloka znanstvenog skupa bio je *Boško Kovačević* s Otvorenog sveučilišta iz Subotice (Od etnocentrizma do eurocentrizma), a zatim su govorili *Snežana Ilić* iz Centra za razvoj civilnog društva iz Zrenjanina (Multikulturalne politike u Srbiji – od debate do praktičnih politika), *Milan Podunavac* s Fakulteta političkih nauka iz Beograda (Bazični konsensus i politika priznanja), *Aleksandar Vukić* s Instituta za migracije i narodnosti iz Zagreba (Položaj Srba u Hrvatskoj u procesu pridruživanja Europskoj Uniji), *Ilija Krneta* iz Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske (Sigurnost povratnika srpske nacionalnosti na područjima posebne državne skrbi), *Sandra Kralj* s Filozofičke fakultety Univerzity

Jasminka Dulić, Aleksandar Vukić, Ivan Lajić i Milan Podunavac

za samoaktualizacijom, potreba za moći, nacionalistički sentiment i antieuropska orijentacija definiraju stavovsko-vrijednosnu strukturu karakterističnu za antisocijalno ponašanje i posebno naglasila zanimljivost kako dominantno-submisivna autoritarnost kod mladih u Srbiji ne pridonosi strukturi tog latentnog stavovsko-vrijednosnog prostora.

Tomislav Žigmanov iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice govorio je o položaju hrvatske manjine u Srbiji i o pitanju hrvatsko-srpskih odnosa, a u samom uvodu upozorio je na glavne značajke aktualnog društvenog položaja vojvođanskih Hrvata.

»Za ovu sam se temu odlučio prije svega iz razloga što se o njoj

sudu u Haagu«, ustvrdio je Žigmanov i posebnu pozornost usmjerio i na izgradnju tzv. bunjevačke nacije, projekt koji je inicirao i poticao srbijski režim od konca XX. stoljeća s ciljem razbijanja identitetske jezgre dijela Hrvata u Vojvodini, a nastavila ga je podržavati vlada *Vojislava Koštunice*.

Zatim je Žigmanov iznio opću analizu hrvatsko-srpskih odnosa, kako u Republici Srbiji tako i u Saveznoj Republici Jugoslaviji, zatim u Državnoj zajednici Srbije i Crne Gore i na koncu Republici Srbiji. »Rezultat svih tih događanja jest činjenica da Hrvati danas u Srbiji nigdje ne predstavljaju niti relativnu većinu, a i dalje se u javnosti doživljavaju kao incidentna manjina, a karakteristična je i njihova nevidljivi-

Tomislav Žigmanov je govorio o hrvatskoj manjini u Srbiji i pitanju hrvatsko-srpskih odnosa nakon 2000. godine

Komšić s Ekonomskog fakulteta iz Novog Sada (Savjeti za međunarodne odnose i djelotvorno sudjelovanje manjina u javnom životu u AP Vojvodini), dr. *Drago Župarić Ilić* s Instituta za migracije i narodnosti iz Zagreba (Usporedba prekogranične suradnje organizacija Srba u Zagrebu sa Srbijom i organizacijom Hrvata u Srbiji s Hrvatskom), *Šenol Selimović*, novinar Slobodne Dalmacije iz Zagreba (Percepcija Turaka u hrvatskoj javnosti), *Dinko Čorkalo Biriški* i *Dean Ajduković* s Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta iz Zagreba (Škola kao prostor socijalne integracije: što se u Vukovaru promijenilo tijekom šest godina?), *Mirko Marković* iz Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske (Dje-

Konstantina Filozofa iz Nitre u Republici Slovačkoj (Položaj slovačke manjine u Hrvatskoj prije i nakon društveno – političkih promjena 90-ih godina XX. stoljeća, situacija i perspektive XI. stoljeća) i prof. *Dušan Janjić* s Instituta društvenih nauka iz Beograda (Nove nacionalne manjine i demokratska manjinska politika).

Na kraju skupa svi su sudionici sudjelovali u zajedničkoj raspravi i donijeli zaključke, a organizator Instituta za migracije i narodnosti najavio je izlazak zbornika radova svih sudionika ovog znanstvenog skupa pod nazivom »Nacionalne manjine kao faktor stabilnosti Hrvatske i Srbije«.

Zlatko Žužić

VERA SVOBODA, ESTRADNA UMJETNICA, INTERPRETATORICA STAROGRADSKIH, NARODNIH I ZABAVNIH PJESAMA

Život prožet tamburaškom glazbom

Danas svatko tko lijepo izgleda može postati pjevač * U neljepim danima Domovinskog rata bilo je prekrasno što je tambura bila toliko zastupljena * Hrvati vole isticati svoje. Kako u Somboru, tako i u Australiji, Novom Zelandu, Kanadi i drugim zemljama * Najveće priznanje je publika koja vas lijepo dočekuje i nagrađuje svojim pljeskom

Razgovor vodio: Zlatko Gorjanac

Za svoj rad Vera Svoboda je primila brojna priznanja. Godine 1971. i 1972. od publike je proglašena Glasom godine, te osvojila »Zlatni vijenac« Televizije Zagreb. Po glasovima slušatelja Radio Martina 2000. godine proglašena je pjevačicom stoljeća narodnih i starogradske pjesama. Nastupila je na oko 400 humanitarnih koncerata, a odlukom predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana 1995. godine odlikovana je Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića. U braku je s poznatim hrvatskim muzikologom, skladateljem i dirigentom Julijem Njikošem.

HR: Karijeru ste započeli još kao djevojčica u Dječjem kazalištu u Osijeku nastupajući u naslovnim ulogama u Snjeguljici, Pepeljugi, te u drugim igrokazima. Kako je došlo do vaših prvih nastupa?

U Donjem gradu u Osijeku bila je audicija, javila sam se i dobila dvije glavne uloge u Snjeguljici i sedam patuljaka i drugi puta u Pepeljugi. To su bili jako lijepi dani, dani koji su me naučili kako se treba vladati na pozornici. Kasnije sam bila članica Slavenskog tamburaškog društva »Pajo Kolarić«, gdje sam pjevala kao solistica u zboru, te na osječkom radiju, gdje postoje mnogi moji snimci. Uz školovanje, glazba je bila ono što je obilježilo moj put.

HR: Je li nekada bilo teže nastupati u radijskim emisijama? Znamo da se to ipak radilo malo drukčije, orkestri su nastupali uživo sa svojim solistima, a nerijetko su se na taj način snimale i ploče. Koliko je danas lakše glazbenim umjetnicima, barem što se tog dijela posla tiče?

Prije su se radile žive emisije. Kada pogledam unazad, mislim

da je to bilo nešto jako vrijedno i na meni je ostavilo pečat, te se i danas još uvijek bavim glazbom i na glazbenoj sam sceni. Uz pomoć mog, tada budućeg supruga Julija Njikoša, koji je bio glazbeni urednik na Radio Osijeku, naučila sam birati repertoar i pjevati ono što je vrijedno, a izgleda da sam zbog toga i u Glazbenoj enciklopediji. Možda ću biti malo zločesta kad kažem kako danas svatko može biti pjevač. Prije su pjevači imali svoga mentora i ja sam učila pjevati u Glazbenoj školi u Osijeku. Danas, ako lijepo izgledaš, odmah možeš postati pjevač.

HR: Krajem osamdesetih i početkom devedesetih godina prošloga stoljeća, odnosno početkom Domovinskog rata, u Hrvatskoj je velika ekspanzija novih tamburaških sastava. Tambura je popularizirana, a u to vrijeme često je koriste i oni koji su se oduvijek bavili zabavnom glazbom, ne bi li im pjesme imale bolju prodaju kod publike i ne bi li im se više prodavali albumi. Koliko je to uopće bilo dobro, koliko je bilo kvalitete u tadašnjim tekstovima i glazbi, a koliko šunda?

Kada sam počela pjevati, zbilja, rijetko je koji pjevač pjevao uz tamburu. Mogli su se nabrojati na prste u svim dijelovima bivše zemlje. Ostala sam ustrajna i ostala sam uz tambure, ali pjevala sam i lijepe stare romanse i starogradske pjesme uz zabavne orkestre kao što je »Combo 5«, koji je bio jedan od najpopularnijih orkestara u Zagrebu. Odlaskom mog supruga s Radio Osijeka na Radio Zagreb, jasno da sam i ja osamdesetih godina prešla u Zagreb, postala sam solistica i po svijetu predstavljala Slavoniju u pjesmi, što je ustvari bio pravi početak mog estradnog,

Česta gošća naših prela, dužionica i dužijanci je Vera Svoboda, estradna umjetnica, interpretatorica starogradske, narodnih i zabavnih pjesama. Svojim nastupom nedavno je oduševila somborsku publiku u Narodnom pozorištu, kada je nastupila u sklopu tamburaške večeri »Od gajdi do tambure«, uz pratnju tamburaškog sastava »Ravnica« iz Osijeka.

U rodnome Osijeku pohađala je Glazbenu školu »Franjo Kuhač« i diplomirala engleski jezik na Pedagoškoj akademiji. Pjevačku karijeru započinje u Dječjem kazalištu u Osijeku, gdje nastupa u naslovnim ulogama u nekoliko igrokaza. Solistica je i na Radio stanici Osijek te u Slavenskom tamburaškom društvu »Pajo Kolarić«.

Preseljenjem u Zagreb slijede nastupi na gotovo svim značajnijim

festivalima koji njeguju i nastavljaju tradiciju narodnog melosa (MFS u Požegi, Kajkavske popevke u Krapini, Festival tamburaške glazbe u Osijeku, Zagrebački festival, Zvuci Panonije), na kojima mnoge skladbe u njejoj interpretaciji osvajaju prva mjesta publike i ocjenjivačkih sudova. U nakladi Croatia Recordsa snimila je 15 long play ploča, 5 CD-a, 20-ak kazeta, a nedavno je objavljen dupli CD »Zlatna kolekcija«, koji sadrži 42 starogradske, slavonske, vojvođanske i kajkavske pjesme, kao i romanse, te CD »Koliko te ljubim« s romansama i starogradske pjesmama. Za potrebe HRT-a snimila je preko 300 narodnih, starogradske, zabavnih, domoljubnih i koncertnih pjesama. Pokraj svih dijelova Hrvatske, svoje solističke koncerte održavala je hrvatskom iseljeništvu po cijelome svijetu.

profesionalnog rada. U vrijeme koje ste spomenuli, doista je bila ekspanzija tamburaških orkestara. U tim nelijepim danima rata, meni je bilo prekrasno što je tambura bila toliko zastupljena. Jasno, puno smo pjevali na sve strane, nicali su nove pjesme, one lijepe su ostale, kao što to uvijek biva, a one druge koje nisu lijepe i koje su popularno nazvane šundom –zaboravljene su, ali tambura je obilježila to vrijeme devedesetih godina.

HR: Kakvo je vaše viđenje današnje hrvatske tamburaške scene? Tu prije svega mislimo na mlade orkestre.

Sve je više kvalitetnih mladih orkestara. Jako sam sretna što sam i u Somboru mogla pjevati uz jedan od naših najboljih tamburaških sastava, uz »Ravnicu« iz Osijeka. Sviđa mi se to što u Osijeku, Đakovu, Vinkovcima, Županji, ima doista puno, puno mladih orkestara. Često znam reći kako ti orkestri imaju izvrsne pjevače i oni su sami sebi dovoljni, tako da mi solisti nismo tako jako zastupljeni s orkestrima, jer oni više-manje gaje svoj repertoar. Zato sam zahvalna ovim momcima što su naučili jedan dio mog repertoara.

HR: Što mislite o projektu HRT-a »Lijepom našom« koji obilazi gradove cijele Hrvatske gdje se, između ostalog, može vidjeti tradicijska i kulturna baština iz svih krajeva zemlje? Je li potrebno više ovakvih projekata?

Mislim da jest i da to ljudi jako vole. Jedno vrijeme je to malo stalo, a sad je opet krenulo. Jasno da smo mi koji ne pjevamo čistu zabavnu glazbu sretni što postoje »Svirci moji«, »Lijepom našom«, gdje i mi možemo pokazati nešto lijepo iz našeg repertoara, jer neki se zabavnjaci non-stop pojavljuju u nekim emisijama, dok kod nas to nije tako. Mislim da *Branko Uvodčić* radi doista dobre stvari, tu se mogu čuti i izvorne, ali i neke novije pjesme, nešto što je uistinu vrijedno da se pojavi u tim emisijama.

HR: Poznata nam je i vaša suradnja s tamburašima iz Vojvodine. Nekoliko puta ste nastupali na prelima i dužijancama. Kako ste zadovoljni tom suradnjom?

Jako, jer su tu vrsni tamburaši koji isto tako lijepo odsviraju ono što ja pjevam. Prije nekoliko godina sam imala priliku pjevati na prelu u Somboru, a nastupala sam i u Subotici.

HR: Premda ste često gošća ovdje u Bačkoj, kako prema vašem viđenju ovdašnji Hrvati čuvaju svoju tradiciju?

Mislim da je ovdje doista lijepo i da tako treba biti ne samo u zemljama bivše države, već i u cijelom svijetu gdje ima Hrvata. Gdje god se dođe, Hrvati vole isticati svoje.

HR: Pjevali ste svugdje po svijetu gdje ima Hrvata. Kako se tamo čuva tradicijsko naslijeđe?

Kako ovdje u Somboru, tako i u Australiji, Novom Zelandu, Kanadi i u drugim zemljama. Hrvati se dosta okupljaju oko Crkve, koja

jednu novu božićnu pjesmu Julija Njikoša i za nju dobila plaketu kao nagradu slušatelja Radio Sarajeva, te 16. prosinca idem u Sarajevo ponovno, na priredbu gdje ću tu pjesmu pjevati i gdje će ta nagrada biti dodijeljena. Priznanja puno znače, ali najveće priznanje je publika koja vas lijepo dočekuje i nagrađuje svojim pljeskom. To je još veći poticaj za dalje.

HR: Supruga ste cijenjenog muzikologa, skladatelja i dirigenta Julija Njikoša te se može reći kako ste glazbu živjeli ne samo na sceni, već i u obitelji. Koliko je

ona više nego prije zastupljena u glazbenim, pa i u privatnim školama?

Znam kako znate za Festival tamburaške glazbe u Osijeku koji okuplja jako puno, uglavnom mladih tamburaških orkestara. U tih desetak dana bude zastupljeno oko 30 tamburaških orkestara, odnosno oko 1200-1300 mladih tamburaša. Oni su educirani i sviraju notalnu, orkestralnu, odnosno klasičnu tamburašku glazbu. Tambura je sve više zastupljena u glazbenim školama, a za mene je prava stvar ako je tamburaš i notalno pismen, a ne samo da je naučio svirati jednu pje-

im puno pomaže da sačuvaju svoj jezik. Kada se dođe u neke prostore gdje je hrvatski dom, hrvatsko društvo ili hrvatska crkva, onda mladi pjevaju i pričaju svojim materinim jezikom.

HR: Zaslužna ste dobitnica brojnih priznanja. Što ona znače u karijeri jedne glazbene umjetnice?

Jedno svježe priznanje mi je jako drago. Prije dva-tri mjeseca dobila sam nagradu za životno djelo Osječko-baranjske županije. Znači da sam slavonskom pjesmom obilježila svoj rodni Osijek i ovaj kraj. Ovih dana sam čula nešto što me je posebno razveselilo. Hrvatsko društvo »Napredak« u Sarajevu i Radio stanica Sarajevo svake godine organiziraju božićni koncert. Prije dvije godine pjevala sam

glazba utjecala na vaše kćeri Vesnu i Mirnu, koje se danas bave drugim poslovima, pa tako znamo da je vaša kćer Vesna danas konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici? One su uz nas stalno bile u glazbi. Jasno, kada sam pjevala neku novu pjesmu ili stvarala novu ploču, uvijek je tu bila korepeticija Julija koji me je uvježbavao, a djeca su bila uz nas i išla su u glazbenu školu. I Vesna i Mirna su kao djevojčice uz veliki Prohaskin orkestar snimile nekoliko dječjih pjesama koje postoje u fonoteci Radio Zagreba, a mlada kćer je pjevala dvije pjesme koje su snimljene na CD-u »Zeko i potočić« prije 25 godina.

HR: Koliko su danas mladi u Hrvatskoj zainteresirani za tamburu i tamburašku glazbu? Je li

smu po sluhu. Sve je više tamburaša koji su talentirani i koji vrijede.

HR: Što vama znači rodni grad Osijek, koji je kolijevka i prijestolnica tambure i tamburaške glazbe, iz kojeg su se u glazbene vode pokraj vas otisnuli veliki glazbeni umjetnici?

Poznati spikeri kao *Oliver Mlakar* i drugi, i mnogi pjevači kao što su *Kičo Slabinac*, *Miroslav Škoro* i ja, otišli smo iz Osijeka, ali to ne znači da smo ostavili Osijek za sobom. Svakom povratku u svoj rodni grad toliko se veselim i sretna sam kad dolazim u Osijek i izdaleka vidim onu moju katedralu. Srce mi zaigra kada znam da ću za nekoliko trenutaka biti u Osijeku. Mom rodnom gradu sam posvetila puno pjesama. Pjevam Osijeku, pjevam Slavoniji koja je uvijek u mom srcu.

ŠTO SVE POTROŠAČI PODMIRUJU PLAĆAJUĆI SKUP PLIN

U svijetu cijena pada, u Srbiji ne!

*Imamo čudnu situaciju da je cijena prirodnog plina na svjetskom tržištu pala, a u Srbiji nema snižavanja cijene plina za očekivanih 25 do 30 posto, već se zadržava sadašnja cijena kojom se praktično radi neka kumulacija da bi se izgradio Banatski dvor ili da bi se pokrile neke dubioze iz prethodnog razdoblja, kaže direktor Subotica-plina Grgo Horvacki * Ta dosta arogantna politika cijene plina prema potrošačima u Srbiji dovela je do toga da potrošnja plina u Srbiji pada i dovodi se u pitanje zapravo cijela koncepcija razvoja plinske mreže i strategija povećanja potrošnje, smatra ekonomski analitičar Dimitrije Boarov*

Prema trenutačnim cijenama energenata, ove je zime grijanje na plin najskuplje. Kalkulacije napravljene u Subotica-plinu pokazuju kako je grijanje lignitom jeftinije od plinskog za preko 30 posto, drvima za oko 20 posto, a i struja je znatno isplativija ukoliko se pazi na potrošnju i ako se, primjerice, TA peć uključuje samo noću.

Direktor Subotica-plina Grgo Horvacki kaže kako je previsoka cijena plina, te nesigurnost u isporuci zbog nestašice početkom godine, utjecala na smanjenje potrošnje kao i na smanjenje broja novih priključaka na distributivnu mrežu. Stoga u poduzeću očekuju kako će do kraja ove godine potrošnja plina biti manja čak za oko 21 posto od planirane.

POJEFTINJENJE BI MOGLO BITI I 30 POSTO

»Prilikom korekcije cijena u listopadu 2008. godine, cijena nafte na svjetskom tržištu je iznosila 100 do 140 dolara po barelu. U međuvremenu nafta je pojeftinila i sada je oko 70 dolara po barelu, a sukladno tim cijenama formira se i cijena prirodnog plina na svjetskom tržištu. Mi sada imamo jednu čudnu situaciju – da je cijena prirodnog plina na svjetskom tržištu pala, a u Srbiji nema snižavanja cijene plina za tih očekivanih 25 do 30 posto, već se zadržava sadašnja cijena s kojom se praktički radi neka kumulacija da bi se izgradio Banatski dvor ili da bi se pokrile neke dubioze iz prethodnog razdoblja. To sigurno opterećuje naše potrošače, osobito Vojvodane, jer su oni najveći potrošači plina«, kaže Horvacki.

Glavni direktor Srbija-gasa Dušan Bajatović nedavno je najavio moguće smanjenje cijena plina. »Razmatra se mogućnost smanjenja cijena plina za kućanstva, a dogovor o tome morat će se postići između Vlade Srbije, Srbija-gasa i

Naplata

Direktor Subotica-plina Grgo Horvacki ističe kako ovo poduzeće ima visok stupanj naplate potrošnje u kućanstvima. Potrošači koji su dužni 15.000 dinara dobivaju opomene i prijetnje za isključenje, ali takvih je oko 200 od 8000 potrošača. Puno veći problem je naplata od gospodarskih potrošača među kojim su neki u konstantnom dugovanju za relativno velike iznose.

»Od gospodarstva potražujemo oko 48 milijuna dinara na kraju rujna i to je iznos koji nam nedostaje kako bismo izmirili svoje obveze prema Srbija-gasu. Zbog toga plaćamo i značajne kamate na iznos koji smo dužni, uz napomenu da i mi računamo kamate za dugovanja kod potrošača. Ovog trenutka je vrlo neizvjesno kako će se grijati Sigma ili Bratstvo, zatim imamo potrošače koji su otišli u stečaj i ostali dužni kao što su 29. novembar, Sinalco, Panograd, ali i ozbiljni potrošači kao što je Fidelinka, koja je u jednom trenutku imala preko 30 milijuna duga, sada je on sveden na 15 milijuna.«

Agencije za energetiku. Također, planiramo uzeti kredit vrijedan 120 milijuna eura za pokrivanje dugova poduzeća nastalih zbog niske cijene »plavog energenta« tijekom prošle zimske sezone. Vodimo pregovore s Gaspromom o isporukama plina potrebnim za sljedeću godinu i ugovor za taj posao trebao bi biti potpisan u studenom«, rekao je Bajatović (Danas, 15. listopada). Ostaje ipak pitanje zašto se tek razmatra mogućnost smanjenja cijene plina ako je on na svjetskom tržištu već odavno pojeftinio i što zapravo građani plaćaju kroz tu cijenu. Primjera radi, potrošači u Hrvatskoj plaćaju 2,29 kuna po kubičnom metru (oko 30 dinara), dok je cijena u Srbiji 42 dinara. U kontekstu cijene plina, vjerojatno nije zanemariv niti podatak da se 80 posto ukupne potrošnje plina realizira u Vojvodini.

ČEMU SLUŽI YUGOROSGAS

Ekonomski analitičar Dimitrije Boarov podsjeća da je ta cijena, formirana prije godinu dana, za bazu imala cijenu na ulazu u Srbiju, kod Horgoša, od oko 580 dolara za tisuću kubika, ali kasnije je cijena plina pala i sada je oko 240 ili 260 dolara za kubik. Osim toga potrošači u Srbiji plaćaju i 80 dolara za tranzit plina kroz Mađarsku.

»To je apsurdno visoko, jer ako uzmete da se kroz Ukrajinu plaća tri dolara na 100 kilometara, onda bi ispalo da je Mađarska široka 3000 kilometara. Tako da tu postoji jedna sumnja da Yugorogas, koji je posrednička međudržavna tvrtka Srbije i Rusije, u formalnom smislu uvoznik, zapravo samo obračunava maržu. Na primjer, Srbijagas je prošle godine rezervirao 2,3 milijarde kubika za 2009. godinu, Srbija-gas plaća taj uvoz, a formalni uvoznik je Yugorogas, dakle zajednička kompanija Srbije i Rusije u kojoj inorezidenti, Gasprom i njegove

kćerke tvrtke i pojedini privatnici imaju 75 posto vlasništva. To je posebna afera, jer je to zajedničko poduzeće 1995. godine osnovano po paritetnom vlasništvu – srpski rezidenti 50 posto, ruski rezidenti 50 posto. Kasnije je čudnom transakcijom zaobiđeno pravo preče kupovine srpskih rezidenata međusobno, tako da su 70 posto vlasništva u Jugorosgasu inozemci. Oni su sustavno uglavljeni na pritisak Gasproma kao uvoznici u Srbiju, koji tobože uvoze plin iz Rusije pa prodaju Srbija-gasu kao realnom poduzeću, koje se bavi tom osnovnom distribucijom plina magistralnim transportom i prodajom plina naveliko. Tako tu postoji dosta siva zona u kojoj nije sve apsolutno jasno«, kaže Boarov te dodaje kako marža za Jugorosgas nije beznačajna, na godišnjoj razini iznosi između 20 i 40 milijuna dolara.

IMA LI SMISLA PLINOFIKACIJA

»Dakle, ako zaboravimo sve te meandre poslovne politike oko plina, koja je apsolutno netransparentna u Srbiji, postoji apsurdna situacija da srpski potrošači plaćaju plin po staroj veoma visokoj cijeni, tj. cijena plina nije pala sukladno padu cijene mazuta, sirove nafte i dizela, po kojima se izračunava cijena plina u Srbiji. Prema tome, zbog prepolovljene cijene sirove nafte na svjetskom tržištu trebala je biti prepolovljena i baza za određivanje cijene plina, međutim srpski potrošači praktički i dalje plaćaju plin po onoj cijeni od prije godinu dana. To se obrazlaže velikim gubicima Srbija-gasa i velikim potrebama za investicije u plinsku mrežu i Jugorosgasa koji po tom međudržavnom sporazumu od prije 14 godina ima pravo ali i obvezu plinificirati središnju Srbiju. Međutim, taj Jugorosgas se sad žali kako nema dovoljan priljev potrošača u Srbiji, da mu se investicije ne isplate, a Srbija-gas se na drugoj strani žali kako ima ogromne gubitke jer Petrohemija i proizvodnja umjetnih gnojiva u Pančevu, te drugi potrošači i beogradske toplane ne plaćaju račune, njihovi dugovi su reprogramirani, i tako redom. Uglavnom, ta dosta arogantna politika cijene plina prema potrošačima u Srbiji dovela je do toga da potrošnja plina u Srbiji pada i dovodi se u pitanje zapravo cijela koncepcija razvoja

plinske mreže i strategija povećanja potrošnje. Istodobno treba platiti grijehe iz prošlosti, kao i ambiciozne razvojne planove. Postoji hiper produkcija planova – Južni tok, Bijeli tok, Plavi tok, Nabuko i ne znam što se sve potpisuje, a ništa se ne gradi. A, sve to se anticipira u cijeni plina za potrošače.« Tijekom posjeta predsjedni-

plina Banatski dvor, čiji bi kapacitet, na kraju investicije, trebao biti između 800 milijuna i milijardu kubičnih metara plina.

NEIZVJESTAN PLINOVOD JUŽNI TOK

Dan prije posjeta ruskog predsjednika, u Beogradu je održan okru-

velika i za Gasprom. »Možda će kasnije, ili iz političkih razloga, Južni tok biti napravljen, ali sada sam pesimist«, kazao je Tomberg i naveo kako je u prvoj polovici godine europska potražnja za plinom drastično opala, ali da je u posljednje vrijeme povećana zbog punjenja skladišta plina u Europi pred zimu. Predstavnik

ka Ruske Federacije *Dmitrija Medvedeva* Srbiji, predstavnici Gasproma i Srbija-gasa potpisali su protokol o osnivanju zajedničkog poduzeća za Južni tok i sporazum o zajedničkom ulaganju u podzemno skladište plina Banatski dvor. Prema pisanjima tiska, ruski Gazprom uložiti će više od 25 milijuna eura u izgradnju podzemnog skladišta plina Banatski dvor, a što se tiče investicija u dio plinovoda Južni tok kroz Srbiju, iznos sredstava će biti određen poslije razrade tehničko-ekonomske osnove projekta. Javno poduzeće Srbijagas priopćilo je kako je protokolom predviđeno osnivanje zajedničkog poduzeća Južni tok Srbija u sljedećih 30 dana, u Švicarskoj. Kako su naveli, to je prvo poduzeće koje će osnovati ruska kompanija Gazprom s jednom od članica projekta Južni tok, a prema tom dokumentu Gazprom će u novom poduzeću imati 51 posto, a Srbijagas 49 posto vlasništva. Isti odnos kapitala je i u zajedničkom poduzeću za skladište

Racionalno grijanje

Optimalno je grijanje stanova na 20 stupnjeva Celzija tijekom dana i 12 do 15 stupnjeva noću. Potrošači vrlo lako mogu napraviti računicu o troškovima racionalnog grijanja ako znaju da svaki stupanj u stanu nosi 6 do 8 posto troškova. Na primjer, samo 3 stupnja više razine grijanja uzrokovat će 18 do 24 posto povećanja troškova grijanja. Dobrom izolacijom objekata moguće uštede su i do 40 posto.

gli stol o praćenju srpsko-ruskih odnosa u organizaciji Centra za međunarodne i bezbednosne poslove (ISAC) na kojemu su sudionici rekli kako je na tržištu plina puno neriješenih pitanja, a da su glavni uzroci nesigurnost potražnje, koja je dodatno pojačana ekonomskom krizom, kao i nesigurnost proizvodnje. Voditelj ruskog Centra istraživanja energetike i transporta *Igor Tomberg* kazao je kako je, kratkoročno gledano, pesimist u svezi s realizacijom Južnog toka, budući da je u trenutačnoj situaciji investicija od 25 milijardi eura

Centralnoeuropskog sveučilišta *Andreas Deak* kazao je kako je na Balkanu donošenje odluka u energetici u većoj mjeri ispolitizirano, te dodao kako Zapadni Balkan troši svega oko 1 posto od ukupne potrošnje plina u Europi. Deak je kazao kako se trenutačno ne vidi financijsko opredjeljenje da se realizira plinovod Južni tok, ali da bi politika mogla imati utjecaja na taj projekt i dodao kako je dosta urađeno oko realizacije plinovoda Nabuko. (Izvor: Beta, Tanjug)

S. Mamužić

Značaj seoske žene

Jedan od najvažnijih ključeva za rješavanje problema je upravo u ženskim rukama, posebno u rukama seoske žene – rekao je pokrajinski tajnik Miroslav Vasin

Monoštorke i Plavljanke na manifestaciji

Konferencija žena Ujedinjenih naroda, održana u Pekingu 1995. godine, inicirala je da se uvede poseban dan kada će žene diljem svijeta ukazati na poseban doprinos žena na selu. Izabran je 15. listopada, kao dan kada se ukazuje na ključnu ulogu žena sa sela u unapređenju poljoprivrede i ruralnog razvika, unapređenju kvalitete i sigurnosti hrane i eliminiranju siromaštva na selu.

Pod pokroviteljstvom Izvršnog vijeća APV, a u organizaciji Pokrajinskog tajništva za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova i Zavoda za ravnopravnost spolova 15. je listopada u Novom Sadu održana manifestacija pod nazivom »Izložba stvaralaštva seoskih žena u Vojvodini«.

KONCERT U IZVRŠNOM VIJEĆU

Uoči izložbe u svečanom hodu Izvršnog vijeća 14. listopada održan je koncert ženskih folklornih skupina, koje su svojim izvedbama pokazale što žene Vojvodine mogu pokazati ne samo Srbiji, nego i svijetu. Na samom početku koncerta, u pozdravnoj riječi, pokrajinski tajnik za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova *Miroslav Vasin* je istaknuo kako su seoske žene Vojvodine odraz njene multikulturalnosti, njene multietničnosti, njenog šarenila, njene veselosti.

»Nijedan problem, nijedna teškoća nikad nije mogla pokoriti seosku vojvodansku ženu, ona je uvijek bila

jača od svega, zato se kroz ove programe želi ispraviti nepravda koja je dugo prisutna kada su seoske žene u pitanju«, rekao je Vasin. »Tajništvo je uspjelo u prvom koraku, a to je ženama na selu uliti samopouzdanje i uvjeriti ih kako su one snaga koja nam treba. Drago mi je što se ovaj koncert večeras održava na mestu koje upravo simbolizira Vojvodinu.«

Koncert su svojim izvedbama uveličali orkestar »Meškarke« iz Aradca, ženska pjevačka skupina i orkestar iz Stare Pazove, *Ivana Mulić* iz Novog Sada, komorni zbor KD-a »Vikentije Petrović-Bokulac« iz Toraka, ženska pjevačka skupina KUD-a »Žetva« iz Kucure, ženski zbor »Csalogany« iz Čoke, ženska

vokalna skupina KUD-a Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, *Željka Jelić*, ženska pjevačka skupina BKC-a »Tavankut«, KUD »Galina« iz Indije, ženska pjevačka skupina »Vardarke« iz Kačareva i izvorna folklorna skupina DK Sivac.

»Ja sam navikao, već nekoliko godina, biti okružen ženama koje su me uvjerile da mogu napraviti svako čudo koje možete zamisliti. Sve ono što su učinile na poboljšanje položaja vojvodanskih žena, na borbi protiv nasilja i na mnogo složenijim pitanjima, uvjerava me da je jedan od najvažnijih ključeva za rješavanje problema upravo u ženskim rukama, osobito u rukama seoske žene. U sljedećih nekoliko godina

namad se da ćemo ih uspjeti nagovoriti da budu nositeljce razvoja svojih sela i preporoda u APV. Ako selo u Vojvodini ne oživimo, onda neće biti ni ovakve Vojvodine kakvu volimo«, izjavio je Miroslav Vasin za HR.

SVAKODNEVNI ŽIVOT

Svečano otvorenje manifestacije uslijedilo je 15. listopada na Novosadskom sajmu, dvorana 1 Master centra. Manifestaciju je otvorio dr. *Bojan Pajić*, predsjednik Izvršnog vijeća APV, a nazočili su, među ostalima, i pokrajinski tajnik za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova Miroslav Vasin, te predsjednica i potpredsjednica Narodne skupštine Republike Srbije *Slavica Đukić-Dejanović* i *Gordana Čomić*. Posjetitelji su imali prilike pratiti prikaz razvoja ženskog zadrugarstva, okrugli stol pod nazivom »Žene u poljoprivredi«, predstavljanje projekata za prekograničnu suradnju, uživati u rukotvorinama i specijalitetima koje su vojvodanske seoske žene pripremile i u nezaobilaznoj izložbi fotografija pod nazivom »Žena na selu«, kojom se željelo prikazati kako izgleda svakodnevni život žena na selu, kroz portrete žena na selu u trima generacijama – u kući, na poljoprivrednom imanju i u ženskim organizacijama u kojima su aktivne u svojim sredinama. Izložbu je pripremila Udruga građana »Vojvodanka – Regionalna ženska inicijativa« u suradnji s profesorima s Akademije umjetnosti u Novom Sadu.

Ankica Jukić-Mandić

Na izložbi sudjelovale i Plavljanke

Na izložbi koja je organizirana u povodu obilježavanja 15. listopada, Svjetskog dana žena sa sela, sudjelovale su i ženske udruge iz Općine Bač: »Suncokret« iz Vajske, »Etno« iz Selenče i »Ruka ruci« iz Plavne.

»Na izložbu sam donijela tkaninu koja se naziva 'dereklija' i jedna je od najljepših u našem kraju. Izložili smo i košulju koju je nosila moja baka, koja još uvijek izgleda kao nova, a tu su i ručno izrađene pletene torbe i stolnjaci«, pojasnila nam je predsjednica udruge »Ruka ruci« Ružica Torubarov.

»Očuvanje starih predmeta i tradicije i prikupljanje etno građe kao i pripremanje starih jela i pića naša je glavna zadaća«, rekla nam je Kata Pelajić, članica udruge i predsjednica HKUPD-a »Matoš« iz Plavne.

Ipak, sela u ovom kraju sve više gube nekadašnji izgled, sve je manje stanovnika, obrtnika gotovo više i nema, infrastruktura nestaje i krajnje je vrijeme da se počne više ulagati u razvoj seoskih potencijala – složile su se sve predstavnice udruge »Ruka ruci« iz Plavne.

Z. Pelajić

U SUBOTICI ODRŽANA IZBORNA SKUPŠTINA MLADEŽI DSHV-A

Vodstvo i dalje u istom sastavu

*I u iduće dvije godine dužnost predsjednika obnašat će Siniša Skenderović, dok će dopredsjednica biti Josipa Vojnić Tunić * Mladi puni ambicije najavljuju nove aktivnosti*

Redovita VI. izborna skupština Mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, održana u petak, 16. listopada, nije donijela promjene u vodstvu ove stranke. Za predsjednika, dopredsjednika te članove predsjedništva ponovno su izabrani dosadašnji vršitelji ovih dužnosti. I nadalje će predsjednik, u sljedeće dvije godine, biti *Siniša Skenderović*, a dopredsjednica *Josipa Vojnić Tunić*. U radu ove skupštine Mladeži sudjelovalo je i glasovalo 89 izaslanika.

Ponovno izabrani predsjednik Mladeži DSHV-a Siniša Skenderović iznio je što je u protekle dvije godine urađeno, kao i planove koji će se provoditi sljedeće dvije godine, koliko traje novi mandat.

Iz protekle dvije godine predsjednik Mladeži izdvojio je organiziranje prvog i drugog Prola Mladeži DSHV-a, kao i okupljanje na Hrvatskom Majuru, koje se po njegovim riječima pokazalo kao jasno opredjeljenje kod mladih ljudi, koji žele da se sačuva kulturni i nacionalni identitet hrvatskog manjinskoga korpusa u Republici Srbiji.

PLANOVI

Mladi puni ambicije najavljuju i planove koji su zacrtani za sljedeće dvije godine. »Neki od planova koji nas očekuju u skorijoj budućnosti svakako su nastavak

organiziranja Prola Mladeži, kao i okupljanje na Hrvatskom Majuru. Planiramo i otvorenje novih mjesnih organizacija, prva u nizu bit će u Srijemskoj Mitrovici, koju planiramo otvoriti sljedećeg mjeseca. S obzirom da su aktualni izbori za nacionalna vijeća, i tu ćemo pripomoći onoliko koliko je u našoj moći. U naše planove su uključene i razne sportske i humanitarne akcije, kao i suradnja s koalicijskim partnerima. Planiramo organizirati i svakodnevno dežurstvo u našim prosto-rijama, a samim tim i povećati naše članstvo, iako već sada imamo 300 članova i 10 mjesnih organizacija«, najavio je predsjednik Mladeži DSHV-a Siniša Skenderović.

Skupštini Mladeži su nazočili su i članici ove stranke, kao i predstavnik Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, konzul-savjetnik *Marko Štefanić*, te gosti iz Hrvatske i predstavnici koalicijskih partnera DSHV-a – mladeži Demokratske stranke i G17 plus.

POVJERENJE

Protekle dvije godine obilježene su uspjesima pomlatka stranke ali, kako ističe predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*, ovdašnja mladež treba se još bolje organizirati i povezivati. »Mladež treba djelovati zajednički, osmišljavati programe i njihovu provedbu vođenu posebnim, kao i nacionalnim interesima. Zato i pomažemo mladima, jer time u stvari najviše pomažemo sebi, narodu i političkoj stranci kojoj

pripadamo. Svakako, rad s mladima je garancija za budućnost.«

Dopredsjednik DSHV-a *Dužo Runje* istaknuo je tom prigodom kako on osobno, kao i čelnstvo stranke, imaju puno povjerenje u mladež. »Siguran sam da ulaganjem u sebe možete postići mogućnost obnašanja svih dužnosti koje u ovoj državi postoje. I svi ste ovdje potencijalni obnašatelji najviših dužnosti. Osobno mislim da povjerenje u vas zahtijeva odgovornost. Ako u nekoga nemate povjerenje, on ne daje odgovornost. Te su dvije stvari kompatibilne i u svezi. Vi ste postali, rekao bih, najrodniji, najplodniji i najznačajniji rezultat DSHV-a«, kazao je Runje.

Predsjednik županijskog odbora mladih HDZ-a Vukovarsko-srijemske županije *Nikola Mažar* također je bio nazočan na skupštini Mladeži DSHV-a, te je istaknuo suradnju i realizaciju zajedničkih planova. »Radimo na tome da zblizimo mlade iz Vojvodine i Hrvatske i da jednostavno mi kao pomladci dviju najjačih hrvatskih stranaka u dvjema državama budemo ti koji će stvarati perspektivu da mladi mogu putovati i da im možemo pružiti sve što je mladima potrebno«, kazao je Mažar.

Predsjednik Kluba demokratske omladine u Subotici *Darko Matić* je naglasio kako biti mlad i baviti se politikom u ovoj zemlji znači istupiti ispred svojih vršnjaka i preuzeti odgovornost u borbi za bolji život.

Ž. Vukov

Predsjednik Mladeži DSHV-a Siniša Skenderović

Predstavnici Mladeži iz mjesnih organizacija

U igri su i dalje dvije lokacije

Potpisan aneks ugovora o financiranju glavnog projekta za »Regionalni deponij« doo Subotica. Moguće lokacije Verušić i Bikovački put. Investicija košta 12 milijuna eura, a za pripremu izrade dokumentacije potrebne su dvije godine

Opasan, komunalni, medicinski i drugi otpad završava na deponijima, koji su u pravom smislu »smetlišta«, jer ne zadovoljavaju sve potrebne ekološke uvjete jednog deponija. Rješenje problema bila bi izgradnja regionalnog deponija za općine Kanjiža, Senta, Bačka Topola, Mali Idoš i Grad Suboticu.

Tim povodom u Subotici je potpisan aneks ugovora o financiranju generalnog projekta za »Regionalni deponij« doo Subotica, između Pokrajinskog tajništva za arhitekturu i urbanizam i Grada Subotice. Ugovor je vrijedan 2,970 milijuna dinara, a rok za izradu generalnog projekta je kraj siječnja sljedeće godine. Sama izrada glavnog plana košta 3,5 milijuna dinara, a razliku će nadoknaditi poduzeće »Regionalni deponij«.

POČINJE IZRADA GLAVNOG PROJEKTA

»Potpisivanjem aneksa ugovora za izradu glavnog plana Pokrajinsko tajništvo za arhitekturu i urbanizam je dalo podršku Subotici za realizaciju i izgradnju regionalnog deponija. Milijun eura će biti potrebno da se izgradi regionalni deponij, ali bez dobro urađene tehničke i planske dokumentacije neće se moći nabaviti novac od pristupnih fondova EU. Novi zakon o planiranju i izgradnji jasno definira koja je sve potrebna dokumentacija za dobivanje građevinske dozvole i početak gradnje objekta, a sve treba biti u skladu s Nacionalnom strategijom

Dušanka D. Sremački i Saša Vučinić potpisuju aneks ugovora

upravljanja otpadom, koja je u pripremi. Puno radimo kako bi se uredilo područje otpada, dokaz je i akcija 'Očistimo Srbiju', koja osim toga da uredi zemlju ima za cilj i educirati građane kako postupati s otpadom. U Srbiji ima preko 500 divljih deponija koje treba očistiti i urediti«, kaže pokrajinska tajnica za arhitekturu i urbanizam *Dušanka D. Sremački*.

LOKACIJE

U poduzeću »Regionalni deponij« kažu kako će se glavni projekt raditi usporedo za dvije lokacije. Jedna je kod kompleksa Azotare u blizini Verušića, a druga kod Bikovačkog puta, 2 kilometra od Oroma. Mještani Verušića su prije nešto više od godinu dana, kada su čuli kako se u njihovom sudjedstvu treba graditi

deponij, pisali peticije, održavali sastanke riješeni da to ne dopuste. Druga lokacija, koja je prema mišljenju stručnjaka isto povoljna, nalazi se na Bikovačkom putu, na prostoru 2 kilometra udaljenom od Oroma.

»Prostornim planom Subotice za izgradnju Regionalnog deponija pogodne su bile tri lokacije, ali smo od prve odmah odustali. Sada su stručnjaci mišljenja kako je najbolja lokacija za izgradnju deponija na Bikovačkom putu, jer će svim općinama biti blizu. U skladu s Nacionalnom strategijom upravljanja otpadom da se veća količina otpada transportira na manju udaljenost, a manja količina otpada na veću udaljenost, regionalni deponij treba biti izgrađen na teritoriju Subotice«, istaknula je direktorica poduzeća »Regionalni deponij« *Andrea Kikić* dodajući, kako će se uraditi glavni

projekt za obje lokacije, a nakon toga će vijećnici birati mjesto izgradnje objekta.

»Sada je ovo prvi korak prema realizaciji cjelokupnog projekta. Nije neuobičajeno da se u zemljama EU čeka i do tri godine na izbor lokacije, jer bitno je izabrati pravo mjesto za gradnju objekta gdje će biti i reciklažni centar. U protekle dvije godine radili smo na edukaciji djece i građana o reciklaži i postavljali zelene otoke«, kaže *Andrea Kikić*. Na postojeći deponij za tri godine se neće moći odlagati otpad, jer neće biti mjesta. Izgradnjom regionalnog deponija znatno će se urediti upravljanje otpadom u Subotici. Na regionalni deponij će se odlagati otpad iz općina Kanjiža, Mali Idoš, Senta, Bačka Topola i Grada Subotice. Bit će izgrađene transferne postaje i sabirni centri i na deponij bi dolazio samo onaj otpad koji se ne može reciklirati.

Gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić* je rekao kako je potpisivanje aneksa ugovora važno, jer će stručnjaci odrediti najpovoljniju lokaciju. Izboru lokacije treba pristupiti pažljivo, kako ne bi govorili o još jednoj investiciji u gradu koja nije završena, kažu u lokalnoj samoupravi. Investicija košta 12 milijuna eura, a za pripremu i izradu potrebne dokumentacije potrebne su dvije godine. Izgradnjom objekata treba se riješiti problem s otpadom za 260.000 stanovnika, koliko živi u navedenim općinama. Godišnje se na ovim prostorima stvara oko 80.000 tona otpada.

S. I.

U Beogradu održan Međunarodni sajam zaštite životnog okoliša

Subotica eko kapija Europe

SUBOTICA – Na šestom po redu Međunarodnom sajmu zaštite životnog okoliša »Ekofer«, koji je u Beogradu održan od 14. do 16. listopada, Subotica je sudjelovala po drugi put. Ove godine grad se predstavio nizom ekoloških događanja, koja su bila dio prezentacije

pod nazivom: »Subotica eko kapija Srbije«.

»Zadovoljni smo nastupom na beogradskom sajmu. Ostvarili smo mnoge kontakte, razmijenili iskustva, a i prezentacija je bila odlično posjećena. Osvojili smo treće mjesto za uređenje štanda

i predstavljanje grada. Ljude je najviše zanimala situacija s pročištačem i sanacija jezera Palić. Cilj nam je bio sve upoznati s mjerama i akcijama koje dugi niz godina lokalna samouprava provodi u cilju unapređenja životnog okoliša u Subotici. Mnogo puta

smo bili pravi 'pioniri' kada je u pitanju zaštita životnog okoliša, želimo živjeti u skladu s prirodom i graditi kvalitetniji svijet za buduće generacije«, kaže članica Gradskog vijeća zadužena za ekologiju i komunalije *Suzana Dulić*.

S. I.

PARKIRANJE U GRADU

Nove zone i nove cijene

Osim već postojeće četiri, uvode se i tri nove zone, a zatvoreno parkiralište oko Otvorenog sveučilišta postat će – otvoreno, s ograničenim vremenom parkiranja

Piše: Dražen Prčić

Subotičko poduzeće »Parking« formiralo je nove parkirališne zone na teritoriju grada, pa će vozači od idućeg mjeseca osim postojeće četiri (crvena, žuta, plava i zelena) imati nove tri zone – poslovnu, narančastu i ljubičastu. Poslovna zona obuhvatit će trgove i ulice u neposrednoj okolici Gradske kuće, veliko zatvoreno parkiralište oko Otvorenog sveučilišta postat će otvoreno parkiralište s novom tarifnom odrednicom, a isto će biti i s dosadašnjim sustavom parkiranja kod Mliječne tržnice.

Vrijeme naplate parkirališnih mjesta bit će od 7 do 21 sat rad-

nim danima, odnosno od 7 do 14 sati subotom, uz uvjet maksimalnog zadržavanja do 120 minuta u crvenoj, poslovnoj i ljubičastoj zoni. U svim ostalim zonama vrijeme ostavljanja vozila bit će neograničeno.

NOVE PARKIRALIŠNE ZONE I CIJENE PARKINGA

»Prema instrukcijama osnivača, JKP »Parking« može jednom tijekom godine podići cijene svojih usluga i to tek nakon što ih gradska vlada potvrdi«, kaže referent za odnose s javnošću u JKP »Parking« Aleksandar Vitković. »To je moglo biti učinjeno još 1. travnja ove godine, ali je do povećanja cijena došlo tek sada. Točnije, novi režim naplate u novim gradskim parkirališnim zonama trebao bi započeti tijekom sljedećeg mjeseca, kada se za to ispune svi potrebni tehnički uvjeti. Prema novoj organizacijskoj shemi

Aleksandar Vitković

gradskoga parkinga odlučili smo uvesti tri nove parkirališne zone, pritom bih želio naglasiti kako se ne mijenjaju granice naplate već se samo neke ulice unutar pojedinih zona preusmjeravaju i podliježu novom režimu naplate. Bitno je bilo sve ove promjene donijeti u jednom zajedničkom paketu i zbog toga se i cijela procedura pomalo odužila, a prošloga je tjedna gradonačelnik Saša Vučinić potpisao novo rješenje o javnim parkiralištima u kojemu su predviđene sve nove smjernice budućeg režima naplate, kao i liberalizacije tzv. doplatnih karata koje sankcioniraju učinjene propuste prilikom parkiranja vozila. Prema novom rješenju u postojećim parkirališnim zonama je došlo do povećanja cijena parkiranja za 8 posto, dok su u novim zonama formirane nove cijene. Prema svemu navedenom u novoj organizaciji javnih parkinga, pokraj crvene, žute, plave i zelene zone uvode se i bijela (poslovna), narančasta (parkiralište kod Otvorenog sveučilišta) i ljubičasta (Mliječna tržnica). Nakon povećanja cijena, sat parkiranja u crvenoj zoni bit će 24 dinara, u žutoj i plavoj 18 dinara, dok će dnevna karta za zelenu zonu (Buvljak) iznositi 73 dinara. Sat u narančastoj zoni koštati će 30 dinara (uz neograničeno vrijeme korištenja), ista će cijena biti i u ljubičastoj zoni (uz maksimalno zadržavanje do 2 sata), dok će najskuplje biti u bijeloj (poslovnoj) zoni oko Gradske kuće, gdje će se za jedan sat korištenja parkirališnog prostora morati izdvojiti 35 dinara.«

PROMJENA SUSTAVA U CILJU IZJEDNAČAVANJA NAPLATE

»Tijekom studenoga predviđeno je otvaranje dva postojeća zatvorena parkinga (Otvoreno sveučilište i Mliječna tržnica) na kojima će se parkiranje naplaćivati jednako kao i na svim drugim javnim parkiralištima u gradu. Istina, kao što je i gradonačelnik naglasio u svom

Doplatna karta

Za sve one koji su učinili određeni propust prilikom parkiranja (preko-račenje vremena, nepravilno ukucavanje SMS-a i sl.) predviđena je i tzv. doplatna karta po novoj, liberalnijoj cijeni u iznosu od 790 dinara (umjesto dosadašnjih 1230 dinara).

obraćanju javnosti, ova rješenja su još uvijek u eksperimentalnoj fazi i o njihovoj budućnosti će, na koncu, ipak odlučiti građani. Tako će i na ovim parkiralištima ubuduće biti regulirano plaćanje putem popularnog SMS-a ili pretplatnih karata (koje se mogu kupiti na kioscima), što će umnogome i pojednostaviti dosadašnje komplikacije koje su dovodile do stvaranja redova za izlazak iz zatvorenih parkinga.«

PREDSJEDNIK IZVRŠNOG VIJEĆA VOJVODINE BOJAN PAJTIĆ POSJETIO BRATSTVO

Država je bolji poslodavac

Vrlo snažno ćemo poduprijeti i konverziju dugovanja koju Bratstvo ima, prije svega prema državi kao najvećem vjerovniku, kao i spajanje radnog staža uposlenih, jer je riječ o praznini od četiri godine koja se mora popuniti, rekao je pokrajinski premijer

»Iznimno sam zadovoljan što smo Bratstvo, tvrtku koja je perspektivna, i sa stajališta infrastrukture veoma važna, spasili od sigurne propasti. Ovdje je bio šest mjeseci štrajk i zajedničkim naporima sindikata, lokalne samouprave, pokrajine i republike, došli smo u situaciju da Bratstvo danas ponovno radi. To govori o tome da su neophodni napori da zaživi naše gospodarstvo«, rekao je predsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine **Bojan Pajtić** prilikom posjeta subotičkom poduzeću šinskih vozila u utorak, 20. listopada.

On je istaknuo kako je putem programa Izvršnog vijeća uposleno više od 20 tisuća ljudi tijekom ove godine, te da su se netočnim pokazala predviđanja nekih

ekonomskih analitičara da će u Vojvodini novih nezaposlenih biti 50 tisuća ljudi. »Vrlo snažno poduprijet ćemo i konverziju dugovanja koju Bratstvo ima, prije svega prema državi kao najvećem vjerovniku, kao i spajanje radnog staža uposlenih, jer je riječ o praznini od četiri godine koja se mora popuniti. Također, kao što je veoma bitno otvaranje novih radnih mjesta, jednako je toliko bitno i spašavanje radnih mjesta tamo gdje privatizacija nije pokazala dobre rezultate. I, ako se kaže da je država loš poslodavac, ona je u mnogim slučajevima ipak bolja, kao što to pokazuje i ovaj slučaj«, rekao je Pajtić.

U Bratstvu je i danas zaposleno svih 328 radnika, njima je u rujnu podijeljeno po 30.000 dinara

plaće, a ovih dana će Željeznici Srbije biti isporučeno prvih 30 remontiranih vagona od 100 – koliko treba biti urađeno do kraja godine.

Potpredsjednik Samostalnog sindikata u Subotici **Stevan Huđi** kaže kako je ovo poduzeće jedno od rijetkih koje je uspjelo preokrenuti situaciju u korist radnika i države.

»Ima još jako puno problema koje treba rješavati: nismo osnovali Upravni odbor u koji moraju dati svoje predstavnike Direkcija za imovinu i republička državna tijela. Zatim, imamo problema oko povezivanja radnog staža radnicima. Naime, žiro-račun Bratstva je blokiran s više od 300 milijuna dinara, a oko 220 milijuna su samo porezi i doprinosi, tako da puno ljudi ne može otići u mirovinu i puno njih ne može ostvariti prava koja im po zakonu pripadaju. I dakako, najbitnije je ugovaranje posla za 2010. godinu i mi već sada tražimo sastanak s predstavnicima Željeznica Srbije oko dobivanja eventualnog novog posla za sljedeću godinu«, rekao je Huđi i istaknuo, kako je sindikat podnio kaznenu prijavu protiv bivšeg većinskog vlasnika Bratstva, koji bi morao odgovarati za djela kojima je tvrtku doveo u takav položaj.

Gradonačelnik **Saša Vučinić** također je istaknuo kako Bratstvu predstoji osiguravanje novih poslova.

Bojan Pajtić i Stevan Huđi tijekom obilaska pogona Bratstva

»Pred nama je osigurati nove poslove i pokušati, skupa sa Željeznicama Srbije, od Bratstva napraviti remontni centar i tvrtku koja će biti primjer na koji način se uz kvalitetan socijalni dijalog gotovo iz pepela može podići poduzeće na neke zdrave noge i na nešto što sliči novoj proizvodnji i novoj šansi. Tu šansu ne smijemo propustiti i ovo je doista dobra prilika i dobar primjer suradnje republike, pokrajine, lokalne zajednice i osobito sindikata, koji je bio partner u rješavanju problema«, rekao je Vučinić.

S. Mamužić

Nezaposlenost manja nego u većini zemalja EU

»Izvršno vijeće Vojvodine je svojim programima postiglo da u ovom trenutku imamo svega oko 4000 više nezaposlenih nego u siječnju. Kada pogledate da Vojvodina ima 2,1 milijuna stanovnika, i da je zaposlenih više od 500 tisuća, to je izuzetno niska stopa nezaposlenosti, niža nego i u većini zemalja Europske Unije, a naša je ambicija, koja nije uopće nerealna, da do kraja godine razinu nezaposlenosti dovedemo do razine koju smo imali početkom godine, pa čak i da ona bude manja nego što je bila siječnja 2009. To bi doista bio veliki uspjeh«, rekao je Bojan Pajtić, predsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine.

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih mašina plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike porodice "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D.O. Beograd - Filijala Subotica
 24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
 E-mail: mios@tippnet.co.yu
 Radno vreme: od 8 do 16 časova

DANAS (PETAK) TRIBINA NA VERUŠIĆU

Osiguranje poljoprivrede

Regionalni centar za ruralni razvoj Subotica organizira tribinu pod nazivom Osiguranje poljoprivrede. Predavač je dipl. ing. agronomije *Monika Marcikić*, procjeniteljica-preuzimač u subotičkoj filijali osiguravajuće kuće DDOR Novi Sad. Tribina će biti održana danas, 23. listopada, u prostorijama Mjesne zajednice Verušić.

Početak je u 20 sati.

UZ 50. OBLJETNICU UMJETNIČKOG RADA STIPANA JARAMAZOVIĆA

Koncert Subotičkog tamburaškog orkestra u Starom Žedniku

Stari Žednik je u nedjelju, 18. listopada, u Domu kulture ugostio Subotički tamburaški orkestar, koji je posljedni put u ovom mjestu gostovao prije pet godina. Žedničani su imali prigodu slušati virtuosno muziciranje primaša *Stipana Jaramazovića* i cijeloga orkestra pod dirigentskom palicom *Zorana Mulića*. Nastupili su vokalni solisti: *Antonija Piuković*, *Antun Letić Nune* i po prvi put s orkestrom mještanka *Anica Čipak*.

Koncert je organizirao odjel za kulturu Mjesne zajednice Stari Žednik, a upriličen je u povodu 50. obljetnice umjetničkog rada Stipana Jaramazovića. Koncert je iznimno lijepo primljen od publike koja je napunila veliku dvoranu Doma kulture.

K. M. Ostrogonac

Legalizacija objekata za umirovljenike

Općinska udruga umirovljenika obavještava sve svoje članove, da preko ovlaštene licencirane agencije za projektiranje mogu legalizirati svoje bespravno sagrađene stambene i druge prateće objekte. Prema odredbama Zakona o planiranju i izgradnji, koji je stupio na snagu 11. rujna, svi vlasnici bespravno podignutih objekata dužni su u roku od šest mjeseci od dana stupanja Zakona na snagu podnijeti zahtjeve za legalizaciju mjerodavnim tajništvima za urbanizam i građevinarstvo u Subotici. Nakon isteka roka, predviđene su visoke kazne.

Zainteresirani članovi više informacija mogu dobiti u poslovnom sjedištu udruge u ulici Save Šumanovića 2, svakog radnog dana od 9 do 11 sati ili na telefon 525-092.

Natječaj za najstarije sugrađane

Subotički Crveni križ je u sklopu aktivnosti »Za sunčanu jesen života«, raspisao natječaj za najstarijeg sugrađanina, sugrađanku, potom za bračni par s najviše godina bračnog staža, odnosno za bračne parove s pedeset i više godina zajedničkog života.

Zainteresirani građani mogu se javiti osobno u prostorije Crvenog križa ili putem telefona broj 621-101. natječaj je otvoren do 31. listopada, a tijekom mjeseca studenog, na završnoj svečanosti bit će proglašeni najstariji prijavljeni građani, u svakoj od spomenutih kategorija natječaja.

Natječaj za studente

Natječaj za prijem studenata starijih godina u studentske domove je otvoren do 31. listopada. Smeštajni kapacitet dva subotička studentska doma je oko 800 mjesta. Od ove školske godine prvi put studentima su na raspolaganju sobe 1. kategorije. Cijena usluge smještaja i prehrane poskupjela je za oko 20 posto, ali će ovo poskupljenje pratiti i povećan iznos studenskih kredita.

Temeljem članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta »FARMA- POLJOPRIVREDNO GOSPODARSTVO« koji se nalazi u Bajmoku, Gundulićeva br. 26, na katastarskim česticama 13020/1 i 13020/2 KO Bajmok.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Gradske kuće - ured 226, u razdoblju od 23. 10. 2009. godine do 2. 11. 2009., u vremenu od 10 do 12 sati.

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

JKP Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Stanovanje u srednjem vijeku – salaši

Piše: mr. Zsombor Szabó

Nakon definitivnog protjerivanja Turaka s prostora današnje Vojvodine, sredinom XVIII. stoljeća počela je kolonizacija opustošenih teritorija. Kolonisti iz Austrije i Njemačke dobivali su zemlju, alate za zemljor

stepa, nazivamo polunomadskim narodima koji su se bavili gajenjem krupne stoke, uglavnom goveda i konja, koji su od proljeća do jeseni prebivali na pašnjacima uz neki vodotok, a zimi su bili smješteni u oborima i štalama na stalnoj loka-

korlati i štale za krupnu stoku. U blizini se nalazio i kopani bunar, a na ovakvom okruženom prostoru živjela je jedna obitelj.

Dosad otkrivena sarmatska naselja možemo nazvati nizom pojedinačnih salaša koji su bili locirani na višim terenima – gredama. Ovakav tip naselja, koji nazivamo i linearnim, sačuvan je do današnjih dana. Čest je slu-

to rješenje je bilo jedinstveno i u europskim okvirima.

POJAM SALAŠA

Riječ salaš se javlja u spisima u XIV. stoljeću i vezuje se uz Kumane, koji su naseljeni u XIII. stoljeću nakon tatarskog pustošenja. Oni su zadržali izvesno vri-jeme polunomadski način života,

Projekt Jozsefa Kissa iz 1784. godine, tipska trodjelna kuća, osnova i izgled

djelstvo, oslobađanje od poreza na pet godina i kuće.

Ove su kuće bile tipske i projektirane po uzorima srednjovjekovnih zgrada za stanovanje, što znači da su se inženjeri u službi Austrijskog Carstva poslužili višestoljetnim modelom stanovanja u ravnici. Taj tip kuće nazivamo trodjelnim ili nizinskim modelom. Sastoji se iz sobe, kuhinje i ostave, a ulaz u prostorije je uvijek u sredini kroz kuhinju.

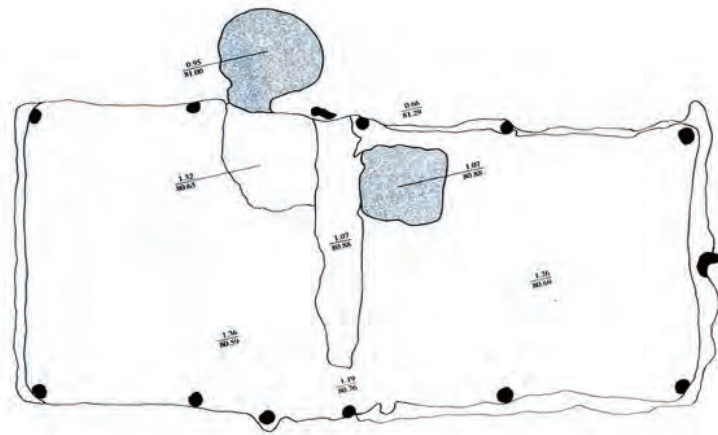
POČETAK CIVILIZACIJE

Pračovjek je bio nomad, stalno je mijenjao svoje stanište u potrazi za hranom. Trenutak kada se nastanio na jednom mjestu i počeo se baviti poljodjelstvom i gajenjem domaćih životinja, kao stalnim izvorom hrane, smatramo početkom civilizacije. Stalna naselja, kasnije gradovi, začeci su današnje civilizacije. Nekadašnje stanovnike ovih prostora – Sarmate, Avare, Slavene i Ugare, koji su došli iz ukrajinskih

ciji. Zato kod ovih naroda poznajemo tzv. ljetne salaše čija je lokacija promjenjiva, i zimske salaše koji su stalni, na pogodnoj lokaciji gdje su se uglavnom žene bavile i poljoprivredom, gajenjem žitarica i povrća. Od ovih zimskih salaša su kasnije na našim prostranstvima nastala stalna naselja i gradovi. Tjeranje stoke na pašnjake zadržalo se, pak, do početka XX. stoljeća.

TRODJELNA KUĆA

Sarmati su prihvatili sjedilački način života u II. ili III. stoljeću nove ere i kod njih se javlja trodjelna kuća, istina u primitivnom obliku. Većina otkrivenih kuća bila je djelomično ukopana u zemlju, a djelomično je bila nadzemna. U okviru ovakve nastambe javljaju se ognjišta i u zemlju ukopana manja, priručna spremišta hrane. Oko kuće su se nalazili veći silosi za hranu i peći za pripremanje hrane isto ukopane u zemlju. Nadzemni su bili obori-

Dvodjelna kuća s trostrukim ložištem, XV. stoljeće, okolica Vrbasa

čaj da se selo sastoji od jedne ulice s kućama lociranim s lijeve i desne strane puta. Kada su i Ugari prihvatili sjedilački-zemljodjelski način života, kuće se izdižu i jasno se definiraju dva dijela: kuhinja s ognjištem i ulazom, i prostorija za boravak. Ovakve dvodjelne kuće javljaju se već u XI. stoljeću. Nakon tatarske najezde grade se trodjelne kuće s kuhinjom u sredini, sobom s jedne i ostavom s druge strane. Ove nastambe su imale vrlo »lukavo« riješen ložišni prostor u sredini nastambe. Naime, u kuhinji se nalazio otvoreni prostor za kuhanje i iz ovog mjesta se ložila kaljeva peč u sobi, a sa strane se nalazila i pećnica za pečenje kruha ili mesa. Znači, ložilo se samo na jednom mjestu i

a riječ salaš upravo znači mjesto privremenog boravka. Taj oblik življenja se nastavljao i u doba Turaka. Po jednom turskom defteru iz 1570. godine u okolici Subotice, na pustarama, nalazila su se 93 salaša čiji su vlasnici plaćali poseban porez nazvan »salašija«. Nakon istjerivanja Turaka sačuvan je model kuće od tri djela, kao i gospodarenje na ušorenim ili grupnim salašima po kumanskom modelu. Po unutrašnjem ustrojstvu kuća podignuta u gradu ili na salašu ni u čemu se nije razlikovala, jedino su kuće morale biti zbijene, ali porta je sadržavala sve elemente salaša: bunar, vrt, staje za stoku i spremišta za hranu. Ovakav tip stanovanja i gospodarenja prihvaćali su svi doseljenici u ove krajeve.

U PETROVARADINU OBILJEŽEN BLAGDAN HRVATSKE ZAJEDNICE U SRBIJI

U slavu velikana, bana Jelačića

Svečana akademija održana u crkvi sv. Jurja, nedaleko od rodne kuće najpoznatijeg hrvatskog bana

HKPD »Jelačić« je i ovom prigodom upriličilo program vrijedan svake hvale. Svečanost je počela skladbom »Slavonci u Hrvati« u izvedbi VIS

može ponosito ići dalje i opstati. Sjećajmo se naših velikana kao što je Jelačić.«

Poslije svečane akademije generalna konzulica Ljerka Alajbeg je

la nove prostorije HKPD »Jelačić«. U proteklom razdoblju ovo društvo je, uz mala sredstva a velikim zalaganjem, trudom pa čak i svojim sredstvima uspjelo prostorije od

konzulice Ljerke Alajbeg, i predsjednika MZ-a Petra Mudrog, nazočili i ministar savjetnik, voditelj konzularnog odjela Republike Hrvatske u Beogradu *Filip*

Tamburaški orkestar HKPD-a »Jelačić«

Ljerka Alajbeg i Josip Pokas u obilasku prostorija »Jelačića«

»Tekije« po čijem se završetku nazočnima pozdravnom riječju obratio predsjednik društva *Josip Pokas*.

Glazbenom dijelu prethodio je povijesni prikaz životnog puta bana *Jelačića* u kojem je između ostalog ukazano i na njegove pjesničke sklonosti. Josip Jelačić je u 23. godini života tiskao zbirku poezije na njemačkom jeziku »Trenutistine«, koju je čak i slavni njemački pjesnik *Goethe* s oduševljenjem propratio pozitivnom kritikom, a jednu pjesmu iz zbirke pod nazivom »Utjeha prirode« čuli su i nazočni. Glazbeni dio pratili su izvedbe zbora HKPD »Jelačić«, VIS »Tekije« i tamburaški orkestar društva.

Predsjednik društva je ovom prigodom generalnoj konzulici Republike Hrvatske u Subotici *Ljerki Alajbeg* uručio dar.

»Velikani kao što je ban Jelačić daju nam nadu da i mi radimo i trajemo«, rekla je Alajbeg. »Ne smijemo uništiti svoje korijene, trebamo svoje čuvati i svojim se ponositi, biti čvrsti i jedinstveni. Blago koje imamo trebamo zadržati i prenositi na svoju djecu. Trebamo biti svjesni tko smo, što smo i tko su nam preci jer samo takav čovjek

u pratnji predsjednika HKPD-a Josipa Pokasa i predsjednika MZ Petrovaradin *Petra Mudrog* posjeti-

blago rečeno neuglednih, pretvoriti u normalan prostor za rad.

Svečanosti su osim generalne

Damjanović, član IO HNV-a *Željko Pakledinac* i mnogi drugi.

A. Jukić-Mandić

PROSLAVA 65. OBLJETNICE OSNUTKA TJEDNIKA NA SLOVAČKOM JEZIKU »HLAS LUDU«

Uvijek uz svoj narod

U petak, 16. listopada, u Studiju M Radio Novog Sada održana je proslava 65. obljetnice osnivanja tjednika »Hlas ludu«. Obljetnica je obilježena glazbom različitih orkestara kao i dodjelom nagrada za životno djelo i godišnjih nagrada.

Ovom prigodom ministar za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije *Svetozar Čiplić*, govoreći nazočnima istaknuo je kako je list »Hlas ludu« jedan od onih koji dokazuje da su svi dio Republike Srbije, ali da su pri tom zadržali i svoj identitet i pokazali svoju produktivnost.

Proslavi su, uz ministra Čiplića, nazočili i potpredsjednik Skupštine AP Vojvodine *Martin Zloh*, potpredsjednica Izvršnog vijeća APV, te pokrajinska tajnica za informacije i predsjednica Nacionalnog vijeća slovačke nacionalne manjine *Ana Tomanova-Makanova*, v. d. ravnatelja NIU »Hlas ludu« *Samuel Žak* i mnogi drugi.

A. J. M.

KAMPANJA OTKUPA U PUNOM JEKU

Srijemska repa u hrvatskim šećeranimama

Zbog bankrota srijemskomitrovačke šećerane, hrvatske šećerane ponudile najbolju cijenu mitrovačkim proizvođačima

U ožujku ove godine, na poziv predstavnika Srijemske gospodarske komore, u Srijemskoj je Mitrovici boravilo izaslanstvo Hrvatske gospodarske komore, koje je tom prigodom upoznalo gospodarstvo srijemske regije. Predstavnici dviju komora potpisali su sporazum o suradnji ovih dviju regionalnih komora, koji bi trebao produžiti već postojeću suradnju ovih regija, o čemu svjedoče sljedeći podaci: prošle je godine Srbija u Hrvatsku izvezla robu vrijednu 330 milijuna dolara, a uvezla robu u iznosu od 529 milijuna dolara; udio gospodarstva Srijema u izvozu bio je 10,29 posto, a u uvozu 7,7 posto.

Među robom koja se izvozi u Hrvatsku je i šećerna repa.

OTIMANJE ZA TRŽIŠTE

Međutim, ove se jeseni postavlja pitanje – je li na pomolu »rat« između srpskih i hrvatskih tvornica šećera za osvajanje sirovinorskog tržišta? Šećerane iz Županje i Osijeka ponudile su srijemskim proizvođačima otkup svih slobodnih količina šećerne repe po

bilo dovoljno da domaće tvornice povećaju otkupnu cijenu.

Šećerana u Srijemskoj Mitrovici je nekada bila jedna od najuspješnijih u bivšoj Jugoslaviji i veliki zamajac razvoja kako mitrovačkog, tako i srijemskog gospodarstva. Privatizacija tvornica u Srijemskoj Mitrovici, iako je slič-

remont postrojenja za tu kampanju uloženo preko 2 milijuna eura. Iz te kampanje izašlo se s ukupnim gubitkom od čak 5 milijuna eura. Srijemskomitrovačka šećerana je u stečaju pa su na srijemsku repu najviše računale šećerane u Pećincima i Senti. Zbog, između ostalog, lošeg stanja mitrovačke, a i ostalih šećerana u Srbiji, srijemski poljoprivrednici posegnuli su za suradnjom sa susjednom Hrvatskom.

BABA ZA DJEDA, DJED ZA REPU

Ugovorena cijena s osječkom šećeranom je oko 400 eura po toni ili oko 3,2 dinara po kilogramu. Poslije toga šećerane u Srbiji su povećale otkupnu cijenu na 2,8 dinara. Razlog što nisu prodane veće količine jest u tome što je transport repe preko 100 kilometara neisplativ. Sve u svemu, to je bio dobar signal poljoprivrednicima da se njihova proizvodnja može bolje prodati. Tvornice u Srbiji se žale da će raditi s gubitkom, a seljaka nitko ne pita tko će snositi njegov gubitak. Hrvati mogu ponuditi otkupnu cijenu od 400 eura po toni jer imaju visoke poticaje za proizvodnju, od 400 eura po hektaru, ali i visoke

poticaje za izvoz, koji u Srbiji ne postoje. Njima se isplati dati više za repu, jer im to, praktički, nadomjesti izvozni poticaj. Hrvatskoj je interes i ući u EU s većom evidentiranom proizvodnjom. Izvozna kvota za EU je ista kao i u Srbiji, ali je za hrvatsku proizvodnju velika.

Osim toga, Hrvati imaju pravo za domaće potrebe kompletno uvesti jeftin šećer od trske. Ovogodišnji rod repe usijao je atmosferu među srijemskim seljacima baš kao i prethodnih godina. Kako je mitrovačka šećerana bankrotirala, na srijemsku repu najviše su računale šećerane u Pećincima i Senti, koje ove godine za kilogram nude 2,4 do 2,6 dinara. Međutim, i pokraj ponude hrvatskih kolega od 3,1 dinar, kompanije »Sunoko« i SFIR, vlasnici vojvodanskih šećerana, nisu ušle u pregovore sa seljacima. Mada su procjene stručnjaka da najviše repe bez čvrstih ugovora ima baš u Srijemu i dijelu Bačke, mitrovačke tvrtke koje posreduju između zemljoradnika i hrvatskih šećerana u Županji i Osijeku nerado govore o tome. Borba srpskih i hrvatskih tvornica šećera za srpsko tržište šećera će se očigledno nastaviti.

Igor Beker

Šećerana u Srijemskoj Mitrovici

cijeni od 400 eura za tonu, znatno više od cijene koju su neki proizvođači ranije ugovorili s vojvodanskim šećeranimama, što je samo doprinijelo da se borba još više zahukta. Izvezeno je nekoliko tisuća tona slatkog korijenja, što je

la ozbiljnoj investiciji, doživjela je nevjerojatnu sudbinu i sada je ta nekada najveća šećerana u Srijemu otišla u bankrot. Financijske nevolje šećerane kulminirale su 2007. godine, nakon kasne i duge kampanje prerade repe, iako je u

Za hrvatski jezik prijavljeno 11 učenika

Ova škola želi afirmirati pozitivne vrijednosti i stvoriti dobre ljude, koji će znati poštovati ljudsko dostojanstvo, različitost, prijateljstvo i živjeti u duhu tolerancije i zajedništva, kazala je na svečanosti ravnateljica škole Svetlana Nedimović

Poslije manifestacije Dječjeg tjedna, u petak 16. listopada proslavljen je i Dan škole u Plavni. Toga se dana oko škole i na ulicama okupi veći broj djece i odraslih, što se odražava na bolje raspoloženje svih mještana ovoga malog sela. Tako je bilo i ove godine. U kulturno-umjetničkom programu, koji se odvijao u holu škole pred brojnom publikom i gostima, nastupili su učenici škole, dječja skupina KUD-a »Palona« i mali folklorasi HKUPD-a »Matoš«.

Ravnateljica škole Svetlana Nedimović pozdravila je na početku programa djecu, roditelje i goste, među kojima su bili i predstavnici Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, ravnatelj škole Općine Bač, predstavnici lokalnih vlasti i udruga, član Izvršnog odbora HNV-a Željko Pakledinac i predstavnici škole iz Dalja (RH). Ravnateljica je istaknula kako ova

škola ima mali broj učenika, ali im je svima omogućeno da se svestrano obrazuju kroz redovitu nastavu i razne oblike izborne nastave i aktivnosti. Ova škola želi afirmirati pozitivne vrijednosti i stvoriti dobre ljude, koji će znati poštovati

ljudsko dostojanstvo, različitost, prijateljstvo i živjeti u duhu tolerancije i zajedništva.

Ove riječi ravnateljice potvrdio je bogat i raznovrstan kulturno-umjetnički program u kome su po prvi put s plesovima i pjesmama

nastupili mali »matoševci« obučeni u lijepu šokačku narodnu nošnju. Predvodila ih je koreografkinja Evica Bartulov.

U razgovoru s ravnateljicom škole Svetlanom Nedimović saznali smo kako je na inicijativu HNV-a u ovoj školi provedena anketa o uvođenju nastave hrvatskoga jezika s elementima nacionalne kulture. Za ovaj izborni predmet izjasnilo se 11 učenika od prvog do osmog razreda, što je 13,09 ukupnog broja učenika u školi. Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje dalo je pozitivno mišljenje o ovoj inicijativi, ali čini se kako je problem samo u kadrovskom rješenju, jer u ovom kraju nema odgovarajuće i stručne osobe koja bi ovu nastavu mogla izvoditi. Član IO HNV-a Željko Pakledinac izjavio je kako će se ovaj problem vjerojatno riješiti uz pomoć HNV-a, jer se ova kva šansa ne smije propustiti.

Zvonimir Pelajić

Škola u Plavni

Prva je škola u Plavni osnovana 1783. godine, a prvi je učitelj bio je Ladislav Bošnjaković, koji je ujedno bio i kantor u crkvi. Nakon njega poznati učitelji su bili: Mihajlo Gal (1791.), Josip Komadi (1801.), Đuro Odaković (1804.), Andrija Jovica (1806.)... Školska je zgrada bila vrlo loša i sklona rušenju, te je 1820. podignuta nova. Godine 1837. dolazi novi učitelj i kantor Grga Matoš, djed književnika Antuna Gustava Matoša, koji je ovu dužnost obavljao 21 godinu. Poslije njega dolazi Stipan Kanček, a 1862. godine Ernest Parčetić.

Drugo je učiteljsko mjesto osnovano 1872. godine, ali zbog male plaće nitko nije zaposlen. Zabilježeno je da je to mjesto 1878. godine prihvatila jedna učiteljica. Godine 1866. kada je Urbanijar radio, Komora je izdvojila za postojeće učiteljsko mjesto 9 kat. jutara zemlje, a za drugo 5 kat. jutara. Učionice su 1862.-1878. bile vrlo loše, manjkalo je svega, a i pod je bio slab. Zanimanje za školu je u to vrijeme bilo takvo da je u selu jedva tko znao čitati i pisati. Čak su za poglavare birani i takvi koji nisu bili pismeni (!) (iz Kulturne povijesti Plavne, u rukopisu).

Od 1862. godine pa sve do danas škola neprekidno radi. Do 1990. godine radila je u veoma teškim uvjetima i nenamjenskim prostorijama. Zahvaljujući široj društvenoj zajednici: Pokrajini, Skupštini Općine Bač i Mjesnoj zajednici Plavna sagrađena je nova školska zgrada s 1155 m², veoma lijepa, suvremena, funkcionalna s centralnim grijanjem i novim namještajem. U sklopu škole izgrađena je i sportska dvorana tako da škola ima sve uvjete za organiziranje svih oblika odgojno-obrazovnog rada.

IZLOŽBA U SAMOSTANU CRKVE PRESVETOG TROJSTVA U SOMBORU

Umjetnički radovi Šandora Benjaka

Do kraja ovoga mjeseca u prostoru samostana crkve Presvetog Trojstva u Somboru, otvorena je izložba umjetničkih radova Šandora Benjaka, poznatog kao vrsnog majstora izrade kapija i ograda. Izložba je priređena u hodnicima negdašnjeg franjevačkog samostana. Šandor Benjak, po profesiji bravar, pokazao je svojim radovima kako i bravarija može biti umjetnost, za koju je osim umjetničkog dara potrebno veliko znanje i nadasve strpljivost. Tehnikom hladne kovine, savijanja metala bez zagrijavanja što majstor Benjak radi u

bakru, bronci i limu, stvorena su djela, od kojih neka, osim toga što su lijepa za oči, imaju i svoju funkcionalnost. Stol i stolice, stalci za svijeće, kandelabri umjetničke slike u jednom dijelu s ramom, cvijeće, borbeni oklopi i stalci za piće samo su dio eksponata od kojih se gotovo svaki radio mjesecima.

Z.G.

U NOVOM SADU ODRŽAN OKRUGLI STOL O SLUŽBENOJ UPORABI MANJINSKIH JEZIKA

Jakom kampanjom protiv poprijekih pogleda

NOVI SAD – Neke općine u Vojvodini još uvijek nisu promijenile svoje statute i u njih unijele uporabu manjinskih jezika, ali postoje i pozitivni primjeri općina koje su to učinile, iako u njima pripadnici nacionalnih manjina ne čine 15 posto, kako to zakon predviđa, izjavio je član Izvršnog odbora HNV-a *Mato Groznica*, koji je ujedno i zamjenik pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine. Njegova je preporuka da se oformi neki vid kampanje koji bi ohrabrio pripadnike nacionalnih manjina da koriste svoja prava. »Jaka pravna regulativa i ovakav vid ohrabrenja

trebali bi ići u pravcu da koristimo svoja prava bez bojazni da će nas neki službenik ili druga osoba poprijeko pogledati zbog toga«, dodao je Groznica.

Razgovor o službenoj uporabi manjinskih jezika u Republici Srbiji održan je u Novom Sadu u petak, 16. listopada, na okruglom stolu u prostorijama Rumunjskog nacionalnog vijeća. Ovaj je okrugli stol organiziran u povodu izrade ekspertske analize o pravnoj regulativi koja se tiče službene uporabe manjinskih jezika u Republici Srbiji, kao i primjene pravila u praksi.

U radu okruglog stola, uz Matu

Groznicu, sudjelovali su i: predsjednik Rumunjskog nacionalnog vijeća *Dragan Marcel*, koordinator Odbora za službenu uporabu jezika i pisma pri Slovačkom nacionalnom vijeću *Jan Černak*, predstavnik Rusinskog nacionalnog vijeća *Anto Nedić*, predstavnik Zaštitnika građana *Nina Janjić*, te suradnica, ekspertica na izradi spomenute studije *Ljubica Đorđević*.

Cilj razgovora bio je iznijeti sve postojeće probleme vezane uz službenu uporabu jezika i pisma s kojima se članovi manjinskih zajednica sreću. Istaknuto je da općine koje su multietničke, u kojima su jezici nacionalnih manji-

na u službenoj uporabi, ne poštuju to do kraja, nema ploča, obrazaca, osobna imena se u matične knjige upisuju samo srpskim jezikom, ćirilničnim pismom.

Mato Groznica je tim povodom izjavio da Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine, redovito, jednom godišnje, sačinjava izvješće o službenoj uporabi manjinskih jezika i pisma na teritoriju APV, kao i da uposlennici tajništva redovito odlaze na teren i obilaze teritorije u kojima su u uporabi manjinski jezici i pismo.

A. J. M.

ČLANOVI SAVJETA ZA MEĐUNACIONALNE ODNOSI OPĆINE APATIN OKUPILI SE NAKON OSAM MJESECI BLOKADE

Bezbolnije je povući rez

APATIN – Nakon osmomjesečne blokade rada, u srijedu, 14. listopada, u Plavoj sali SO održana je 11. sjednica Savjeta za međunacionalne odnose Skupštine Općine Apatin. Članovi Savjeta iznijeli su niz kritičkih primjedaba. Predstavnik hrvatske nacionalne zajednice *Andrija Adin* izrazio je oštro neslaganje s osmomjesečnim neradom.

»Održane su svega dvije sjednice, a ukoliko se nešto iskomplikiralo, trebalo nas je sve sazvat i predočiti nam problem. Bezbolnije bi bilo

U nastavku, članovi Savjeta zatražili su od lokalne samouprave da njihov predsjedavajući bude pozivan na sjednice Općinskog vijeća, te da budu uključeni u rad i svih ostalih tijela, kada se budu razmatrala pitanja vezana za međunacionalne odnose i položaj nacionalnih manjina. Dogovorena je i organizacija okruglog stola koji bi konačno dao validne odgovore, kako je rekao Antun Čonka, o podrijetlu mještana dvaju romskih naselja na području Općine Apatin. Osim članova Savjeta sjednici su nazočili zamjenik predsjednika Općine *Miodrag Bakić*, zamjenik predsjednika SO *Mirko Cvetićanin* i voditelj Odjela za opću upravu i društvene djelatnosti Općinske uprave Apatin *Miro Nerlović*.

I. A.

Sa sjednice Savjeta za međunacionalne odnose

povući neke rezove, nego izgubiti dragocjenih osam mjeseci. Trebalo je samo pogledati odredbe Statuta Općine Apatin, a ne ignorirati nas i sve bi bilo razjašnjeno«, rekao Adin.

Podsjetimo, problemi su nastali unutar romske nacionalne zajednice. Iako je zakonom propisana procedura imenovanja predstavnika u općinskim savjetima za međunacionalne odnose od strane vijeća nacionalnih manjina Republike Srbije, po tvrdnji trenutno predsjedavajućeg Savjeta *Antuna Čonke*, administracija SO Apatin, po nalogu predsjednika Općine dr. *Živorada Smiljanića*, još od veljače ovo tijelo je pasiviziralo, iako je on u više navrata pokušavao sazvat sjednicu.

U ZEMUNU ODRŽANO PREDAVANJE NA TEMU MENTALNOG ZDRAVLJA

Iskustva Caritasa

ZEMUN – U prostorijama Čitaonice i knjižnice »Ilija Okrugić« u Zemunu, 16. je listopada održano predavanje o iskustvima Caritasa na polju mentalnog zdravlja. To je predavanje potaknuto Svjetskim danom mentalnog zdravlja, koji je obilježen 10. listopada. Predavanje su slušali zainteresirani župljani Zemuna kao i volonteri Caritasa koji žive i djejuju u ovome gradu. Na predavanju su govorile predstavnice Caritasa *Jelana Barać* i *Danijela Varšić*.

Nakon uvodnog predavljanja teme, nazočnima je podijeljen promidžbeni materijal, kao i testovi za provjeru znanja koje ima prosječn pojedinac kada su u pitanju problemi ljudi s posebnim potrebama zbog svojih mentalnih (psihičkih) smetnji, a koji žive u našem okruženju. Nazočni su bili u prigodi pogledati talijanski film »Sve je moguće«.

Zajednički imenitelj svih ovih aktivnosti i predavanja u Zemunu jest poruka: »Duševna bolest nije zarazna ali ravnodušnost jest.«

D. L.

U OSIJEKU SE OPET SAJMOVALO

Jesen u Tvrđi

Okupilo se stotinjak izlagača iz Slavonije i Baranje, brojne udruge koje njeguju tradicijsku baštinu i gradove prijatelje, pa su i ove godine tu bili predstavnici Subotice, Tuzle i Makarske

Protekloga se vikenda u Osijeku ponovno sajmovalo. Jesen u Tvrđi okupila je pedesetak izlagača i nekoliko tisuća posjetitelja. Agro-zemlja u Bizovcu okupila je 250 izlagača i 10 tisuća posjetitelja, a Slavonski sajam u Radićevoj je ponovno ponukao Osječane da kupuju

prijatelji u pripremi jela na bazi kotlića, dok je navečer u hotelu Central organizirano svehrvatsko natjecanje u spremanju fiša. U kategoriji učenika, treće je mjesto osvojila ekipa Ugostiteljske škole iz Garešnice, drugo je pripalo ekipi Ugostiteljske škole iz Županje, a šampioni su učenici Ugostiteljsko-

Zanimljivost ovogodišnje Jeseni u Tvrđi je i sajam vina u suradnji s poznatim vinarijama Slavonije i Baranje. Mada smo kušali vina s pijeska od naših gostiju iz Subotice, moramo priznati kako smo očarani kakvoćom erdutske graševine – kasna berba, dakovačkom graševinom prepoznatljivog

ne bunjevačkih Hrvata. *Jozefina Skenderović* već dulji niz godina dolazi u Osijek i Ernestinovo. Prvi je puta na ovome sajmu i nada se ne i posljednji, a drago joj je da može predstaviti umjetnost bunjevačkih slamarki. *Nedeljka Šarčević* predstavlja Likovni odjel HKC-a Bunjevačko kolo i zadovoljna je

Sudjelovale su poznate vinarije iz Slavonije i Baranje

Mirko Ostrogonac, Marija Ivošev, Jozefina Skenderović, Nedeljka Šarčević i Josip Horvat

domaće, izvorno i autohtono.

Barokna je Tvrđa ponovno širom otvorila vrata bogatstvu plodova jeseni, tradicijske kulture i baštine, kulturne raznolikosti, gastro umijeća, rukotvorstva, starih obrta i tamburaške glazbe. Jesen u Tvrđi je okupila stotinjak izlagača iz čitave Slavonije i Baranje, brojne udruge koje njeguju tradicijsku baštinu i gradove prijatelje, pa su i ove godine tu bili predstavnici Subotice, Tuzle i Makarske.

NATJECANJE UGOSTITELJSKIH ŠKOLA

Kao i ranijih godina organiziran je veliki gastro-show, koji je u dva dana okupio gotovo pedesetak ekipa. U petak, u dvije je ture organizirano natjecanje ugostiteljskih škola i turističkih zajednica u spremanju ribljeg paprikaša, u subotu su se natjecale udruge i gradovi

turističke škole Osijek. U kategoriji udruge i gradova, treće su mjesto podijelili Sitni iz Donjeg grada i Crveni križ Osijek, drugi su bili gosti iz Tuzle, a prvaci ekipa Retfale iz Osijeka, pa se Subotica morala zadovoljiti petim mjestom. U hotelu Central na 14. hrvatskom natjecanju u spremanju fiša najbolji je bio *Zvonko Jakšić* iz Vardarca, drugo je mjesto osvojio *Zdravko Blažević* iz Osijeka, a treće *Reže Krištof* iz Bilja.

Prof. *Jelica Černi* iz Ugostiteljsko-turističke škole u Osijeku, koja je i predsjednica žirija, ne krije zadovoljstvo da su iz godine u godinu rezultati sve bolji.

»Ovo je već 14. natjecanje, a ove godine se natječe 12 ugostiteljskih škola i isto toliko turističkih zajednica od Makarske i Šibenika do Osijeka i Belog Manastira, pa ne krijem zadovoljstvo jer su rezultati sve bolji.«

bukea, suhom i pitkom, vinom koje časti sva naša čula, posebice nepce, a oduševila su nas vina privatne erdutske vinarije »Iuris«, osobito sauvignon blanc – berba 2007. godine.

SUBOTIČANI NA SAJMU

Iz Subotice je u Osijek došao *Mirko Ostrogonac*, predstavnik gradske uprave koji se još sjeća prvoga sajma u Tvrđi i nastupa folklorne skupine HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice, kada su predstavili bunjevačke pjesme i igre, folklorni i glazbeni repertoar, ali i stare obrte koji još uvijek žive na sjeveru Bačke. *Josip Horvat* također je često u Osijeku, i na spomenutom sajmu, ali i na likovnim susretima od Valpova do Belog Manastira, i uvijek je nanovo radostan da može predstaviti dio kulturne tradicije i bašti-

nostoprimestvom Osječana, a bila je već na likovnim kolonijama u Osijeku i Daruvaru. *Marija Ivošev*, snažna Marica iz Berega, već je bila na sajmu Eko-centra Osijek, ali je prvi puta na Jeseni u Tvrđi i došla je predstaviti krznarski obrt kojega je naslijedila od pokojnoga oca. I jedina je majstorica s druge strane Dunava. Sutradan su Suboticu predstavljali članovi DSHV-a na čelu s *Lozikom Jaramazovićem*.

Makarsku je predstavio *Vedran Ribarević*, jedan od direktora u hotelskom kompleksu, koji također već dulji niz godina dolazi u Osijek i nudi prije i post sezonska sniženja i povoljne cijene smještaja. Iz Tuzle je ekipu u Osijek doveo *Damir Hasanović*, šef kuhinje u elitnom DM restoranu, a Osječanima je pripremio bosanski lonac.

Slavko Žebić

U NARODNOM POZORIŠTU U SOMBORU PRIREĐEN CJELOVEČERNJI PROGRAM »OD GAJDI DO TAMBURE«

Šetnja uz pratnju starih glazbala

Organizator programa je UG »Urbani Šokci«, u okviru zajedničkog programa podunavskih Hrvata Šokaca »Šokci

Vera Svoboda i orkestar Ravnica

Uz zvuke pjesme »Šokadijo moja draga«, prošle je subote u Narodnom pozorištu u Somboru priređen program naziva »Od gajdi do tambure«, u organizaciji UG »Urbani Šokci«, u okviru zajedničkog projekta podunavskih Hrvata Šokaca »Šokci i baština«. Večer pod pokroviteljstvom Pokrajinskog tajništva za upravu, propise i nacionalne manjine, otvorila je predsjednica UG »Urbani Šokci« *Marija Šeremešić* pozdravivši goste i brojnu publiku, te upoznavši nazočne s radom ove udruge.

Uz zvuke gajdi koje je svirala *Maja Kešić* iz Belog Manastira, započeo je prvi dio programa u kojem je predsjednik Hrvatskog tamburaškog saveza, muzikolog, skladatelj i dirigent *Julije Njikoš* govorio o povijesnom razvitku tambure, tradicionalnom narodnom glazbalu. Vrijeme njegova izlaganja bilo je doista prekratko za zanimljivu storiju o tamburi. Nazočni su mogli saznati kako je na temelju arheoloških istraživanja dokazano da su žičano glazbalo, gotovo posve u obliku današnje kruškolike

tambure, imali Sumerani prije 4000 godina, a nešto kasnije o pretečama tambure govore i sačuvani likovni spomenici u Egiptu.

Riječ tambura potječe od perzijske riječi tan, što znači žica, a iz tog je korijena i arapski naziv za to glazbalo – tambur. Sumerani su to glazbalo nazivali pantur, a imalo je dvije žice kao što to danas ima albanska čitilija na Kosovu. Poslije harfe, to je glazbalo drugi najstariji oblik žičanog instrumenta koje se u ovih više od 4000 godina mijenjalo, a promjenom oblika nastajala su i nova žičana glazbala kao što su lutnja, gitara, mandolina, balalajka, bandura i drugo.

PRIČA O SAMICI

Govoreći o raznim vrstama i oblicima tambure, *Julije Njikoš* se osvrnuo i na samicu, malenu tamburu s četiri žice.

»Samica je tambura ne veća od dlana seljačke ruke uz koju su nicalle pjesme koje pričaju o ljepoti težačkoga života, o idili rodenoj u svagdašnjici njiva, pašnjaka, šuma i livada. U osami večeri, žuljevite

Gajdašica Maja Kešić

ruke prihvatale su malo, skromno glazbalo, koje se gotovo moglo u džep staviti i pod kratku kabanicu sakriti. Samoća i tuga, kazivali su mi slavonski didaci, nadjenuli su joj ime samica«, ispričujući je *Julije Njikoš*, govoreći potom o oblicima ovog glazbala. *Franjo Verić*, član Udruge »Šokačka grana« iz Osijeka, pokazao je spletom slavonskih narodnih melodija kako samica lijepo »samuje«.

U drugom dijelu priče o tamburi, *Julije Njikoš* je govorio o tamburi u Hrvata, naglasivši kako je hrvatski narod, koji je sebi stvorio vlastiti jezik, ostvario svoju individualnost nadopunivši je svojim posebnim glazbenim izričajem, vlastitim glazbenim jezikom.

»Kao što je iz narodnog jezika izraslo narodno pjesništvo, prva književna tvorevina narodnog stvaralaštva, tako je iz narodnog glazbenog izričaja izraslo prvo narodno stvaranje na polju glazbene umjetnosti. Narodne pjesme, te glazba narodnih plesova i običaja, tvorevine su narodnog stvaralačkog genija koji je time postao i prvi veliki skladatelj«, rekao je *Njikoš* osvrnuvši se na okrugli stol održan u Osijeku 2007. godine u organizaciji »Šokačke grane«, gdje je tema bila »Šokci i tambura«. *Njikoš* je pohvalio ovaj projekt i reprezentativnu knjigu na ovu temu koja čini sastavni dio izobrazbe hrvatskih tamburaških krugova i njenih ljubitelja.

Puna dvorana Narodnog pozorišta

azbala

i baština«

NASTUP U SOMBORU NAKON OSAM GODINA

Uslijedio je nastup Tamburaškog orkestra Muzičke škole »Petar Konjović« iz Sombora, pod ravnanjem i vodstvom profesora *Đure Parčetića*. Orkestar nastupa revijalno, ali i na natjecanjima gdje je osvajao prestižne nagrade, a na ovoj večeri su iz svog širokog repertoara izdvojili Menuet *L. V. Beethovena*, Dječji klasični koncertino *Petra Nikolića* gdje je svoje solističko umijeće na primu pokazao *Marko Parčetić*, Poskočicu i Balski valcer *Svetozara Saše Kovačevića* i na kraju Most na rijeci Kwai *Kennetha Alforda*.

Interpretatorica romansi, narodnih, starogradskih i zabavnih melodija *Vera Svoboda*, pozdravila je publiku radosna što je poslije osam godina ponovno u Somboru i što nastupa s orkestrom »Ravnica«. Potom je uslijedio glazbeni splet šokačkih slavonskih pjesama, a splet romansi i starogradskih pjesama započeo je predivnom pjesmom »Tisuću ruža«, koju je skladao *Aleksandar Homoky* za festival »Zlatne žice Slavonije« održan u Požegi 2004. godine. Lagano su se redale festivalske pjesme i predivni evergrini, a potom je došao red i na »Ravnicu«, koja je između ostalog izvela skladbu s Festivala Podravine i Podravlja u Pitomači, kada je s grupom nastupila i gajdašica *Maja Kešić*. Skladba je opravdala i naziv večeri posvećene gajdama i tamburi, jer su se u njoj mogli čuti zajedno ova dva sestrinska glazbala hrvatskog folklora. *Željko Egotić*, pjevač ansambla »Ravnica«,

Julije Njikoš i Franjo Verić

najavio je prijatelja i suradnika orkestra *Željka Vitovskog*, koji je svoj dio koncerta otvorio skladbom prema kojoj je i orkestar dobio ime.

Večer u organizaciji projekta »Šokci i baština« nije prošla bez bunjevačke pisme. Vera Svoboda je drugi dio svog nastupa otvorila pjesmom »Podvikuje bunjevačka vila«, koja je na neki način bila poveznica Bunjevaca i Šokaca, dviju neodvojivih grana hrvatskog stabla.

Lijepo ugođena večer koju su vodile *Dejana Jakšić* i *Bojana Jozić*, završila je šetnju od gajdi do tambure poslije dva i pol sata programa, a pljesak publike koji je odzvanjao još dugo nakon koncerta govorio je da su i ta dva i pol sata trajala prekratko.

Ovoj večeri su nazočili brojni gosti: generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *Ljerka Alajbeg*, konzulica-savjetnica *Vesna Njikoš-*

Pečkaj, gradonačelnik Sombora mr. *Dušan Jović*, savjetnik predsjednika Skupštine Vojvodine *Đorđe Čović*, zamjenik predsjednika Skupštine Grada Sombora *Zoran Miler*, član Gradskog vijeća Sombora *Mata Matarić*, voditelj Hrvatske matice iseljenika podružnice Vukovar *Silvije Jergović*, predsjednica »Šokačke grane« iz Osijeka *Vera Erl* i mnogi drugi.

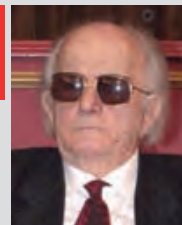
Zlatko Gorjanac

Željko Vitovski i Ravnica

Đura Parčetić i Somborski tamburaški orkestar

Kronologija od 24. do 30. listopada

24. LISTOPADA 1789.

Nakon dvodnevnog ugodnog boravka u našem gradu, austrijski car Josip II., po uspješnom okončanju ratnog pohoda i protjerivanja Osmanlija iz Beograda, napustio je Suboticu i uputio se u Beč. Tijekom ovoga rata protiv Turaka istaknuli su se i subotički graničari.

24. LISTOPADA 1900.

U 91. godini umro je dr. *Vince Zomborčević*, liječnik, javni djelatnik, gradski vijećnik, zastupnik u Zemaljskom saboru u Pešti i Beču. U nekoliko navrata bio je gorljivi sudionik u borbi protiv kuge, kolebre i drugih pošasti koje su u njegovo vrijeme harale u gradu i okolici. Bio je također i veliki bibliofil, subotičkoj gimnaziji poklonio je osobnu knjižnicu od oko dvije tisuće vrijednih knjiga.

25. LISTOPADA 1848.

Umro je *Juraj Đuro Arnold*, svestrani glazbenik, stvaratelj, dirigent, pisac i glazbeni pedagog. Od 1820. do smrti bio je zborovoda župne crkve sv. Terezije Avilske. Osnivanjem stalnog pjevačkog zbora i orkestra utemeljio je glazbenu kulturu u gradu. Najzapaženije djelo mu je »Pismenik ili sakupljanje pisama različitih...«, što je, ustvari, zbirka tekstova crkvenih napjeva Bunjevaca ovog podneblja. Arnold je rođen 5. lipnja 1781.

25. LISTOPADA 2006.

U Zagrebu je u 98. godini umro *Lajčo Lendvai*, posljednji predstavnik najstarijih kulturnih poslenika ovoga grada, kazališni umjetnik, dugogodišnji glumac, redatelj, utemeljitelj i ravnatelj prvog profesionalnog teatra u Subotici – Hrvatskog narodnog kazališta. Odlukom vlasti 1. siječnja 1951. godine spojeni su subotičko HNK s Magyar színházom, kada nastaju Hrvatska drama, Mađarska drama i Muzička grana, kasnije Opera i Balet. Tijekom svoje dugogo-

dišnje karijere Lendvai je vodio Koncertnu poslovnicu u Subotici, ali i vrlo učinkovitu Kulturno-prosvjetnu zajednicu kotara.

26. LISTOPADA 1707.

U 71. godini je umro *Mihovil Radnić*, franjevac, prvi bunjevačko-šokački spisatelj iz ovih krajeva. Sukladno svome visokom položaju u crkvenoj redodržavi, utjecao je na seobu bunjevačkih Hrvata u Panonsku nizinu potkraj XVII. stoljeća. Autor je pet knjiga od kojih su sačuvane samo dvije: »Razmišljanja pribogomiona od ljubavi Božje...« i »Pograđenje ispraznosti od svita u tri dila razdijeljeno, složeno i izvedeno u jezik slovinski i bosanski iz Svetog pisma«. Rođen je u Kalači 1636.

27. LISTOPADA 1837.

Gradski inženjer *Gavro Aradski* napravio je plan za izgradnju sinagoge, koja je trebala biti smještena između tadašnjih placeva *Pála Vinczea*

i *Solomna Huberta*. Do sada nisu otkriveni ostaci o vremenu i načinu izgradnje prve sinagoge u gradu.

27. LISTOPADA 1872.

Ministarstvo unutarnjih poslova odobrilo je djelatnost ženskog društva »Ljubav«. Utemeljivačice su bile supruge *Petra Manića*, *Istvána Frankla* i *Ljudevita Parčetića*.

27. LISTOPADA 1923.

Zbog oštih napada usmjerenih protiv nekih postupaka tadašnje gradske vlasti, zabranjeno je dalje izlaženje tjednika »Subotičke novine«. Uređivao ih je *Miško Prčić*. Ubrzo potom je njihov obnovitelj (1920.) svećenik

Blaško Rajić pokrenuo tjednik pod nazivom »Hrvatske novine«.

28. LISTOPADA 1741.

Temeljem svojih ranijih vojničkih zasluga Subotičanin *Ilija Bukvić* sa ženom *Marijom*, rođenom *Francišković* i sinom *Lukom*, stekao je plemićku titulu s poveljom i grbovnicom. Plemićima su proglašeni, također, članovi obitelji *Ivana Pijukovića*, braće *Ivana* i *Stipana Vojnića*.

29. LISTOPADA 1521.

Na zasjedanju Zemaljskog sabora Ugarske u Budimu, u zakonskom članku 65/66. izričito je naglašeno da su za gubitak Beograda, koji je koncem kolovoza pao u ruke turskih postrojbi *Sulejmana I.*, odgovorni banoovi ovoga grada *Ferenz Hédervári* i *Bálint Török*. Tih godina je Török također i vlastelin Szabadke, odnosno Subotice.

29. LISTOPADA 1924.

Rođen je dr. ing. *Mirko Vidaković*, šumarski ekspert, sveučilišni profesor, redoviti član Hrvatske akademije

je znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Postigao je značajne rezultate u području dendrologije i šumarske genetike. Nositelj je više znakovitih priznanja, među njima i nagrade »Ruder Bošković« za životno djelo 1981. Umro je 15. kolovoza 2002.

29. LISTOPADA 1945.

Praizvedbom tročine drame »Boszorkánytánc« (Vrzino kolo), mađarskog spisatelja i sineasta *Béle*

Balázsa, otvoreno je Mađarsko narodno kazalište (Magyar Népszínház) u Subotici. Redatelj je bio *László Pataki*. Upravitelj ovoga teatra bio je književnik *István Laták*.

29. LISTOPADA 1945.

Za predsjednika Okružnog narodno-oslobodilačkog odbora Subotice izabran je pravnik *Alojzije Mihaljčević*, dotadašnji predsjednik Vrhovnog suda Vojvodine. On je na toj dužnosti zamijenio *Lajču Jaramazovića*, koji je u međuvremenu izabran za ministra komunalnog gospodarstva u vladi Narodne Republike Srbije.

30. LISTOPADA 1884.

Pravnik *Lazar Mamužić* izabran je gradonačelnika Subotice. Podgradonačelnik i predsjednik Siročadskog stola bio je *Mihovil Pertić*, veliki kapetan *Géza Hevér*, a općinski sudac *Đorđe Petrović*. Lazar Mamužić je za gradonačelnika ponovno izabran 1890. te je tu dužnost obnašao sve do 1902. godine. U višestoljetnoj povijesti grada Mamužić je najdulje bio prvi čovjek Subotice – punih osamnaest godina.

30. LISTOPADA 2006.

Na sjednici Skupštine općine Subotica za novog vijećnika ovog najvišeg samoupravnog tijela izabran je *Bela Lipozenčić* s liste DSHV-a. On je zamijenio pokojnog odvjetnika *Franju Vujkova*, od koga se lokalni parlament i formalno oprostio.

Predavanje povjesničara Ive Goldsteina

SUBOTICA – Danas 23. listopada, u subotičkom Gradskom uredu za medije (City Press Room) u Gradskoj kući prof. dr. sc. *Ivo Goldstein* održat će predavanje na temu »Iskustva dviju Jugoslavija – narodi i manjine u povijesnoj perspektivi«. Početak je u 16 sati. Organizator predavanja je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Prof. dr. sc. Ivo Goldstein redoviti je profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Predaje hrvatsku povijest 20. stoljeća. Bavio se i bizantologijom i hrvatskom poviješću srednjega vijeka, a poseban mu je interes povijest Židova u Hrvatskoj.

Izložba beogradskog umjetnika Zorana Todorovića

SUBOTICA – U Galeriji »dr. Vinka Perčića« večeras (petak, 23. listopada) bit će otvorena izložba beogradskog multimedijalnog umjetnika Zorana Todorovića. Početak je u 20 sati.

Premijera nove »Nazorove« predstave

SOMBOR – Sutra (subota, 24. listopada) u velikoj dvorani Hrvatskog doma u Somboru dramska sekcija HKUD-a »Vladimir Nazor« premijerno će izvesti komediju »Oporuka« radenu po motivima operete *Giacoma Puccinija*, u adaptaciji *Ivice Janjića*. Predstavu je režirala *Marija Šeremešić*, voditeljica dramske sekcije društva. Početak je u 20 sati.

Z. G.

Jesenska izložba slika HKC-a »Bunjevačko kolo«

SUBOTICA – Izložba slika članova Likovnog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« bit će otvorena u ponedjeljak, 26. listopada, u galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici. Otvorenje je u 18 sati.

Izložbu će otvoriti ravnateljica Moderne galerije Likovni susret, povjesničarka umjetnosti *Olga Šram*. U prigodnom programu nastupit će pjesnikinja i slikarica *Divna Lulić-Jovčić*, koja će govoriti stihove uz glazbenu pratnju slikarice Jasminke Selig.

Izložba ima prodajno obilježje i bit će otvorena do 1. studenoga.

Predavanje Krešimira Bušića

SUBOTICA – Hrvatsko akademsko društvo iz Subotice organizira predavanje mr. sc. *Krešimira Bušića* »Društveno, kulturno i političko organiziranje bačkih Hrvata-Bunjevaca 1918.-1941.: bunjevačke elite u procesu nacionalne integracije u Bačkoj«. Predavanje će biti održano u četvrtak, 29. listopada, u Plavoj vijećnici Gradske kuće. Početak je u 19 sati.

Godišnji koncert tamburaša HKPD-a »Matija Gubec«

TAVANKUT – Godišnji koncert tamburaškog orkestra HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta bit će održan u iduću subotu, 31. listopada, u Domu kulture u Donjem Tavankutu. Početak je u 19 sati.

Izložba novih akvizicija u Gradskom muzeju

SUBOTICA – U Gradskom muzeju prošloga je tjedna otvorena izložba predmeta i grupa predmeta koje su zavedene u ovu ustanovu tijekom protekle dvije godine, od rujna 2007. do rujna 2009., kao poklon ili putem otkupa. U tom razdoblju, kako se navodi u tekstu ravnatelja muzeja *Istvána Hullóa*, zaprimljeno je više predmeta u usporedbi s ranijim

godinama. Ovo se može pripisati i činjenici da je zbog selidbe u nove prostorije muzej bio objektom veće medijske pažnje, što je ohrabrilu ljude na darivanje predmeta toj ustanovi.

Za potrebe otkupa Gradski muzej je sredstva posljednjih godina osiguravao zahvaljujući uspješnom konkuriranju na natječaj Grada Subotice, Pokrajinskog tajništva za kulturu, Ministarstva kulture, a značajne donacije dobivene su i od fundacija poput Nacionalnog kulturnog fonda i Domovinskog fonda iz Mađarske, kao i od Fundacije László Szekeres, koju vodi Mađarsko nacionalno vijeće.

Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku

SUBOTICA – Hrvatska čitaonica obavještava sve škole i udruge da će VIII. pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku biti održana 7. studenoga u Gradskoj knjižnici. Početak je u 9 sati. Koordinatorica ove priredbe je *Bernadica Ivanković*, informatorica na hrvatskom jeziku u Gradskoj knjižnici. Sudionike smotre potrebno je prijaviti do 2. studenoga ove godine na broj telefona 024 553-115 ili na mobitel 063 801 70 90.

Recitatore možete prijaviti mailom bernadica@gmail.com ili katari-na.celikovic@gmail.com.

Novi svezak »Klasja naših ravni«

SUBOTICA – U časopisu »Klasja naših ravni«, svezak 9-10 2009., *Lazar Merковиć* objavljuje: Bibliografiju »Klasja naših ravni« povremenog izvanpolitičkog časopisa za književnost i kulturu za razdoblje od 1935. do 1944., a *Tomislav Žigmanov* tekst pod naslovom: Bibliografije i bibliografska praksa kod vojvođanskih Hrvata. U rubrici proznih tekstova svoje radove potpisuju: *Franjo Petrinović* (Gradski golubovi i Kukuta neuspjeha), *Lajčo Perušić* (Sretan dan, ili »i stvori Bog nebo i zemlju«, U Trnju pokraj Zagreba i Pred Carlosom), *Milivoj Prčić* (Čudnovate strasti primarijusa provincijskog), te ulomak iz romana *Branislava Miroslava Tomlekina* (Srbislavci – Odlazak u Osijek). U ovom svesku stihove su objavili: *Tomislav Ketig* (Lament putnika kroz vrijeme), *Matija Molcer* (Pertem ferum – Iskorak iz dana), *Ljubica Kolarić-Dumić* (Zapisi o zavičaju), dok *Đuro Vidmarović* piše o *Nathanu Altermanu*, začinjavcu židovske poezije i u izboru pruža prijevod iz njegovog opusa uz suradnju *Jelene Nikolajevne Zaričnaje*.

Ante Sekulić piše o Duhovnosti i dobroti fra *Didaka Buntića*, *Antonija Čota Rekettye*: Lemeš u osimu plemenitog ravničarskog drača, a *Stevan Mačković* daje Kratak pregled fondova hrvatske provenijencije u subotičkom Historijskom arhivu. U rubrici »baština« objavljeni su tekstovi *Milovana Mikovića* o subotičkom kazalištu i pretposlednji nastavak »Povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata« *Matije Evetovića*, koja u »Klasju naših ravni« u nastavcima izlazi od 2002. godine.

U STANIŠIĆU ODRŽAN PRVI SAZIV LIKOVNE KOLONIJE »IVAN GUNDIĆ ĆISO - DALMATA«

Sjećanje na svestranog umjetnika

Na koloniji su sudjelovali slikari iz Sombora, Subotice i Bačkog Monoštora

Slikarska sekcija nedavno osnovanog HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Stanišića organizirala je, 17. listopada, Likovnu koloniju u sjećanje na prerano preminulog likovnog umjetnika *Ivana Gundića Ćisu*, koji je svoja djela potpisivao pseudonimom Dalmata.

Dom kulture bio je mjesto okupljanja sudionika kolonije koji su pristigli iz Sombora, Subotice i Bačkog Monoštora. Hladno vrijeme prisililo ih je da ostanu u prostorijama Doma kulture. Uz zvuke dalmatinske glazbe krenulo se s radom. Možda je baš takva vanjska temperatura ponukala *Đorđa Kumerkramera* da naslika sliku umjetnika koji u hladnoći razmišlja o toplijim krajevima. *Milorad Rađenović* se prihvatio naslikati kako je nekada izgledao Dom kulture »Vladimir Nazor«, a 77-godišnja *Cilika Dulić Kasiba* je odlučila naslikati katoličku crkvu.

Rađena su ulja na platnu, tema je bila slobodna. Prevladavali su motivi rijeke, ravnice i vojvođanskih salaša. Žitna polja *Stane Libić* nas vraćaju u topli srpanj. Slike

Slikar i omiljeni nastavnik

Ivan Gundić Ćiso je rođen u Ridici 1947. godine, bavio se likovnim odgojem i bio je omiljeni nastavnik mnogim đacima Stanišića i Ridice. Priznat je bio kao osebujan i svestran umjetnik. Izlagao je diljem bivše države i Europe. Umro je 2000. godine.

najbolje govore same: što reći o rijekama *Jelene Marije Fišer* i *Marije Turkalj-Matić*, tmurnim oblacima

nad žitnim poljem *Rudolfa Sedlara* ili pak salaša u zimskoj idili *Josipe Križanović*.

Djela nastala na ovoj koloniji ostaju HKUD-u »Vladimir Nazor« iz Stanišića u cilju stvaranja umjetničke zbirke ovog društva.

Kolonija je zatvorena istog dana u 16.30. Zatvaranju i prigodnoj izložbi, između ostalih, nazočio je i konzul-savjetnik Republike Hrvatske *Marko Štefanić*. On je ohrabrio stanišićke Hrvate da nastave s radom i obećao im pomoć. Organizatori su iskoristili prigodu zahvaliti Generalnom konzulatu Republike Hrvatske na materijalnoj pomoći za potrebe organiziranja kolonije. Najavljena je i nova kolonija koja će biti održana sljedeće godine u ljetnim mjesecima, koja bi trebala imati međunarodni karakter.

S. Tadić

Izložba »Povijest i značaj DVD-a u Stanišiću«

Na znak sirene ostavljaju trpeze i njive

Prošloga petka, 19. listopada, u maloj dvorani Doma kulture u Stanišiću održana je izložba »Povijest i značaj DVD-a u Stanišiću«, koju su organizirali Dobrovoljno vatrogasno društvo Stanišić i Volonterski klub iz Stanišića.

Nakon pozdravnog govora, u kome je bilo riječi o povijesti vatrogastva, govorile su *Dragana Đapić* i *Fransoaz Molnar*. Društvo sljedeće godine puni 80 godina rada, a o povijesti društva govorio je predsjednik DVD-a *Mladen Šalov*.

Zapovjednik vatrogasaca *Oto Olah* podsjetio je na ovogodišnje aktivnosti DVD-a. Vatrogasci su, kako je naveo, morali skidati djecu s balkona upaljene zgrade, te su prevozili žrtve požara u hitnu pomoć. Nekoliko je kuća spašeno.

Ova godina ima neslavan rekord u broju intervencija, na sreću bez žrtava. Društvo je u vrijeme osnut-

ka brojalo 39 članova, danas ih je 35.

O značaju rada ovog DVD-a

govorio je i *Dušan Kozoderović*, zapovjednik sektora za spašavanje i zaštitu Sombor. Mnogi požari su ugašeni na vrijeme upravo zahvaljujući ekipi iz Stanišića koja je stizala blagovremeno. Ovo je jedno od rijetkih društava u državi koje se može podičiti ovakvom aktivnošću. Sve ovo ne bi bilo čudno da to nisu dragovoljci, ljudi koji na znak sirene ostavljaju trpeze i njive i hitaju gasiti požar.

Mala dvorana Doma kulture bila je pretijesna primiti sve posjetitelje i goste, a nakon izlaganja organizirano je razgledanje opreme i priznanja ovog društva. Vatrogasci redovito rade s mladeži koja popunjava njihove redove. Jedino je problem, kako kažu, što nemaju vlastite prostorije za djelovanje.

S. Tadić

PREDSTAVA »SUNCE SE SMIJE« U KAZALIŠTU »DEZSŐ KOSZTOLÁNYI«

Hrvatski komad na mađarskom jeziku

Subotičko kazalište na mađarskom jeziku »Dezső Kosztolányi« jučer je (četvrtak, 22. listopada) izvelo svoju prvu premijeru u ovoj sezoni, predstavu »Nevet a nap« (Sunce se smije), mlade hrvatske dramatičarke Rone Žulj (Zagreb, 1985.). Predstavu je režirao mladi subotički redatelj Atilla Antal, koji je ujedno i autor glazbe. »Sunce se smije« je politički

komad. Radnja izmještena oko proizvodnje kruha tematizira pitanje svrhovitosti stvaranja i potrebu za pripadanjem, ocrtavajući mehanizme djelovanja na gotovo arhetipskoj razini«, stoji u najavi predstave.

Asistent redatelja je Róbert Lénárd, a u predstavi igraju: Andrea Erdély, Krisztina Vágó, Imre Elek Mikes, Gábor Mészáros i Árpád Mészáros.

Scenografiju potpisuje Janja Valjarević, a kostime je izradila Iva Soković.

Prva repriza predstave »Nevet a nap«, za koju je, kao i za druga ostvarenja ovoga kazališta, osiguran prijevod na srpski jezik, najavljena je za ponedjeljak, 26. listopada.

Kazalište »Dezső Kosztolányi« nalazi se u Harambašićevoj 14 u Subotici.

D. B. P.

SURADNJA KAZALIŠNIH KUĆA

»Zvezdara teatar« gostovao u Zagrebu i Puli

Beogradsko kazalište »Zvezdara teatar« gostovalo je početkom tjedna u Hrvatskoj s predstavom »Generalna proba samoubojstva« po tekstu i u režiji Dušana Kovačevića.

Ova suvremena satirična komedija sudjelovala je u ponedjeljak, 19. listopada, na festivalu »Gavelline večeri« (izvan konkurencije), u zagrebačkom teatru »Gavella«. Predstava je dan kasnije, 20. listopada, izvedena u Puli, na sceni Istarskog narodnog kazališta. Premijera »Generalne proba samoubojstva« u Beogradu bila je u

prosincu prošle godine. Predstavu su do sada na matičnoj sceni i na gostovanjima 40 puta odigrali Branislav Lečić, Branimir Brstina, Janoš Tot i Ana Franić.

»Generalna proba samoubojstva« dobila je nagradu publike na festivalu Joakimfest u Kragujevcu, Kovačević je nagrađen za tekst na Teatar festu u Banjaluci, a Brstina je dobio »Čurana« na Danima komedije u Jagodini i nagradu za bravuru na glumačkim svečanostima »Milivoje Živanović« u Požarevcu.

D. B. P.

NAJAVLJENA KONCEPCIJA IDUĆEG 55. STERIJINOG POZORJA

Regija u fokusu

Festival »Sterijino pozorje«, koji se iduće godine održava 55. put, bit će usredotočen na komunikaciju u regiji. Međunarodna selekcija »Drugovi« bit će usmjerena na predstave prema suvremenom tekstu u zemljama u okruženju, priopćila je direkcija festivala, a prenosi RT Vojvodine.

Nove selektorke u nacionalnim programima Ana Tasić i Aleksandra Glovacki najavile su prošloga tjedna kako će za predstojeće Pozorje birati predstave koje umjetnički kvalitetno promoviraju mlade srpske dramske pisce, provokativna redateljska čitanja dramske klasi-

Iz predstave »Kralj Lear« koja će biti emitirana 8. studenoga na II. kanalu RTS-a

ke, kazalište koje postavlja pitanja, traga za istinom.

Veće izmjene dešavaju se u međunarodnoj selekciji. Selektor Nikola Zavišić najavljuje kako će pozornost usmjeriti na produkciju u zemljama u okruženju, iz, kako kaže, rizične mentaliteta koji je nama blizak.

Direktor Sterijinog pozorja Ivan M. Lalić najavio je i kako će, kao rezultat suradnje Pozorja i nacionalnog javnog servisa, 8. studenoga na Drugom kanalu RTS-a biti emitirana snimka predstave »Kralj Lear« Teatra Ulysses s Brijuna, odigrane na prošlom Pozorju.

D. B. P.

ZORAN PILIĆ, »KRIMSKRAMS«, KONZOR, ZAGREB, 2009.

Crnohumorne drangulije

»Krimskrams« je njemačka riječ za drangulije, krš ili darmar, nered svake vrste. Riječ je o svojevrsnoj domaćoj crnoj komediji, čiji su glavni protagonisti tri prijatelja u različitim stadijima krize srednjih godina koji trpe, reklo bi se, gubitke na svim frontovima

Piše: Đurđica Stuhlreiter

Nedavno je čitateljskoj publici predstavljena knjiga Zorana Pilića »Krimskrams«. Riječ je o autoru rođenom u Zagrebu 1966. koji piše kratkometražnu i dugometražnu prozu, a surađivao je i s filmskim festivalom u Motovunu. Iza sebe ima jednu vrlo uspješnu zbirku priča »Doggiestyle« (2007.), koju je kritika ocijenila kao »tvrdu« urbanu prozu prepariranu crnim humorom i filmskim asocijacijama. Ta se zbirka, nakon objavljivanja današnjeg naslova, sada čini kao svojevrsan uvod ili predtekst za roman koji crpi iz istog izvora, ali i nadograđuje sve ono što je kratka forma dozvoljavala samo u tragovima.

Prilikom predstavljanja knjige kritičarka Jagna Pogačnik rekla je kako Pilić »preuzima shemu crne komedije u kojoj do izražaja dolazi utjecaj filma« te kako je »namjerno pobrkao stvarnost, Tarantina i braću Cohen, a učinio je to vrlo šarmanтно.«

Tragikomičnost autora potvrdio je glumac Milivoj Beader čitanjem ulomaka iz knjige, a autor je uz smijeh zaključio: »Teško je tu reći o čemu se zapravo radi. Ne bih želio previše govoriti o knjizi, jer je ne želim pokvariti čitateljima.«

NERED SVAKE VRSTE

»Krimskrams« je njemačka riječ za drangulije, krš ili darmar, nered svake vrste, a upravo nju je Zoran Pilić izabrao za naslov svojeg prvog romana i to ne bez razloga. Riječ je svojevrsnoj domaćoj crnoj komediji koja se odigrava od kraja zime do kraja ljeta 2008. godine, a u tom razdoblju je otprilike i nastajala. Glavni protagonisti su tri prijatelja koji se nalaze u različitim stadijima krize srednjih godina. Trpe, reklo bi se, gubitke na svim frontovima. No, kako to i inače biva, jedna nevolja nikada ne dolazi sama, pa se Petar Pandža, Ž i Sale nađu u vrtlogu nevjerojatnih događaja. »Krimskrams« je roman ispričan u »ich« formi i to u dvije paralelne

naracijske linije, gdje se poglavlja smjenjuju u pravilnom ritmu. Priča je mješavina »stvarnosnog« i onoga pomaknutog, iskošenog, bliskog tragikomediji, groteski, pa i iskoracima u paranormalne, paralelne svjetove. Likovi pripadaju istoj, ukuletoj generaciji X, a ponekad, na trenutke, ono što se događa u njihovom svijetu neodoljivo podsjeća na stvarnost koju proživljavamo. Naravno, svaka sličnost sa stvarnim ljudima, kućnim ljubimcima i događajima posve je slučajna.

UTJECAJ FILMA

Sam autor, inače škrt na riječima, objašnjava kako nije htio slijediti nikakve zadane žanrovske obrasce, te da mu se tek kada je završio cijeli rukopis učinilo da se »Krimskrams« pretvorio u posvetu filmskim crnim komedijama. U vrevi priča i pričača »Krimskrams«, koje čine jednu

Zoran Pilić

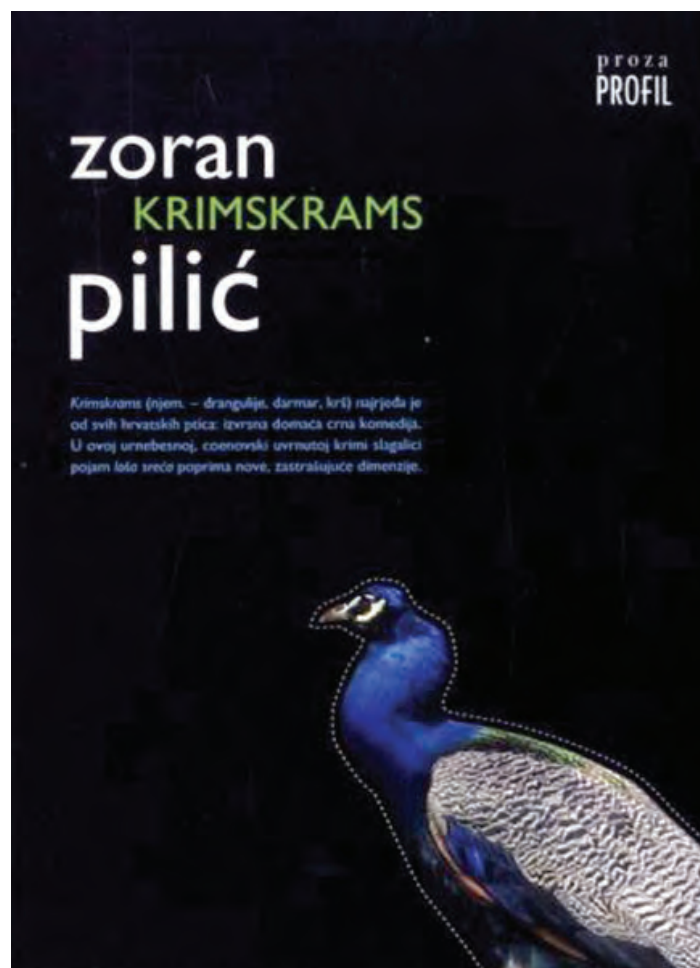
konstantnu digresiju u naraciji, izdvaja se epizoda koja opisuje održani performans Siniše Labrovića u Drnišu. Ovaj umjetnik se u romanu pojavljuje pod imenom Galante, a Zoran Pilić otkriva kako su Labrović i on zajedno osmislili provokativan nastup koji je uključivao reference na komunizam i ismijavanje nacionalnih svetinja. Ono što su Labrović i ekipa na kraju izveli u Drnišu rezultiralo je općenarodnim

kaosom i bijesnim komentarima, čemu su posvećene najzabavnije stranice ovog štiva.

Urednik Roman Simić ocjenjuje kako je Zoran Pilić, iako rođen 1966., autor kojeg definira svježina pristupa pisanju: »Kada nakon dužeg vremena radite urednički posao, rijetko se dogodi knjiga koja vas udari kao osvježenje. To može biti samo pisac sa zanimljivim glasom, a takav je onaj Zorana Pilića. Zato je »Krimskrams« vrlo svježi roman, u kojem se može naći nekoliko jakih autorskih udaraca.«

Utjecaj filma se ogleda i u brojnim citatima iz filmova, kao i spominjanjem raznih naslova. Kada je riječ o opsesiji Zorana Pilića filmom, treba napomenuti da je on svoje obrazovanje iz sedme umjetnosti dobio na isti način kao i Quentin Tarantino, na kojega se ovaj roman često referira, dakle – radeći u videoteci.

Do kraja Pilićeva urnebesnog proznog rollercoastera koji čitatelja u ludom ritmu vodi gore-dolje kroz prostor i vrijeme – od metropole, preko Dalmatinske zagore do gotovo nevidljiva jadranskog otočica Bičerina – na poprištu će ostati nekoliko kolateralnih žrtava, a pričom će prodefilirati cijela galerija likova iz »zagrebačkog tamnog vilajeta«: glumci, performer, pisci koji u jeseni svog života otkrivaju čari kokaina, maloljetne ili ocvale ljubavnice, političari s dvostrukim državljanstvom, krčmarice, osvetoljubivi ili samo ožednjeli duhovi, novinarske ekipe iz cijeloga svijeta, vlasnik lunaparka s videoigrama iz osamdesetih, jedan slavni francuski pisac, predsjednik SAD-a...

Davalac, davatelj, davac ili davaoc?

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Naslov ovogodišnjeg jezičnoga savjetnika obiluje nazivima za vršitelja, onoga koji komu što daje. Od četiriju navedenih naziva, samo je jedan nepravilan. Možete li pogoditi koji? Riječ je o nazivu *davaoc*.

Svi ostali nazivi potvrđeni su u hrvatskome jeziku. Za riječ *davac* potvrdu možemo pronaći u starijem hrvatskom jeziku, a danas se ovaj naziv uglavnom rabi kao sastavni dio složenice, na primjer: *poslodavac*, *zajmodavac*, *stanodavac*... Sve navedeno odnosi se i na riječ *primac* pa tako imamo: *posloprimca*, *zajmoprimca*, *stanoprimca*...

Ostale su nam još dvije riječi: *davalac* i *davatelj*. Obje su pravilne i mogu se ravnopravno rabiti, ali se posljednjih godina nametnula riječ *davatelj*. Možda i stoga što se od nje lako može izvesti imenica ženskoga roda *davateljica*, a od imenice *davalac* ne može. Stoga ćemo plemenite ljude koji u medicinskoj ustanovi daju svoju krv u dobrotvorne svrhe nazvati: dobrovoljni *davatelji* krvi.

Međutim u složenicama ipak ne ćemo dati prednost riječi *davatelj*. Već smo ranije rekli da ćemo uporabiti riječ *davac*, stoga ćemo za onoga koji daje nalog za izvršenje neke radnje reći da je *nalogodavac*.

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI

Dragutin Domjanić

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Pjesnik *Dragutin Domjanić* rođen je 1875. godine. Djetinjstvo provodi na obiteljskom vlastelinskom imanju u Krči pokraj Adamovca. Odlazi na školovanje u Zagreb, gdje kao pitomac plemićkog konvikta završava gimnaziju. U Zagrebu je studirao pravo koje je doktorirao 1899. godine. Službovao je kao sudski pristav, istražni sudac, a od 1906. godine Domjanić je vijećnik Banskog stola u Zagrebu. Bio je član JAZU-a, predsjednik zagre-

bačkog PEN-a i predsjednik Matice hrvatske. U raspi između mladih i starih, Domjanić se kao modernist priklonio mladima. Nije zabljesnuo naglo, ali je njegova pjesnička zvijezda na književnom nebu sjala dulje i postojanije.

Prvu pjesmu »Ljubav k domovini« objavio je, pod pseudonimom Milivoj Seljan, u »Bršljanu« 1892. godine, dok je prvu pjesmu potpisanu vlastitim imenom objavio 1895. godine u »Viencu« (»Ridi Pagliaccio«). Godine 1909. objavljuje zbirku štokavskih pjesama naslovljenu »Pjesme« u kojoj, pod utjecajem *Verlainovske* poetike, ali i vlastitog plemićkog porijekla, dominiraju motivi terasa, parkova, marioneta, markiza, paževa i dr. U štokavskim je pjesmama Domjanić često intimistički sanjar i otmjeni osamljenik, pjesnik duhovnih stanja, često bolećivih i umornih ugođaja, izraženih profinjenom osjećajnošću. Zbog ponavljanja u formi i sadržaju, Domjanićeva poezija pisana standardnim hrvatskim jezikom ocijenjena je slabijom od njegove dijalektalne kajkavske poe-

zije, koju je pozitivno prihvatilo najšire čitateljstvo.

U svojim kajkavskim stihovima Domjanić proširuje repertoar motiva u rasponu od domoljubnih do motiva vezanih za pučku kulturu, ali svoje osjećaje i razmišljanja najčešće izražava motivima prirode. Preko motiva ciklama u poznatoj pjesmi »Ciklame, krvave ciklame« pjesnik izražava svoj doživljaj rata, njegove uzaludnosti i tragičnih posljedica. U pjesmi »Bele rože« preko motiva ruža iznosi sjećanje na vlastito djetinjstvo, taj idiličan svijet koji je pjesnik sačuvao u svojoj duši. Pjesmom »Kaj« izrazio je svu ljepotu materinskog jezika, ljepotu kajkavštine i »ljubljene domaće reči« kojom pokazuje čovjekovu povezanost sa zavičajem. Kajkavske su mu pjesme objavljene u zbirkama: »Kipci i popevke« (1917.), »V suncu i senci« (1927.) i »Po dragom kraju« (1933.).

Svojim dijalektalnim pjesništvom Domjanić je afirmirao modernistički senzibilitet, ali i unaprijedio rubni položaj dijalektalne lirike. U njima govori o zamišljenom svijetu

kojim dominiraju dvorci, parkovi i porculanske figurice i kojima on, pjesnik, bježi od svakodnevice. Strahuje od grubosti sadašnjice, žali za svijetom koji odumire, nepovjerljiv je prema novim idejama. Njegova je lirika idilična, sentimentalna i rezignantna, a podjednako obiluje slikovitošću i glazbenošću. U časopisima (»Vienac«, »Suvremenik«, »Književni jug«, »Nada« i dr.) objavljivao je poeziju i književne prikaze. Prevodio je *J. W. Goethea*, *H. Heinega*, *C. Baudelairea*, *S. Mallarméa*, *L. N. Tolstoja*, *Gogolja* i dr.

Kajkavskim je pjesmama dotaknuo osjećajnost svojih čitatelja te nije čudo što su neke pjesme uglazbljene i pjevaju se sve do danas, najpoznatije su »Fala« i »Popevke sam slagal« koje je uglazbio *Vlaho Paljetak*. Dragutin Domjanić, jedan od najvećih dijalektalnih hrvatskih pjesnika, pisac koji je prvi u hrvatskoj književnosti cjelovitije i umjetnički zrelije ostvario melodioznost i ritmičnost kajkavskoga dijalektalnoga izraza umro je u Zagrebu 1933. godine.

Zahvala za Božje darove

BAČ – U župnoj crkvi svetog Pavla u Baču, u nedjelju, 18. listopada, bački su vjernici skupa s ovogodišnjim mladomisnikom vlč. *Draganom Muharemom*, koji je predvodio misno slavlje, te župnikom domaćinom vlč. *Josipom Štefkovićem*, na misi zahvalnici zahvalili Bogu za darove koje su od njega primili: »Što imaš, a da nisi primio? (1 Kor 4,7). »Više od svega darovanog, dar nam je što možemo biti zahvalni, što možemo reći: hvala Ti. Jer tko je zahvalan za malo, bit će zahvalan i za puno«, riječi su vlč. Muharema iz prigodne propovijedi.

U procesiji koju su predvodili članovi Pastoralnog vijeća noseći Križ, Svjetlo i Božju riječ, djeca u šokačkom, mađarskom i slovačkom narodnom ruhu prinijela su na oltar darove zemlje i plodove koje je rodila bačka ravnica.

S. Č.

Oplemenjivanje rada molitvom

GOLUBINCI – Župna crkva svetog Jurja u Golu-bincima, u nedjelju, 18. listopada bila je puna vjernika koji su se okupili zahvaliti Bogu za plodove koje su ubrali u protekloj godini. Crkva je u nedjelju bila prekrasno ukrašena i puna svih vrsta povrća i voća kojih ima u golubinačkom polju. Misno slavlje predvodio je golubinački župnik vlč. *Ivica Damjanović*. On je u propovijedi zapitao: Koliko smo puta spremni reći hvala Bogu za dobru godinu i dobar urod na našim poljima? Vjernike je podsjetio na to kako su njihovi stari, prekrstivši se, polazili na njivu raditi, te kako su čuvši podnevno zvono molili pozdrav Mariji i nastavljali raditi. I danas se mora naći vremena zahvaliti Bogu na svemu što nam pruža, rekao je vlč. Damjanović.

Pjevanje pod misom predvodio je tamburaški odjel HKPD »Tomislav« zajedno s vokalnom solisticom *Dubravkom Čačić*.

I. R.

Zajedno kroz cijeli život

SOMBOR – Šezdeset godina skladnog braka u Somboru su obilježili *Eva i Bela Lukač*. Misno je slavlje održano u crkvi Svetog Križa, u subotu 17. listopada. Predvodio ga je vlč. *Marinko Stantić*, koji je na samom početku propovijedi rekao kako bi možda bilo pametnije da on sjedne, a da Eva i Bela govore o svojim šest desetljeća braka, što bi vjerojatno bilo

poučno i od koristi za sve. Potom je govorio o vjernosti Boga prema čovjeku, kao i o vjernosti čovjeka prema Bogu.

Eva (rođena 1925.) i Bela Lukač (1921.) u brak su stupili 16. listopada 1949. Život pun ljubavi i razumijevanja pratile su mnoge poteškoće s kojima se ovaj bračni par strpljivo borio. Bela Lukač je radio kao državni službenik u somborskoj Županiji, a supruga Eva je bila kućanica. Imaju dvoje djece, kćer Margaretu i sina Belu, koji su im podarili dva unuka, *Simu i Karolinu*.

Z. G.

Bela i Eva Lukač

Papin nagovor za misijski dan

»Crkva ne može odustati od naviještanja evanđelja čovječanstvu, koje danas uživa sjajna dostignuća, ali izgleda zbunjeno jer je izgubilo smisao za samo postojanje« upozorio je papa Benedikt XVI. u svom nedjeljnom nagovoru hodočasniciima okupljenim na Trgu svetog Petra u Vatikanu. Obilježavanje Svjetskog misijskog dana pružilo je Svetom Ocu priliku da još jednom istakne kako Crkva ni zbog kojih razloga ne može odustati od naviještanja evanđelja. To mora činiti u svim situacijama, spomenuvši u tijeku protekle godine ubijene misionare.

Njezino specifično poslanje je upravo naviještanje Isusa Krista. Njezine socijalne obveze samo su posljedica tog poslanja, rekao je Papa.

Svjetski misijski dan, 22. listopada, podsjeća nas da su misije temelj crkvenog života. U vjernosti povjerenom poslanju naviještanje Radosne vijesti je primarna i neodgodiva zadaća Crkve.

Kršćani moraju narodima i ljudima približiti Krista Spasitelja, kako bi nam podao mir, jedinstvo, pomirenje i novi život, rekao je Papa. Crkva vođena Duhom Svetim zna da je pozvana nastaviti Isusovo djelo naviještajući evanđelje Kraljevstva Božjeg, koje je nazočno već ovdje na zemlji snagom ljubavi, slobode, solidarnosti i poštivanjem dostojanstva svakog čovjeka, dodao je Sveti Otac.

(prema portalu »Križ života«)

KONCERT U KATEDRALI

Svečani koncert u katedrali bazilici svete Terezije Avilske u Subotici bit će održan 2. studenoga, na Dušni dan. Na programu će biti poznata svjetska djela: M. Haydn »Requiem« i A. Fillai - »150 psalam« (praznovodba). Nastupaju solisti: *Timea Dulich* – sopran, *Izabella Guzsvany* – alt, *Tivadar Kiss* – tenor i *Dyula Orendt* – bas, te komorni zbor »Pro musica« i orkestar Više glazbene škole iz Segedina. Dirigent je *Csaba Pasko*. Koncert počinje u 19 sati.

EMISIJA ZA MLADE

Emisiju za mlade na Radio Mariji možete slušati svake nedjelje u 14, 45 sati na 90,7 Mhz FM.

MISA MLADIH ZA MIR

Misa mladih za mir sljedećeg će mjeseca biti služena 6. studenoga, u katedrali svete Terezije Avilske u Subotici. Misa počinje u 20 sati.

LJUBAV SE OČITUJE U NAVJEŠTAJU POMIRENJA, OPRAŠTANJA I PRIHVAĆANJA

Putovi milosrđa

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

S pustila se prava jesen. Pomalo je zahladilo i ponovno nas okuplja soba, u kojoj smo zajedno. Možda je to i dobro. Više razgovaramo, više se družimo. No, kako je naš jezik, po riječima Svetoga pisma, »mač dvorezac«, često se u razgovoru više obaziremo na druge nego na sebe. Jednom riječju, često ogovaramo. Ogovor je zlo, iako je priča istinita. Nažalost, nikome ne pomaže, ali svima »odmaže«. Mnogo opasniji je sud. Sudimo drugima, osudimo i uopće ne mislimo kakvu smo osobnu kartu dali o sebi. Svatko tko sudi više govori o sebi, nego o onome kome sudi. Ipak, sud ranjava i rana teško zacjeljuje. Pod tim ranama mnogi pate i cijeli život nose na sebi pečat našega suda. Isusova poruka je »Ne sudite i nećete biti suđeni, ne osuđujte i nećete biti osuđeni.« U ovoj prilično »zgodnoj« priči. Našao sam nadahnuće za poruku ovoga razmišljanja. Priča govori:

OTVORITE MOLIM

Stigao neki lopov u nebo i pokucao na rajska vrata: »Otvorite, molim!« Apostol Petar začuje kucanje i proviri kroz prozorčić na vratima. »Tko je?« »Ja.« »A tko si ti?« »Lopov, pusti me u raj.« »Ni govora, ovo nije mjesto za lopove.« »A tko si ti da me ne puštaš?« »Ja sam sveti Petar!« »Znam ja tebe. Ti si od straha zatajio Isusa prije nego je pijetao tripit zapjevao. Sve ja znam, prijatelju!« Postiđen, sveti se Petar povuče i potraži svetoga Pavla: »Pavle, otiđi u vratarnicu i razgovaraj s onim čovjekom.« Sveti Pavao sad proviri kroz prozorčić: »Tko je tamo?« »Ja sam, lopov. Pusti me da uđem u raj.« »Raj nije mjesto za lopove!« »A tko si ti da me ne puštaš?« »Ja sam apostol Pavao!« »Ah, Pavao! Ti si išao u Jeruzalem i u Damask ubijati kršćane. A sad si u raju!« Postiđen, sveti se Pavao povuče i sam zbunjen, te ispriča svetomu Petru što mu se dogodilo. »Moramo mu poslati Ivana, evangelista«, reče Petar. »On nikad nije zatajio Isusa, bolje će se snaći.« Sveti Ivan proviri kroz prozorčić. »Tko je tamo?« »Ja sam, lopov. Pusti me da uđem u raj.« »Možeš kucati koliko želiš, za grešnike kao što si ti u raju nema mjesta!« »A tko si ti da me ne puštaš u raj?« »Ja sam Ivan, evangelist.« »A tako, ti si jedan od evangelista. Zašto vi evangelisti varate ljude? Napisali ste: 'Kucajte i otvorit će vam se, tražite i naći ćete.' Dva sata kucam i tražim, nitko me ne pušta da uđem. Ako mi odmah ne nađeš mjesto u

Milosrđe je stav

čovjeka po čemu se

otvaraju vrata sva-

kom tko je željan biti

prihvaćen i vraćen u

zajednicu. Ljubav se

očituje u navještaju

pomirenja, oprašta-

nja i prihvaćanja. Za

grešnog čovjeka – a

to je svatko od nas

– nema bržeg puta

do radosne suradnje

osim puta milosrđa.

raju, vratit ću se na zemlju i svima ispričati da si u evanđelju pisao laži!« Ivan se uplaši i pusti lopova u raj. Kad se propovjednik vratio na temu Radosne vijesti, neki čovjek mu upade u riječ: »Kakva je to Radosna vijest kad je tako lako ući u pakao, a tako teško u raj?« Raj je samo pitanje milosrđa.

MILOSRĐE JE JEDNA BOŽANSKA VLASTITOST

Vratio sam se prije dva dana iz Collevalenze. To je svetište blizu Rima, gdje je službenica Božja sestra Speranza imala viđenje Krista raspetoga, križ je usađen u zemlju, a na kugli zemaljskoj piše: Ja sam Bog Milosrđa. U probodenom srcu stoji jedna riječ, značajna i velika: Caritas – ljubav! Božja volja je bila da se ta skromna sestra »lati« posla i sagradi svetište Božjeg Milosrđa. To je ona i uspjela isključivo priložima vjernika. Veličanstvena bazilika koju je pohodio i Ivan Pavao II. u pratnji kardinala Ratzinger (sada pape Benedikta XVI.). U tom svetištu su se našli svi predsjednici i ravnatelji Svjetske obitelji Radio Marije na IV. svjetskom kongresu. Geslo kongresa je bilo: S Marijom u službi Crkve. Dok sam čitao gore spomenutu priču, razmišljao sam puno o milosrđu. Uistinu raj nije za lopove. Ali raj je stanje duše koja je doživjela obraćenje i pokucala na vrata milosrđa. Da, ali tko to od nas pomišlja da je milosrđe jedna božanska vlastitost po kojoj se Bog najlakše približava čovjeku. Zaboravljaju to po koji puta i Petar, i Pavao, i Ivan, i toliki drugi. Tako našim sudom, osudom bivamo zatvorena vrata, koji se makar kao obraćeni lopovi hvataju za bravu milosrđa, zaboravljajući da je i nama Bog toliko puta oprostio ono što smo mi činili u svom životu i bilo je vrijedno osude. Bojim se da je došlo vrijeme kada se toliko revno brinemo o drugima, o njihovoj prošlosti, o njihovoj sadašnjosti te im predviđamo paklenu budućnost. Bez mrvice milosrđa sudimo i odbacujemo. Tako život biva za mnogu našu braću i sestre gorak i ranjiv, a Radosna vijest gubi »tlo pod nogama«. Tko je kriv ako smo svojim jezikom toliko »isprali« plodno tlo da više ne može biti zasađena biljka milosrđa? Milosrđe je stav čovjeka po čemu se otvaraju vrata svakom tko je željan biti prihvaćen i vraćen u zajednicu. Ljubav se očituje u navještaju pomirenja, opraštanja i prihvaćanja. Za grešnog čovjeka – a to je svatko od nas – nema bržeg puta do radosne suradnje osim puta milosrđa.

TOPLO PREDJELO: PILEĆA JUHA S POVRĆEM

Potrebno: 1 pileća prsa, 200 g graška, 3 mrkve, 3 peršina, nekoliko cvjetova cvjetače, 2 žlice ulja, sol i vegeta

Priprema: pirjati narezanu mrkvu, peršin i grašak te dodati meso narezano na kockice. Staviti vegete po okusu, te sve skupa još malo pirjati. Doliti vodu i usitnjenu cvjetaču te ostaviti da se kuha. Pred kraj kuhanja juhu osoliti i po želji ukuhati tijesto.

GLAVNO JELO: PILETINA S TARTAR UMAKOM

Potrebano za 4 osobe: 2 jajeta, 4 filea od pilećih prsa (po 150 g), sol, papar, 2 žlice brašna, 2 žlice maslinova ulja, 2 velika kisela krastavca, 150 g krem-sira, 100 g majoneze, 300 g jogurta, mljevena crvena paprika.

Priprema: tvrdo skuhati jaja (oko 10 minuta), pileća prsa isprati hladnom vodom i osušiti kuhinjskim papirom te narezati na šnite debljine oko 1 cm. Meso posoliti. U brašno dodati mljevenu crvenu papriku, te u tu smjesu uvaljati meso. Pržiti na vrelom ulju uz okretanje oko 5 minuta.

Tartar umak: jaja narezati na sitne komadiće, krastavce narezati na sitne kockice, te pomiješati krem-sir s jogurtom i majonezom, jajima i krastavcima. Tartar umak pikantno začiniti solju i paprom, a po želji možete staviti i crvene paprike i suhog bosiljka.

Uz ovo jelo možete poslužiti i kuhani krumpir ili rižu.

TORTA OD JEDNOG JAJETA

Potrebno za tijesto: 300 g brašna, 100 g masti, 1 dl mlijeka, 1 jaje, malo šećera, 1 prašak za pecivo.

Priprema tijesta: prašak za pecivo dodati brašnu te pomiješati. Dodati i sve ostale sastojke, zamijesiti i podijeliti na tri jednaka dijela. Svaki dio posebno peći (da budu tri kore).

Potrebno za nadjev: 300 g šećera u prahu, 250 g margarina, ½ l mlijeka, 2 dl brašna i 100 g čokolade za kuhanje.

Priprema: skuhati mlijeko i brašno, te dodati 1 žlicu šećera. Ostatak šećera umutiti s margarinom, da bude penasto i glatko. Kada se mlijeko prohladi dodati margarin. Sve pomiješati i dodati rastoplenu čokoladu. Nadjevom puniti kore, te premazati i s gornje strane. Kolač možete ukrasiti naribanom čokoladom ili čokoladnim mrvicama.

Savjet: Ukoliko želite raznobojan kolač, nadjev možete podijeliti te jedan dio ostaviti žuti, a drugi braon – čokoladni. U žuti dio možete naribati i korice limuna.

SAVJETI ZA HLADNIJE DANE

Zdravi i lijepi

Ovih dana postavljamo pitanje – je li stigla jesen ili zima? Iz majica kratkih rukava uskočili smo u zimske jakne i kapute, i bukvalno iz sandala u čizme. No, i pokraj toga svi se još pomalo nadamo ljepšem vremenu, barem nekoliko stupnjeva toplijem danu.

Mnogi bi rado preskočili kišne jesenske i hladne zimske dane. Sezona gripe i prehlade, kao i pada imuniteta, dolazi s hladnim vremenom, osobito kada dolazi do nagle promjene. Ipak nije sve tako crno. Pripazite li malo na sebe, sve te neugodnosti možete izbjeći. Jednom kada počne sezona hladnoće, svatko traži način kako izbjeći bolesti. Evo nekoliko korisnih savjeta:

Perite ruke: Jedan od jednostavnih načina je redovito pranje ruku. Sve bolesti koje se prenose dodirnom, a to uključuje gripu i prehladu, možemo zaustaviti pranjem ruku svaki put kada dodemo doma ili u ured. Pogotovo je važno prati ruke prije jela, nakon što ste boravili u javnom prijevozu ili u trgovinama, i općenito na mjestima na kojima se zadržava puno ljudi.

Pijte puno tekućine: Za vrijeme hladnih mjeseci ljudi piju više toplih napitaka poput čaja i kave, no zanemaruju činjenicu da ova dva napitka u sebi imaju sastojke koji povećavaju izlučivanje vode iz tijela. Važno je uz njih piti i šest do deset čaša vode dnevno, kako biste zadržali potrebnu razinu vode u tijelu.

Redovito vježbajte: Zbog manje dnevnog svjetla, zimi nam se čini kako imamo i manje energije. Izvrstan način da poboljšate cirkulaciju je vježbanje. Samo 20 minuta vježbe dnevno pomaže nam i u borbi protiv kilograma koji se nakupe u zimskom razdoblju.

Spavajte: Većina ljudi ne spava preporučenih osam sati i to je jedan od razloga što se tijekom zime smanji razina energije i oslabi imunitet. Preporučuje se opuštanje prije odlaska u krevet i izbjegavanje alkohola i nikotina.

Vitamin D: Većina ljudi ne dobiva dovoljnu količinu vitamina D zbog smanjenog sunčevog UV zračenja tijekom zime. Osobe starije od 50 godina svakako trebaju dodatno uzimati ovaj vitamin.

Koža i kosa: Hladnoća uništava kožu i kosu, zato je izuzetno važno koristiti preparate koji ih vlaže. Svima nam je poznato da, nakon učestalog ispuhivanja nosa kod prehlade, koža na nosu popuca i pocrveni. Kod toga nam pomažu vlažnu rupčići, koje je uvijek dobro imati spremne i pri ruci.

Jedite zdravo: S dolaskom hladnih mjeseci većina ljudi se okrene prehrani koja sadrži puno ugljikohidrata i masti. Takva prehrana dovodi do pretjeranog nakupljanja kilograma i izaziva letargiju i pospanost. U prehranu uvrstite laganiju hranu.

Željka Vukov

23. listopada 2009.

Piše: dr. Marija Mandić

Poremećaji u prehrani – anoreksija

Poremećaji u prehrani najčešće nastaju kao posljedica držanja restriktivnih dijeta i to kod osoba koje su emocionalno i psihički osjetljive. Ove osobe praktički rade na samouništenju vlastitog zdravlja, držeći nepravilne dijetete, uzimajući neproverjene dijetetske preparate i određujući vlastitu idealnu težinu, koja je najčešće ispod odgovarajuće. Poremećaji u prehrani su širok pojam i obuhvaćaju stanje od kompulzivnog prejedanja do anoreksije. Od triju najčešćih poremećaja u prehrani, sljedeća dva – bulimija i prežderavanje – bit će

ljava sebe pretilom, iako je istina upravo suprotna. Anoreksičari obično imaju nisku razinu samopoštovanja i osjećaju se nedostojnima ljubavi. Oni obično dolaze iz obitelji koje imaju visoke zahtjeve glede njihovih dostignuća i često traže savršenstvo, služeći se prisilom u mnogim oblastima života, osobito školi. Pod povećanim rizikom od razvoja ove bolesti su osobe koje su doživjele težu traumu ili emocionalni stres za vrijeme puberteta ili predpuberteta, koje su bile izložene seksualnom zlostavljanju, koje su pod pritiskom okoline koja previše

opisani u idućim člancima.

Anoreksija nervoza je poremećaj prehrane u središtu kojeg se nalazi preplavljujući strah od debljanja. Problem se obično javlja između rane adolescencije i rane odrasle dobi, prosječna dob početka je 17 godina, a poremećaj rijetko počinje u žena starijih od 40 godina. Oko 90 posto oboljelih su ženskog spola, a čak 15 posto anoreksičara umire od komplikacija same bolesti. Oko 1 posto cjelokupne populacije boluje od ovog poremećaja, a zadnjeg je desetljeća primijećen značajan porast broja oboljelih.

Premda je u središtu ove bolesti hrana, anoreksija je bolest uma. Oboljela osoba postaje opsjednuta slikom svoga tijela i često doživl-

- Opsesivna misao o smanjenju tjelesne težine
- Iskrivljena slika o vlastitom tijelu.

Osim navedenih simptoma javlja se i abnormalna zaokupljenost hranom, poput zbrajanja kalorija ili opsjednutog proučavanja knjiga o kuhanju. Dijeta je obično prućena pretjeranim tjelesnim iscrpljivanjem i vježbanjem (aerobik, fitness, jogging, hodanje), a često se namjerno izaziva povraćanje ili upotrebljavaju sredstva za »čišćenje« (odnosno zloraba laksativa ili diuretika). Također, poricanje bolesti je istaknuta značajka zbog čega je teško započeti suradnju s oboljelim osobom. Iz tog razloga s liječenjem se obično počinje u kasnijim fazama razvoja bolesti, kada nastanu određene komplikacije koje najprije okolicu, a zatim i samog oboljelog natjeraju da zatra-

ži stručnu liječničku pomoć psihijatra.

Komplikacije: Osim samih psihičkih posljedica koje oboljela osoba doživljava zbog svoje bolesti, izmjena percepcije okoline i crta osobnosti, u odmaklim fazama javljaju se i razne tjelesne komplikacije anoreksije. To su, prije svega, razne hormonske smetnje, izostanak i gubitak menstruacije, malokrvnost (anemija), nepravilno lupanje srca, nizak krvni tlak, loša cirkulacija, nesvjestica, sniženje tjelesne temperature, kosti postaju slabije i sklone prijelomima, zglobovi otečeni, javlja se zatvor, gubitak kose, suha koža, slabi nokti, nesanica i drugo. Fatalna posljedica je smrt.

Terapija: Osnovni način liječenja je psihoterapija uz paralelno praćenje i tjelesnog oporavka i psihičkog zdravlja.

ističe važnost vitke linije i tjelesnog izgleda kao jedinu vrijednost suvremene žene. Mnoge osobe koje imaju anoreksiju pretjerano su precizne, kompulzivne, inteligentne i ambiciozne.

Simptomi: Osnovni simptomi koji se najčešće postepeno javljaju i idu do ekstremnih granica su:

- Strah od pretilosti i hrane

Poštovani čitatelji, u želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs

Tóth optika
DIOPTRIA

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

DJECA IZ SRIJEMSKE MITROVICE POSJETILA PETROVARADIN I SUBOTICU

Jednodnevna ekskurzija

Prošlog su vikenda učenici koji u osnovnim školama u Srijemskoj Mitrovici slušaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, posjetili Petrovaradin i Suboticu. Iako ovaj predmet u Srijemskoj Mitrovici pohađa stotinjak učenika, na ovu jednodnevnu ekskurziju, 17. listopada uputilo se njih 55. Djeca su sa svojim voditeljima, nastavnikom hrvatskog jezika *Dariom Španovićem* i katehisticom *Katarinom Petrović*, posjetila župnu crkvu svetog Jurja u Petrovaradinu i stari dio grada. U Subotici su posjetili Gradsku kuću i saznali nešto o povijesti ovog grada i same građevine. Zatim su posjetili Gradski muzej gdje su imali priliku vidjeti dvije postavke. Obišli su i subotičku katedralu-baziliku svete Terezije Avilske, a onda i djeci možda najdraži dio – ZOO vrt na Paliću, kao i samo jezero Palić.

Dario Španović

Ovu ekskurziju organizirali su i osmislili Dario Španović i Katarina Petrović. »Organizirali smo ovaj jednodnevni posjet kako bi djeca upoznala i druge gradove, kao i mjesta gdje također žive Hrvati. Naišli smo na razumijevanje Hrvatskog veleposlanstva u Beogradu, koje nam je pružilo potporu, te su skupa s Demokratskim savezom Hrvata u Vojvodini financirali ovu našu malu ekskurziju, osigurali ulaznice za muzej i ZOO vrt, kao i vodiče i prijevoz«, kaže Španović.

S djecom i voditeljima u Suboticu je došlo i nekoliko roditelja, kao i župni vikar u Srijemskoj Mitrovici vlč. *Ivica Zrno*.

»Osim hrvatskog jezika, djeca imaju vjeronauk u školi, ali isto tako imaju i župnu katehezu, bar što se tiče osnovne škole. Djeca kod mene dolaze na župnu katehezu, dok vjersku nastavu u školi imaju sa svojim katehisticama, Katarinom Petrović i *Ružicom Anđelić*. Iz ovoga možemo vidjeti kako vjeronauk i hrvatski jezik ipak imaju svoj status i svoje mjesto, što je veliki pokazatelj i napredak za Srijemsku Mitrovicu u odnosu na sve minule godine novije povijesti«, kaže vlč. *Ivica Zrno*.

Domaćin ovog posjeta bio je zamjenik gradonačelnika Subotice i član Predsjedništva DSHV-a *Pero Horvacki*, dok je djecu u katedrali pozdravio i upoznao ih s ovom bazilikom vlč. *Dragan Muharem*.

Željka Vukov

Obilazak župne crkve sv. Jurja u Petrovaradinu

Djeca su posjetila subotičku katedralu...

Obilazak Petrovaradina - stari dio grada

... Gradsku kuću ...

... Palić i ZOO vrt ...

... Muzej ...

... Plavu fontanu

Dojmovi djece:

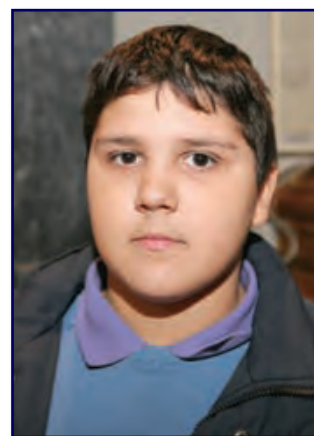
Aleksandra Španović: Pohađam peti razred OŠ »Jovan Popović« u Srijemskoj Mitrovici, kao i sate hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture. Sviđa mi se Subotica, a najviše mi se sviđela Gradska kuća budući da smo nešto i saznali o njoj. I prije sam bila u Subotici, a i doći ću opet.

Ivana Bastl: Lijepo je bilo u Subotici sviđa mi se u Gradskoj kući, a najviše mi se dopalo u muzeju.

Marija Krpan: Idem u treći razred OŠ »Jovan Popović«, a najviše mi se sviđela Gradska kuća, zatim muzej.

Kristijan Krpan: Pohađam peti razred OŠ »Jovan Popović«, već sam bio u Subotici, a vjerojatno ću opet doći. Najviše mi se sviđjelo u katedrali, u muzeju, a sviđjela mi se i ona velika fontana.

Matija Mišćević: Imam 7 godina, najviše su mi se sviđjeli katedrala i ZOO vrt. Volio bih ponovno doći u Suboticu.

Zorica Hajoš: Subotica je predivan grad, sve mi je jako lijepo, Gradska kuća, fontana, doista je sve jako lijepo.

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Vršalica obitelji Čoban

Piše: Stanka Čoban

Svaka priča o ovakvim fotografijama i događajima koji su na njima zabilježeni mogla bi početi s »nekada davno«. Iako se događaj s ove fotografije i nije dogodio baš tako davno, ima tomu tek nešto više od pola stoljeća, mnogi će se s nostalgijom prisjetiti dobrih, starih vremena, kada je vršidba trajala nekoliko dana, kada su u njoj sudjelovali svi članovi obitelji i pola rodbine i kada je žito drugačije mirisalo.

»Za nas, djecu, najradosniji događaj na salašu je bio kada je vršalica stigla u avliju. To se obično događalo navečer, večer prije vršidbe. S vršalicom su na salaš stigli i ljudi koji su radili na vrša-

lici, a i 'mobaši' koji su pomagali u ovom poslu. Jedva smo čekali da svane jutro pa da za sve tako važan događaj počne«, prisjeća se svojih davnih salašarskih dana naša pripovjedačica *Marta Filipović*. »Kada sam ja bila dijete, vršalice su bile drugačije nego poslije Drugog svjetskog rata. Pogon vršalice bio je parni stroj koji se isto zvao traktor. Parni stroj je slamom i drvima ložio ložac, koji je bio zadužen i za održavanje kompletne mašinerije i njezin prijenos na drugu lokaciju. Vršalica se selila s 'guvna' na 'guvno' – mjesto gdje se vršidba odvijala. Na 'guvnu' su morale biti najmanje dvije kamare žita da bi vršalica došla na to

mjesto.« Po priči majke Marte, u Baču su prije drugog rata vršalice imali *Matajzovi* i *Gašparovski*, a kasnije *Čobanovi*, *Klinovski*, *Štrickovi* i još neki, kojima se ona ne sjeća prezimena.

Poslije Drugog svjetskog rata na ovim su se prostorima počeli pojavljivati traktori na dizel gorivo, benzin i petrolej – francuske, američke i njemačke proizvodnje. »Obitelj Čoban je posjedovala tri vršalice i radila s njima – dvije su bile za žito i jedna za lucernu, s kojom su uslužno vršili čak i u središnjoj Srbiji. U ono vrijeme najpoznatija marka tih strojeva bio je njemački 'Lanz-Bulldog'. Kao što se vidi na ovoj fotografiji, ove

strojeve opsluživali su: mašinist, koji je skrbio za ispravnost i rad stroja, zatim kamaraši, špajzeri, džakaroši, sakupljači pljeve. Ovi posljednji su obično bile žene jer se smatralo da je to jedan od lakših poslova, no sigurno je bio najprljaviji. Uz stroj i traktor, kao prateća oprema je išla priručna radionica i hladnjak na led u kojem se čuvala hrana za radnike«, pripovijeda nam svoja sjećanja *Stjepan Čoban*, koga su njegov otac i stric vodili na vršidbu.

»Obično su me vodili na vršidbu kada je vršalica bila u salašu. Iz tih vremena najviše su mi ostale u sjećanju večere poslije napornog dana, a osobito večera na kraju žetve koju su gazde pripravljalje za sve koji su mu pomagali u ovom važnom i za njih radosnom poslu. Tog su dana stradale i guske i purice, a i po koje janje. Vino se točilo iz buradi, a žetvena večera bez debele gužvare s makom i orasima nije se mogla niti zamisliti, pogotovo ako je godina bila rodna i gazda zadovoljan. Doista, to su bila teška, ali lijepa vremena. Ljudi su imali više vremena jedni za druge, znali su se i u radu družiti i jedni drugima pomagati. Dešavale su se tu i nezgode, pa i nesreće. Događalo se da se od iskre od traktora zapali žito i izgori jedna, pa čak i sve kamare žita. U to vrijeme tehnika još nije dostigla vrhunsku zaštitu od takvih nemilih događanja«, završava svoja sjećanja *Stjepan Čoban*.

Vremena se mijenjaju, vršalica više nema, danas se žetva završava za jedan dan, nema se vremena niti za bocu piva, a vino iz buradi se odavno već ne toči. A guske i purice da i ne spominjemo...

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

Sajam zapošljavanja Hotel Galerija, Subotica 16. listopada

Grijanje

Došlo je hladno vrijeme. Radijatori su proradili i počela je nova sezona grijanja. Ali, i brige koliko će iznositi račun za utrošenu toplinsku energiju u hladnim danima koji su pred nama. A do nedavno, nje je bilo napretek u toplim, sparnim danima produženog ljeta. I to posve besplatno...

Sastanak na vrhu

Što predstavlja knjigu prema UNESCO-voj definiciji?
Koliko je stara povijest knjige?
Gdje su se pojavile prve prave knjige?
Na čemu su pisali stari Egipćani?
A na čemu stari Grci i Rimljani?
Što je stilus?

Ukoričena omedena publikacija na više od 49 stranica. Manje od 49 stranica je brošura. Više od 7000 godina. Na istoku, a bile su pravljene od bambusovih daščica, a kasnije su ih zamijenili svici od svile. Na papirusu. Grci su koristili drvene ploče, dok su se Rimljani koristili kamenim pločama. Pisaljka kojom su pisali Grci i Rimljani po vosku, prema njezinom nazivu je i nastao naziv – stil.

Kako uloviti slona?

MATEMATIČARI love slona tako što odu u Afriku, tjeraju sve što nije slon i hvataju jednog što ostane.
ISKUSNI MATEMATIČARI će prvo pokušati dokazati postojanje jednog jedinog slona prije nego što nastave prema koraku 1 kao sporednoj vježbi.
RAČUNALNI STRUČNJACI love slona prema algoritmu A.
Otići u Afriku.
Započeti potragu od Rta Dobre nade.
Raditi po uobičajenom načinu pretragom od istoka prema zapadu.
Uhvatiti svaku životinju.
Usporediti je sa slonom.
Stati kada je slon uočen.
ISKUSNI PROGRAMERI mijenjaju algoritam A stavljajući poznatog slona u Kairo osiguravajući završetak algoritma.
PRODAVAČI SOFTVERA pošalju brodom prvu stvar koju uhvate i napišu fakturu za slona.
PRODAVAČI HARDVERA love zečeve, oboje ih u sivo i prodaju ih kao desktop slonove.

OPĆINSKA NOGOMETNA LIGA BAČKA PALANKA II. RAZRED

Zaslužena pobjeda Sloge

PLAVNA - U šestom kolu prvenstva u okviru Općinske nogometne lige Bačka Palanka II. razred, Sloga je konačno pobijedila (3-2) na svom igralištu NK Labudnjaču iz Vajske. Kao što se i očekivalo igrači Sloge su nadigrali gostujuću ekipu i vodili skoro do pred kraj susreta čak s 3-0. Zgoditke za Slogu zabili su *T. Nikolić* (2) i *Stojanović*. Rezultat je mogao biti i veći, ali su gosti pred završetak utakmice pooštrili igru i u protunapadima postigli dva zgoditka. Konačan je rezultat ipak ostao 3-2 u korist Sloge.

U posljednjim minutama susreta bilo je oštarih startova gostujućih igrača zbog vlastite nemoći i slabe igre, pa je sudac, koji je inače korektno vodio susret, morao dodijeliti crveni karton *Stepanoviću*, igraču Labudnjače, zbog oštrog naleta na igrača Sloge bez lopte. Ipak, do incidenta nije došlo. U zadnjem kolu ove sezone Sloga gostuje u Malom Baču, gdje u susretu s NK Mladost MB očekuje povoljan rezultat.

Sloga: *Novaković, Nonković (Adamović), Elesin (Gajić st.), Ljajić, Tučev, Probojčević, B. Nikolić, Stojanović (Krstin), Gajić ml., Jovanović, T. Nikolić*. Ostali rezultati 6. kola: Krivanj - Mladost MB 3:1; Bački Hajduk - Neštin, utakmica prekinuta; Naša zvezda - Karađorđevo 0:5.

Z. P.

MEĐUOPĆINSKA LIGA SOMBOR – APATIN – ODŽACI – KULA

U šokačkom derbiju svakome po bod

SONTA – U 12. kolu Međuopćinske lige Sombor-Apatin-Odžaci-Kula, u Bačkom Bregu je odigran šokački derbi. Domaći NK Dinamo ugostio je imenjaka iz Sonte. Po hladnom vremenu, pred pedesetak gledatelja, igralo se više žustro nego lijepo za oko, s velikim brojem prigoda s obje strana. Prvo poluvrijeme pripalo je gostima. Osim zgoditka *Kmezića* u 10. minuti, u mreži Brežana završila je još jedna lopta. Zgoditak je poništen zbog, po mnogima nepostojećega zaleđa. Sončani nisu uspjeli realizirati još nekoliko zrelih prigoda, a domaćini su u dva navrata pogodili gredu vratara Barunova.

U drugom poluvremenu domaćini pojačavaju pritisak na vrata Sončana, ali se prigode stvaraju ispred obojice vratara. Igra postaje žustrija, a sudac Marić iz Sombora ispušta konce iz ruku. S nekoliko uzastopnih grubih pogrešaka ne samo da je kreirao konačan skor, nego je toliko iziritirao nogometaše obje momčadi da je u nekoliko navrata prijetio i njihov međusobni sukob. Najteže pogreške bile su nedosuđivanje kaznenog udarca za Sončane, kad je na desetak metara od gola domaćina oboren *Kmezić*, a samo nekoliko minuta kasnije, nakon prekršaja napravljenog metar izvan kaznenog prostora, uz burne proteste Sončana, svira penal za Brežane, koji je i realiziran, a skor 1-1 bio je i konačan rezultat ove borbene utakmice.

O suđenju svjedoči podatak da je od 7 opomena nogometašima, sudac Marić 4 dodijelio zbog psovki upućenih njemu. I tu je bio kompromisan, nogometaša koji mu se unosio u lice s glasnom psovkom nije imao smjelosti isključiti, kako je to regulirano pravilnikom o natjecanju.

Dinamo (Bački Breg): *Jakšić, Jozić, Krizmanić Marko, Radičev, Nikolin, Krizmanić Đorđe (Vargić), Koritnik, Tomašev Stevica, Ilić, Ivković, Tomašev Marko*

Dinamo (Sonta): *Barunov, Krstin, Vidaković, Poturica, Tadijan, Bačić, Majstorović, Andrašić, Kmezić, Gal, Brkin (Đurkov)*

Ostali rezultati: Jedinstvo (R) – OFK Odžaci 0:2, OFK Hajduk – Aleksa Šantić 3:0 PF, Hajduk – OFK Šikara 3:0, Graničar – OFK Metalac 1:4, Sloga – Panonija 3:0 PF i Jedinstvo (K) – Dunav 4:3

I. A.

TENIS

Međunarodni turnir teniskih parova

SUBOTICA – Tradicionalni turnir teniskih parova, koji svake godine u znak zatvaranja teniske sezone zajednički organiziraju TK Spartak i Pizzerija Tenis klub iz Subotice, poznatiji pod imenom »Zoki kup«, ove

godine je okupio teniske veterane i rekreativce iz pet susjednih država. Osim domaćih, najbrojnijih igrača, u dvjema jakosnim kategorijama (A i B) nastupilo je ukupno 20 parova, među kojima su bili i gosti iz Hrvatske, Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Mađarske. U najjačoj A konkurenciji prvo mjesto je osvojio par *Gorjanac/Račić* iz Sombora, dok je u B konkurenciji slavio par *Mihaljević/Šalai* (Vinkovci, Subotica).

NOGOMET

Nova pobjeda Spartak ZV

BEOGRAD – Golovima *Veselinova* i *Noskovića* nogometaši Spartak Zlatibor vode zabilježili su pobjedu (2-0) na gostovanju kod BSK-a i nastavili niz uspješnih rezultata u posljednjih nekoliko kola. U sljedećem ligaškom susretu u 9. kolu Superlige (24. listopada) Spartak ZV dočekuje Vojvodinu na Gradskom stadionu u Subotici.

Bačka pobijedila u Pančevu

PANČEVO – Nogometaši Bačke zabilježili su pobjedu (3-0) na gostovanju kod pančevačkog Dinama i ostali u utrci za najviši plasman u Vojvodanskoj ligi skupina Istok. Golove za Subotičane postigli su: *Perović, Nikutović i Ristić*.

GRADSKA LIGA SUBOTICE

Uvjerljivi Đurđin

ĐURĐIN – Devet golova postigli su nogometaši Đurđina TB u susretu protiv Bratstva (9-1) na svom terenu i s novom uvjerljivom pobjedom zadržali svoje vodstvo od 3 boda ispred glavnog konkurenta, momčadi Subotice, na tablici Gradske nogometne lige Subotice.

7. kolo: Solid – Subotica 1:7, Hajduk – Poljoprivrednik 1:0, Udarnik – Lokomotiva 2:2, Žednik – Sever 2:1, Elektrovojvodina – Mala Bosna 0:0

STOLNI TENIS

Crvena zvezda slavila u derbiju

SUBOTICA – Stolnotenisači Spartaka uvjerljivo su poraženi (1-6) na svom terenu protiv beogradske Crvene zvezde u 4. kolu Stolnoteniske lige Srbije. Jedinu poen za domaćina osvojio je Koso svladavši Maršija s 3-1.

VESLANJE

Omladinska liga Srbije u veslanju

NOVI SAD – Mladi veslači VK Palića sudjelovali su prošle subote na daljinskoj regati (4000 m) održanoj na stazi u Novom Sadu i zabilježili nekoliko vrijednih rezultata. Prvo mjesto u kombiniranom sastavu (VK Begej i Palić) osvojio je skul četverac pionirki u kojemu su veslale dvije Palićanke - *Eva Paći* i *Natalija Tikvicki*. Drugo mjesto u kategoriji kadetkinja osvojio je četverac u sastavu: *Levai*, *Bošnjak*, *Kukla* i *Abraham*, kao i četverac pionira: *Parucki*, *Bedik*, *Mačković* i *Bošnjak*.

KOŠARKA

Godišnjica škole košarke

BAJMIK – Košarkaška škola KK Bajmok, koju u ovom selu vodi *Vlada Grahovac*, proslavila je u utorak, 20 listopada, prvu obljetnicu svoga

postojanja. Škola broji 40 polaznika, koji vrijedno treniraju pod stručnim nadzorom, i predstavlja najmasovniji kolektiv mladih kategorija u ovom mjestu pokraj Subotice.

RUKOMET

Drugi na tablici

STANIŠIĆ – Rukometaši Stanišića odigrali su u petak, 16 listopada, u Somboru utakmicu protiv rivala iz Sombora. Pobjedili su gosti rezultatom 34-30. Nakon ove pobjede Stanišić zauzima drugo mjesto na tablici iza ekipe iz Bačkog Gračaca, ali ima i jedan susret manje.

S. T.

SPORTSKO DRUŽENJE

Prijateljski nogometni susret

VRDNIK – U subotu, 13. listopada, u živopisnom srijemskom mjestu Vrdnik organizirano je druženje predstavnika Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici i Hrvata iz Vrdnika, Novog Sada, Subotice i Rume. Pokretač ovog druženja je HKUD »Sveta Barbara« iz Vrdnika. U druženju je sudjelovao i župnik iz Iriga *Blaž Zmajić*, veliki ljubitelj nogometa. Na stadionu NK »Rudara« iz Vrdnika upriličena je i nogometna utakmica između ekipe koju su činili predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici i ekipe HKUD-a »Sveta Barbara« koju su izabrali domaćini. U viteškom nadmetanju za nijansu su bolji bili domaćini izvojevavši pobjedu 3-1 nad pojačanom ekipom Generalnog konzulata Republike Hrvatske iz Subotice. Istine radi, treba reći kako je u ekipi »Svete Barbare« igrao i *Mario Maslač*, profesionalac iz Nogometnog kluba »Čačak« i član reprezentacije Hrvata iz Vojvodine. Po svemu utakmica je podsjećala na igru pravih profesionalaca i svi nazočni bili su veoma zadovoljni. Domaćini sa zebljom očekuju uzvratni susret.

Nakon odigrane utakmice druženje je nastavljeno na Iriškom vijencu, gdje su domaćini organizirali domjenak za sve sudionike. Ispostavilo se kako je ovaj susret pun pogodak, jer je za kratko vrijeme razmijenjeno puno informacija, a istodobno su naši domaćini mogli dobiti prave odgovore od predstavnika Republike Hrvatske. U opuštenoj atmosferi druženje je potrajalo do kasnih poslijepodnevni sati.

I. K.

ODBOJKA

Spartaku Kup Subotice

SUBOTICA – Trima pobjedama nad Crvenom zvezdom, Dinamom i Vizuirom, odbojkašice ŽOK Spartaka osvojile su prvo mjesto na Kupu Subotice, tradicionalnom odbojkaškom turniru pod pokroviteljstvom grada. Za najbolju igračicu turnira proglašena je *Tatjana Bokan* iz Spartaka, dok je naslov najbolje tehničarke ponijela njezina klupska kolegica *Kristina Češljarić*.

POGLED S TRIBINA

Favoriti

Ljepota sporta ogleda se, ponajprije, u činjenici da svatko ima svoju šansu. Bez obzira kakvi mu se izgledi daju u ranim prognozama.

Otkada je sporta ima i favorita tj. favoriziranih momčadi koje zbog svojih prijašnjih rezultata, renomea, mjesta na tablici i još koječega drugoga već unaprijed uživaju određeni povlašteni status.

I prečesto bivaju već unaprijed proglašeni sigurnim pobjednikom. Ali, sve češće to bude samo »na papiru« i konačni rezultat »unaprijed dobivenog meča« ima posve drugačiji ishod.

Posljednje kolo HNL-a donijelo je apsolutnu potvrdu gornjih navoda, a dva »Davida« uspjela su poraziti favorizirane »Golijate«.

»Fenjeraš« Zagreb slavio je u svojoj Kranjčevićевой protiv prvaka i lidera Dinama (1-0) i zabilježio prvu ligašku pobjedu u ovoj sezoni i to protiv »modrih« koji su u svakoj ranijoj prognozi bivali proglašavani sigurnom okladom. Na drugoj strani Hrvatske, Hajduku je u istom kolu gostovao Šibenik (istina u ovom trenutku prvenstva bolje plasirana momčad od rezultatski posmulih »bilih«), no puk je, također, očekivao sigurnu domaću pobjedu vječitog favorita. Ali, trenutak nespretnosti bijele obrane, uz golemu nemoć navalnog reda, i Šibenčani su se pjevajući (0-1) vratili doma.

Slična nogometna priča obilježila je i posljednje kolo Lige prvaka, iako objektivno u ovom najjačem svjetskom klupskom natjecanju i nema baš puno outsidersa. Ruska momčad Rubina iz Kazana gostovala je u utorak Barceloni i unaprijed bila »prežaljena« pred nogometni sraz

sa zvijezdama poput *Messija*, *Ibrahimovića* i ostalih iz momčadi aktualnog prvaka Europe. I možda bi i bilo tako da dva od ukupno tri šuta na gol *Valdesa* nisu završila iza njegovih leđa i donijela najveće iznenađenje 3. kola. U prilog svemu idu još neki pomalo neočekivani rezultati poput pobjede Rumunja u Glazgowu (Unirea 4-1), remija Dinama iz Kijeva protiv Intera u Milanu (2-2) ili pobjede Lyona u Liverpoolu. Unatoč statusu favorita...

D. P.

NOGOMET

Dinamo – Cibalia

Derbi susret 12. kola HNL-a igrat će se u subotu 24. listopada između Dinama i Cibalie, dvije prvoplasirane momčadi na ligaškoj tablici. U ostalim susretima sastaju se: Karlovac – Hajduk, Slaven – Inter, Zadar – Rijeka, Croatia Sesvete – Varteks, Međimurje – Zagreb, Istra 1961 – Šibenik i Osijek – Lokomotiva.

RUKOMET

Težak poraz Zagreba

Rukometaši hrvatskog prvaka doživjeli su prvi neuspjeh u ovogodišnjem izdanju Lige prvaka i s gostovanja u Hamburgu vratili se pune mreže golova (26-35). Momčad HSV Hamburga u kojoj nastupaju čak tri ex Zagrebaša (*Lacković*, *Vori* i *Duvnjak*) bila je prejaka za sastav *Senjanina Maglajlije*, pa će Zagreb CO priliku za nove bodove tražiti u sljedećim susretima najjačeg klupskog natjecanja staroga kontinenta. Trenutačno Zagreb zauzima 4. mjesto u skupini C s 4 osvojena boda.

TENIS

Čiliću broj 13

Najbolji hrvatski tenisač *Marin Čilić* (2355 bodova), unatoč ispadanju u prvom kolu ATP Shanghai 1000, zadržao je 13. mjesto na ljestvici najboljih tenisača svijeta. Odličnim igrama na istom turniru *Ivan Ljubičić* (1230) se probio na 28. mjesto, dok je *Ivo Karlović* (poraz na otvaranju) pao na 43. mjesto (980). *Mario Ančić* (617), koji već dulje vrijeme ne igra zbog bolesti, zauzima 81. mjesto ATP ljestvice. Svjetski broj jedan je *Roger Federer* (10.805), dok je *Novak Đoković* od ponedjeljka ponovno broj 3.

KOŠARKA

Počinje Euroliga

Prvim susretom (igranom u srijedu, 21. listopada) protiv talijanskog Montepaschia, jedini hrvatski predstavnik u novoj sezoni Eurolige započinje nastup na velikoj međunarodnoj košarkaškoj sceni. Za prolazak u sljedeću fazu natjecanja Cibosi će se u skupini A boriti i protiv: Barcelone, Fenerbahcea, Žalgirisa i Asvela.

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE
"URNA"
 A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PODUZEĆE ZA PRODAJU
 POGREBNE OPREME
 PRIJEVOZ I CEREMONIJAL
 POKOPA

Tel.: 024-558-011

Cvjećara:
 Tel.: 024/557-130

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,
 telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
 telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na
 Internetu: www.funero.co.yu
 e-mail: funero@funero.co.yu
 Mogućnost odloženog plaćanja

RENATA VILOV I JASMINA VOJNIĆ TUNIĆ, KUGLAŠICE »PIONIRA«

Ovo je naša posljednja natjecateljska sezona

Voljele bismo zabilježiti zapaženije rezultate u oproštajnoj igračkoj godini i na taj način se dostojno oprostiti od aktivnog igranja

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Subotnje popodne prošloga vikenda donijelo je derbi susret kuglačke Superlige za žene između subotičkog Pionira i Jedinstva iz Novoga Bečja. Bila je to prigoda za razgovor s dvjema domaćim kuglašicama - Renatom Vilov i Jasminom Vojnić Tunić.

Već godinama unatrag Pionir dominira u domaćoj ligaškoj konkurenciji i povremeno bilježi dobre rezultate na međunarodnoj sceni. Kako gledate na stanje u ženskom kuglanju u Srbiji trenutno?

Jasmina: Žensko kuglanje se polagano probija, ali je još uvijek najviše zastupljeno na teritoriju Vojvodine, iz koje dolazi i najviše ekipa u ligaškim natjecanjima. Na reprezentativnom planu ove godine nije zabilježen neki veći uspjeh (sedmo mjesto na EP), ali vjerujem da će u budućnosti ponovno biti znatno boljih rezultata. Što se tiče ligaškog natjecanja u Superligi, i ove godine zauzimamo prvu poziciju i nastojat ćemo je obraniti do kraja prvenstva i osvojiti još jedan naslov klupskih prvakinja države (osam naslova u posljednjih deset godina op. a.).

Odlične rezultate nije mogla pokvariti niti nesretna okolnost da posljednjih godina prečesto mijenjate kuglane na kojima ste domaćini?

Renata: Istina je da smo već promijenili nekoliko kuglana, počevši od nekadašnjeg Doma JNA, Kanjiže i sada ovdje u Parku sportova u Subotici. I kao domaćini morale smo se prilagođavati na različite staze. Mislim kako smo ipak najbolje igrane na stazi u Kanjiži, koja nam je najbolje odgovarala i u toj kuglani smo ostvarile i rezultatski najbolju sezonu.

U kojoj mjeri utječu određene karakteristike staze na postizanje boljih ili, pak, lošijih rezultata?

Jasmina: Staza utječe u velikoj mjeri na kvalitetu hitaca i konačan ostvareni rezultat. Konkretno

Renata Vilov i Jasmina Vojnić Tunić

Nezaboravni mečevi

Za Renatu će susret protiv glasovite Njemice Kickers u prošlogodišnjoj Ligi prvaka ostati najveća partija u karijeri, dok su za Jasminu susreti protiv bivše klupske kolegice Brankice Pavlović predstavljali najveći kuglaški izazov, kao i pobjeda (i jedini poen) protiv njemačke igračice Victorie Bamberg u prošlogodišnjoj Ligi prvaka.

govoreći, ova staza u kuglani Park sportova, u kojoj sada treniramo i igramo, spada u tzv. teže staze i na njoj se postižu nešto slabiji rezultati. Zbog ovakvih i sličnih problema s našim »domaćim stazama«, često smo znale postizati znatno bolje rezultate na gostovanjima.

No, prvakinjama poput vas ništa ne može zasmetati na putu osvajanja novih naslova, jer vjerojatno redovito trenirate izbacujući brojne serije hitaca. Kako izgleda jedan kuglaški trening?

Renata: Treniramo tri puta tjedno, uz jedan prvenstveni susret koji igramo svakoga vikenda. Što se tiče samoga treninga, najčešće je simulacija natjecateljskog susreta tijekom kojega svaka igračica ima zadaću izbaciti 120 hitaca, 4 x 30, što znači da na svakoj od četiri staze bacamo 15 hitaca u puno, 15 u tzv. čišćenje.

Jasmina: Također, tijekom ljetne stanke treniramo u teretani u kojoj nastojimo ojačati zadnju ložu i ruke, što je iznimno važno u ovom sportu.

Kuglanje je na prvi pogled vrlo zahtjevan sport, prije muški nego ženski, ali djevojke ipak uspijevaju bilježiti odlične rezultate unatoč činjenici da je kugla koja se baca jednake težine za oba spola. Što mislite o tome?

Jasmina: Najvažnija je tehnika pravilnoga izbačaja, zbog čega su svim kuglašicama nešto jače desna ruka i lijeva noga (ukoliko su desnjakinje). Na prvi pogled kuglanje djeluje kao muški sport, ali se zbilja puno djevojaka i žena ovim sportom bavi, osobito u drugim zemljama Europe, gdje je kuglanje i znatno popularnije i razvijenije, poput recimo u Njemačkoj, koja je i najveća supersila svjetskog ženskog kuglanja.

Što je vas dvije privuklo natjecateljskom kuglaškom sportu i kako ste se odlučile ostati na stazi?

Renata: Godinama sam se bavila atletikom i nakon što sam zbog ozljede morala prestati s aktivnim treninzima, nedostajala mi je neka tjelesna aktivnost. Mogu reći kako sam se posve slučajno počela baviti kuglanjem u svojoj 24. godini. Svidjelo mi se i ostala sam.

Jasmina: Moja ujna je Josipa Kujundžić, bivša kuglašica Pionira, i zbog nje sam se i sama počela baviti ovim sportom. Pokušala sam se baviti i nekim drugim sportovima, ali sam od svoje 16. godine u kuglaškom sportu.

Kakvi su vam daljnji planovi i dokle mislite ostati aktivne u kuglanju?

Renata: Ovo nam je najvjerojatnije posljednja aktivna sezona i u njoj namjeravamo uzeti sve što budemo mogle, u singlu i paru, koji skupa igramo.

Rezultat

Uženskom kuglanju dobrim rezultatom se smatra skor od 560 oborenih čunjeva, dok je sve preko 600 čunjeva odlično. Renatin rekord je 604, a Jasminin 638 oborenih čunjeva.

PETAK
23.10.2009.

05.45 - Najava programa
 05.50 - Trenutak spoznaje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.09 - Vrijeme danas
 10.15 - Velegradnja 2: Sea Launch, dok. serija
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom
 13.20 - McLeodove kćeri 2
 14.10 - Vijesti
 14.40 - Glas domovine
 15.05 - Drugo mišljenje
 15.35 - Znanstvena petica
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.45 - Iza ekrana
 18.15 - Kuhajte s Anom
 18.35 - Dolina sunca, telenovela
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Gospodar prstenova: Prstenova družina, novozelandsko-američki film
 23.05 - Lica nacije
 00.00 - Vijesti
 00.15 - Poslovne vijesti
 00.30 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
 01.25 - Filmski maraton: Ostati na mjestu, američki film
 02.50 - Filmski maraton: Zaljubljena, francuski film
 04.20 - Zvezdane staze: Voyager 4, serija
 05.05 - Oprezno s anđelom, telenovela

06.50 - Najava programa
 06.55 - Vatrogasne priče
 07.15 - Silvester i Čiči
 07.40 - TV vrtić:
 --- Život u obitelji vodenkonja: Ptičja mama
 --- Nogalo: Udičar
 --- Cipelice litalice: Zbirka kukaca
 08.03 - Priča o Tracy Beaker
 08.15 - Platno, boje, kist
 08.25 - Puni krug
 08.40 - Lagodan život Zacka i Codyja, serija za djecu
 09.05 - Paulino ljeto, serija za mlade
 09.30 - Vip Music Club

10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.30 - Dragi Johnie 4, humoristična serija
 13.55 - Prijatelji 6, humoristična serija
 14.15 - Ksenia - princeza ratnica 3, serija
 15.00 - Kuhajte s Anom
 15.15 - TV vrtić:
 --- Život u obitelji vodenkonja: Ptičja mama
 --- Nogalo: Udičar
 --- Cipelice litalice: Zbirka kukaca
 15.33 - Priča o Tracy Beaker
 15.45 - Puni krug
 16.00 - Izazovi: Moj otok je moj dom, nizozemski dok. film za mlade
 16.20 - Zvezdane staze: Voyager 4, serija
 17.05 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.20 - Županijska panorama
 18.47 - Dva i pol muškarca 4, humoristična serija
 19.08 - Simpsoni 17
 19.30 - VIP Music Club
 20.05 - Turistički cvijet-kvaliteta za Hrvatsku
 21.40 - Vijesti na Drugom
 21.55 - An Evening with Willie Nelson and Wynton Marsalis Playing the Blues
 23.00 - Buđenje mrtvih 7
 23.55 - Buđenje mrtvih 7
 00.45 - Kraj programa

04:45 Lude 70-e, serija
 05:45 Kralj Queensa, serija
 06:45 Fifi i cvjetno društvo
 07:15 Roary, crtana serija
 07:30 Tomica i prijatelji
 07:40 Jagodica Bobica
 08:05 Bumba, crtana serija
 08:15 Ezo TV, tarot show
 08:45 Nova lova, TV igra
 10:15 Rebelde, serija
 11:15 Otvori svoje srce, serija
 12:20 IN magazin
 13:10 Naša mala klinika, serija
 14:10 Provjereno, informativni magazin
 15:10 Marci X, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Naša mala klinika, serija
 18:25 IN magazin by Bijele udovice
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Supertalent, talent show
 21:30 Plava munja, igrani film
 23:15 13. ratnik, igrani film
 00:55 Namještajka, igrani film
 02:35 Vidoviti Milan, tarot show
 03:35 Tihi vrisak, igrani film
 05:00 Marci X, igrani film

06:25 Kraj programa

07.15 Pink Panther
 07.30 SpužvaBob Skockani, crtana serija
 07.55 Punom parom, kulinarski izazov
 08.20 Korak po korak, humoristična serija
 08.50 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 09.40 Astro show, emisija
 11.45 Pod istim krovom, humoristična serija
 12.10 Dadilja, serija
 12.40 Rat u kući, humoristična serija
 13.05 Ekkluziv, magazin
 13.20 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.45 Tajna čokolade, telenovela
 14.40 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
 16.15 Korak po korak, humoristična serija
 16.40 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 17.10 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.35 Dadilja, serija
 18.00 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Policajac s Beverly Hillsa 3, igrani film, akcijska komedija
 21.45 Odbrojanje, igrani film, triler
 00.00 Vijesti
 00.10 Porky's, film, komedija
 01.50 Astro Show, emisija

SUBOTA
24.10.2009.

05.50 - Najava programa
 05.55 - reprizni program
 06.15 - Svetomarske špice, emisija pučke i predajne kulture
 07.00 - Znanstvena petica
 07.30 - Iza ekrana
 08.00 - Vijesti
 08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Union Pacific, američki film
 09.40 - Skica za portret
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Kućni ljubimci
 10.50 - Veterani mira, emisija za branitelje

12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom
 13.20 - Prizma
 14.05 - Duhovni izazovi
 14.35 - Jelovnici izgubljenog vremena
 14.55 - Reporter: Sirotinja i milijunaši
 16.05 - Euromagazin
 16.40 - Vijesti
 16.55 - Kulturna baština
 17.10 - In memoriam - Branko Stapar: Portabl muzej, dokumentarni film
 17.45 - Svirci moji, glazbena emisija
 18.35 - U istom loncu, kulinarski show
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Zgodna žena, film
 22.10 - Filmski vikend Roberta De Nira: Časni ljudi, američki film
 00.20 - Vijesti
 00.45 - Filmski maraton: Dokaži krivnju, američki film
 02.40 - Filmski maraton: The Crow: Wicked Prayer, američki film
 04.20 - Svirci moji, glazbena emisija
 05.05 - Oprezno s anđelom

07.05 - Najava programa
 07.10 - Vrijeme je za Disneyja: 101 dalmatinac
 07.35 - Vrijeme je za Disneyja: Legenda o Tarzanu
 08.00 - Na kraju ulice
 08.30 - Ninin kutak
 08.35 - Danica
 08.40 - Leo, serija za djecu
 09.05 - Kokice
 09.35 - Sölden: Svjetski ski kup (Ž) - veleslalom, prijenos 1. vožnje
 10.55 - Parlaonica
 11.50 - Briljanteen
 12.40 - Sölden: Svjetski ski kup (Ž) - veleslalom, prijenos 2. vožnje
 13.55 - KS automagazin
 14.25 - 4 zida
 15.05 - Veterinari novog kova, dokumentarni film
 15.55 - Košarka, veterani: Zadar - Real M, prijenos
 17.50 - Breaking Away, američki film
 19.30 - Garaža
 20.05 - Volim nogomet
 23.00 - Sportske vijesti
 23.15 - Dobro namjere, serija
 00.05 - Noć u kazalištu - Lada Kaštelan: Prije sna
 01.40 - Vip Music Club LP
 03.40 - Kraj programa

HRT1, SUBOTA,
24.10.2009, 14.55
REPORTERI
SIRO TINJA I MILIJUNAŠI
(SLUMDOGS AND MILLIONAIRES)

Što se skriva iza strelovitog rasta Dubaija, posljednjeg u nizu spektakularnih igraonica za milijunaše? Kako je zapravo bilo moguće postići tako mnogo u tako kratko vrijeme? Otkrivamo mračnu tajnu sna zvanog Dubai! U njemu sudjeluju mnogi građevinski radnici koji žive na rubu blje-

06:25 Ezo TV, tarot show
 07:25 Nova lova, TV igra
 08:25 Bumba, crtana serija
 08:40 Power Rangers, serija
 09:05 Superheroj Spiderman
 09:30 Graditelj Bob, crtana serija
 09:45 Winx, crtana serija
 10:10 Dora istražuje, crtana serija
 10:35 Lude 70 -e, serija
 11:35 U sedmom nebu, serija
 12:35 Smallville, serija
 13:35 Tajanstveni otok 2, igrani film
 15:20 Plava munja, igrani film
 17:10 Vijesti
 17:20 Kod Ane, kulinarski show
 18:10 Bračne vode, serija
 18:40 Lud, zbunjen, normalan, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Nestale, igrani film
 22:30 Joe Kidd, igrani film
 00:10 Kontrola leta, igrani film
 02:20 Klub boraca, igrani film
 04:45 Jeza u noći, igrani film
 06:25 Lude 70 -e, serija
 07:15 Kraj programa

07.05 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
 08.40 Astro Boy, crtana serija (dvije epizode)
 09.30 Ulica Sezame, animirana serija
 09.50 Bikeri s Marsa
 10.15 Kenny, morski pas
 10.40 Ben 10, crtana serija
 11.20 Tajna čokolade
 12.20 Jedna od dečiju, humoristična serija

štavila, u radnim logorima. Bez vode i struje, bilo kakve zaštite, ta vojska radnika naj-sličnija je robovima! Urednica i voditeljica: Mirjana Rakić

- 12.45 Mačak, ne diraj mu šešir, film, obiteljski
14.05 Smrtonosni zavjet, igrani film, triler
15.45 Policajac s Beverly Hillsa 3, igrani film, akcijska komedija
17.30 Zvijezde Ekstra: Forbesovih 20 najbogatijih zvjezdanih parova, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Discovery: Kako mi je lutrija promijenila život, dokumentarni film
20.00 Johnny English, igrani film, komedija
21.35 Fletch, film, komedija
23.15 Fargo, film, crna komedija
00.55 Porky's, film, komedija

**NEDJELJA
25.10.2009.**

- 05.55 - Najava programa
06.00 - Jelovnici izgubljenog vremena
06.20 - Glas domovine
07.00 - Euromagazin
07.30 - Duhovni izazovi
08.00 - Vijesti
08.10 - Schubertijada
09.15 - Opera box
10.00 - Vijesti
10.20 - George Gently 2, serija
12.00 - Dnevnik
12.25 - Plodovi zemlje
12.30 - Rijeka: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro
15.40 - Vijesti
15.55 - Tri muškarca i mlada dama, američki film
17.40 - Lijepom našom: Đakovo (2.)
18.35 - U istom loncu, kulinarski show
19.15 - LOTO 6/45

- 19.30 - Dnevnik
20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
21.15 - Domaća serija
22.30 - Vijesti
22.55 - Filmski vikend Roberta De Nira: Priča iz Bronx, američki film
00.55 - George Gently 2, serija
02.30 - Garaža
03.00 - Transfer
03.30 - Lijepom našom: Đakovo (2.)
04.20 - Plodovi zemlje
05.10 - Rijeka: More

- 06.35 - Najava programa
06.40 - Dječak i vjeverica
07.05 - Dvostruka zbrka, serija
07.30 - Negerkys og labre larver (Dječji poslovi), danski film za djecu
08.35 - Prijatelji
09.35 - Sölden: Svjetski ski kup (M) - veleslalom, prijenos 1. vožnje
10.55 - Osijek: Dan reformacija, prijenos
12.00 - Biblija
12.10 - Nora Fora, TV igra
12.40 - Sölden: Svjetski ski kup (M) - veleslalom, prijenos 2. vožnje
13.55 - Božo Paradžik, dokumentarni film
14.55 - Rukomet, LP (Ž): Leipzig - Podravka, prijenos
16.30 - 12. međunarodni judo kup, reportaža
16.40 - Magazin nogometne Lige prvaka
17.45 - Hokej na ledu: Olimpija - Medveščak
20.10 - HNL: Dinamo - Cibalia, prijenos
22.10 - Sportske vijesti
22.20 - Dobre namjere, serija
23.10 - Nove avanture stare Christine 2, serija
23.30 - Dobro ugođena večer
00.30 - Transfer
01.00 - TV raspored

- 07.15 Bumba, crtana serija
07.30 Power Rangers, serija
07.55 Superheroj Spiderman
08.20 Graditelj Bob
08.35 Winx, crtana serija
09.00 Dora istražuje
09.25 Kućanice iz visokog društva, serija
10.25 Ulica sjećanja, serija
11.25 Automotiv, auto-moto magazin
11.55 Magazin Lige prvaka
12.25 Novac, business magazin

- 12.55 Zbogom, bivši, serija
13.55 Kad bi samo, igrani film
15.45 Blankman, igrani film
17.00 Vijesti
17.10 Blankman, igrani film - nastavak filma
17.40 Supertalent, show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Nad lipom 35, show
21.00 Idiot u uniformi, film
22.50 Red Carpet, showbiz magazin
00.10 Trenutak istine, game show
01.10 Televizijska posla, serija
02.10 Cuba Feliz, igrani film
03.55 Red Carpet, showbiz magazin
04.45 Kraj programa

- 06.55 Zvijezde Ekstra: Forbesovih 20 najbogatijih zvjezdanih parova, zabavna emisija
07.45 Skriveni poruke, humoristična serija
08.15 Astro Boy, crtana serija (dvije epizode)
09.00 Ulica Sezame, serija
09.20 Bikeri s Marsa
09.45 Kenny, morskog pas
10.10 Ben 10, crtana serija
10.35 Discovery: Kako mi je lutrija promijenila život, dokumentarni film
11.25 Jedna od dečkiju, serija
11.55 Red Bull Air Race 2009, sportsko-dokumentarna emisija
12.25 Najveći hrvatski misteriji, talk show
13.20 Johnny English, igrani film, komedija
14.55 Premier liga: Liverpool - Manchester United, prijenos
17.00 Jezikova juha, reality show
17.55 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Ekkluziv, magazin
20.00 Telefonska govornica, igrani film, triler
21.20 CSI: Miami, serija
22.10 Gužva i frka, film
00.10 Fletch, igrani film

**PONEDJELJAK
26.10.2009.**

- 05.40 - Najava programa
05.45 - Mir i dobro
06.15 - Drugo mišljenje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti

- 10.15 - Velegradnja 2: USS Virginia, dokumentarna serija
11.10 - Treća dob, emisija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Oprezno s anđelom
13.20 - McLeodove kćeri 2
14.10 - Vijesti
14.40 - Normalan život, emisija
15.35 - Direkt
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.35 - Najslabija karika, kviz
18.15 - Kuhajte s Anom
18.35 - Dolina sunca
19.30 - Dnevnik
20.15 - Potrošački kod
20.50 - Heroji Vukovara: Pejton, dok. serija
21.55 - Proces
22.35 - Otvoreno
23.30 - Vijesti
23.45 - Poslovne vijesti
23.50 - Vijesti iz kulture
00.00 - Na rubu znanosti
00.55 - Zvezdane staze: Voyager 4, serija
01.40 - Ksena - princeza ratnica 3, serija
02.25 - Momci s Madisona 2, serija
03.10 - Heroji Vukovara: Pejton, dok. serija
04.10 - Proces
04.40 - Potrošački kod
05.10 - Oprezno s anđelom

- 06.50 - Najava programa
06.55 - Vatrogasne priče
07.15 - Silvester i Čiči
07.40 - TV vrtić:
--- - Sjajni izumi Wallacea i Gromita: Krekerousisavač 525
--- - Vitaminix: D vitamin
--- - Luckaste pačje pustolovine: Paperje za studen
08.00 - Čarobna ploča 1 (11.)
08.15 - Platno, boje, kist: Mozaik
08.25 - Kratki spoj
08.40 - Lagodan život Zacka i Codyja, serija za djecu
09.05 - Paulino ljetovanje, serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Alias 5, serija
10.45 - Polleke, nizozemski film
12.20 - Fotografija u Hrvatskoj
12.35 - Fratar je sačuvao troplet, dok.film
13.30 - Dragi John 4, humoristična serija
13.55 - Prijatelji 6, serija
14.15 - Ksena - princeza ratnica 3, serija
15.00 - Kuhajte s Anom
15.15 - TV vrtić:
--- - Sjajni izumi Wallacea i Gromita:

- Krekerousisavač 525
--- - Vitaminix: D vitamin
--- - Luckaste pačje pustolovine: Paperje za studen
15.35 - Čarobna ploča 1 (11.)
15.50 - Crna kutija: Pravo na jednakost
16.20 - Zvezdane staze: Voyager 4, serija
17.05 - Na rubu znanosti
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.47 - Dva i pol muškarca 4, humoristična serija
19.08 - Simpsoni 17
19.30 - VIP Music Club
20.05 - TV Bingo Show
21.00 - Bitange i princeze 5, humoristična serija
21.40 - Vijesti na Drugom
21.55 - Momci s Madisona 2, serija
22.45 - Veliki užitak, francuski film
00.30 - Šaptačica duhovima 2, serija
01.20 - Kraj programa

- 04.45 Lude 70-e, serija
05.45 Kralj Queensa, serija
06.45 Fifi i cvjetno društvo
07.15 Roary, crtana serija
07.30 Tomica i prijatelji
07.40 Jagodica Bobica
08.05 Bumba, crtana serija
08.15 Ezo TV, tarot show
08.45 Nova lova, TV igra
10.15 Rebelde, serija
11.15 Otvori svoje srce, serija
12.20 IN magazin
13.10 Naša mala klinika, serija
14.10 Najbolje godine, serija
15.10 Blankman, igrani film
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Naša mala klinika, serija
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Najbolje godine, serija
21.00 Otok smrti, serija
23.00 Vijesti
23.15 Zakon brojeva, serija
00.15 Seinfeld, serija
00.45 Život na sjeveru, serija
01.40 Ezo TV, tarot show
02.40 To je život za tri muškarca, igrani film
04.15 IN magazin
04.45 Kraj programa

- 06.25 Pink Panther
06.40 SpužvaBob Skockani
07.05 Punom parom, kulinarski izazov
07.30 Korak po korak, serija
08.00 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
08.50 Astro show, emisija

10.55 Pod istim krovom, serija
11.20 Dadilja, serija
11.50 Rat u kući, serija
12.20 Ekkluziv, magazin
13.10 Večera za 5, lifestyle emisija
13.35 Tajna čokolade
14.30 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
16.05 Korak po korak, serija
16.35 Princ iz Bel-Aira, serija
17.05 Pod istim krovom, serija
17.30 Dadilja, serija
18.00 Rat u kući, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Označen za smrt, igrani film, akcijski
21.35 Putnik 57, igrani film, akcijski triler
23.10 Vijesti
23.20 Gužva i frka, film, drama
01.15 Astro show, emisija

**UTORAK
27.10.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Normalan život
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.15 - Velegradnja 2: North Branch
Correctional Institution, dokumentarna serija
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Oprezno s anđelom
13.20 - McLeodove kćeri 2
14.10 - Vijesti
14.40 - Među nama
15.35 - Na Vinkovačkim jesenima, emisija pučke i predajne kulture
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.35 - Najslabija karika, kviz
18.15 - Kuhajte s Anom
18.35 - Dolina sunca
19.30 - Dnevnik
20.10 - Globalno sijelo
20.50 - Priča o Indiji: Susret dvaju oceana, dokumentarna serija
21.50 - Poslovni klub
22.30 - Otvoreno
23.40 - Poslovne vijesti
23.55 - Drugi format
00.50 - Zvezdane staze: Voyager 4, serija
01.35 - Ksena - princeza ratnica 3, serija

02.20 - Zakon i red: Odjel za žrtve 9, serija
03.05 - Čarolija 10, serija
03.55 - Skica za portret
04.00 - Globalno sijelo
04.35 - Poslovni klub
05.05 - Oprezno s anđelom

06.50 - Najava programa
06.55 - Vatrogasne priče
07.15 - Silvester i Čiči
07.40 - TV vrtić:
--- - Danica i vučica na buvljaku
--- - Spektakl na livadi: Dan za odmor
--- - Kajatan i plava lisica: Domaći palivatra
--- - Profesor Baltazar: Krojač Silvestar
08.10 - Navrh jezika
08.25 - Izazovi: Moj otok je moj dom, nizozemski dok. film za mlade
08.40 - Lagodan život Zacka i Codyja, serija za djecu
09.05 - Paulino ljeto, serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Alias 5, serija
10.45 - Mjesto za počinak, američki film
12.45 - Dokuteka - M.Juran: Dan šarenih oblaka rođenih u moru (James Joice u Puli), dok. film (1982.)
13.30 - Dragi John 4, serija
13.55 - Prijatelji 6, serija
14.15 - Ksena - princeza ratnica 3, serija
15.00 - Kuhajte s Anom
15.15 - TV vrtić:
--- - Danica i vučica na buvljaku
--- - Spektakl na livadi: Dan za odmor
--- - Kajatan i plava lisica: Domaći palivatra
--- - Profesor Baltazar: Krojač Silvestar
15.45 - Koga briga?
16.20 - Zvezdane staze: Voyager 4, serija
17.05 - Drugi format
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.47 - Dva i pol muškarca 4
19.08 - Simpsoni 17
19.30 - VIP Music Club
20.05 - Čarolija 10, serija
21.00 - Zakon i red: Odjel za žrtve 9, serija
21.50 - Vijesti na Drugom
22.10 - Dugi oproštaj, film
00.05 - Šaptačica duhovima 2, serija
00.55 - Kraj programa

04:45 Lude 70-e, serija
05:45 Kralj Queensa, serija
06:45 Fifi i cvjetno društvo
07:15 Roary, crtana serija
07:30 Tomica i prijatelji
07:40 Jagodica Bobica
08:05 Bumba, crtana serija
08:15 Ezo TV, tarot show
08:50 Nova lova, TV igra
10:20 Rebelde, serija
11:20 Otvori svoje srce, serija
12:25 IN magazin
13:15 Naša mala klinika, serija
14:15 Najbolje godine, serija
15:15 Krug prijatelja, film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Naša mala klinika, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Najbolje godine, serija
21:00 Svemoguću Bruce, film
22:55 Vijesti
23:10 Zakon brojeva, serija
00:10 Seinfeld, serija
00:40 Život na sjeveru, serija
01:35 Ezo TV, tarot show
02:35 Krug prijatelja, film
04:00 Život na sjeveru, serija
04:45 Kraj programa

07.00 Pink Panther
07.15 SpužvaBob Skockani
07.40 Punom parom, kulinarski izazov
08.10 Korak po korak, serija
08.35 Princ iz Bel-Aira, serija
09.25 Astro show, emisija
11.30 Pod istim krovom, humoristična serija
12.00 Dadilja, serija
12.30 Rat u kući, humoristična serija
12.55 Ekkluziv, magazin
13.10 Večera za 5, lifestyle emisija
13.35 Tajna čokolade
14.30 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
16.05 Korak po korak, humoristična serija
16.35 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
17.05 Pod istim krovom, humoristična serija
17.30 Dadilja, serija
18.00 Rat u kući, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Najveći hrvatski misteriji, talk show
21.00 Sile prirode, igrani film, romantična komedija
22.50 Chuck, akcijska serija
23.50 Vijesti
00.00 Označen za smrt, igrani film, akcijski
01.30 Astro show, emisija

**SRIJEDA
28.10.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Među nama
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.15 - Velegradnja 2: Ultimate Oil Sands Mine, dok. serija
11.10 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Oprezno s anđelom
13.20 - McLeodove kćeri 2
14.10 - Vijesti
14.40 - Ekumena, religijski kontakt program
15.35 - Alpe-Dunav-Jadran
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.20 - Hrvatska uživo
17.30 - Najslabija karika, kviz
18.10 - Kuhajte s Anom
18.30 - Dolina sunca
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Devet mjeseci, film
21.55 - Paralele
22.35 - Otvoreno
23.30 - Vijesti
23.45 - Poslovne vijesti
23.50 - Vijesti iz kulture
00.00 - e-Hrvatska
00.35 - Znanstvene vijesti
00.55 - Zvezdane staze: Voyager 4, serija
01.40 - Ksena - princeza ratnica 4, serija
02.25 - Velemajstor 2, serija
03.10 - Oprah Show
03.55 - Skica za portret
04.05 - Paralele
04.35 - Alpe-Dunav-Jadran
05.05 - Oprezno s anđelom, telenovela

06.55 - Najava programa
07.00 - Vatrogasne priče
07.20 - Silvester i Čiči
07.45 - TV vrtić:
--- - Ninin kutak: Omoti za knjige i bilježnice
--- - Vitaminix: E vitamin
--- - Mali crveni traktor: Sretan dan
08.05 - Čarobna ploča 1 (12.)
08.20 - Glazbeceda
08.30 - Pročitani
08.40 - Lagodan život Zacka i Codyja, serija za djecu
09.05 - Paulino ljeto, serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13.30 - Dragi John 4, serija

13.55 - Prijatelji 6, serija
14.15 - Ksena - princeza ratnica 3, serija
14.55 - Kuhajte s Anom
15.10 - TV vrtić:
--- - Ninin kutak: Omoti za knjige i bilježnice
--- - Vitaminix: E vitamin
--- - Mali crveni traktor: Sretan dan
15.30 - Čarobna ploča 1 (12.)
15.45 - Koga briga?
16.20 - Zvezdane staze: Voyager 4, serija
17.05 - e-Hrvatska
17.40 - Znanstvene vijesti
18.00 - Vijesti na Drugom
18.20 - Županijska panorama
18.47 - Dva i pol muškarca 4, humoristična serija
19.08 - Simpsoni 18, crtana serija
19.30 - VIP Music Club
20.05 - Domaći dokumentarni film
21.30 - Vijesti na Drugom
21.45 - Velemajstor 2, serija
22.35 - Ciklus azijskog filma: Pakleni poslovi, hongkonški film
00.15 - Šaptačica duhovima 2, serija
01.05 - Kraj programa

04:45 Lude 70-e, serija
05:45 Kralj Queensa, serija
06:45 Fifi i cvjetno društvo
07:15 Roary, crtana serija
07:30 Tomica i prijatelji
07:40 Jagodica Bobica
08:05 Bumba, crtana serija
08:15 Ezo TV, tarot show
08:45 Nova lova, TV igra
10:15 Rebelde, serija
11:15 Otvori svoje srce, serija
12:20 IN magazin
13:10 Naša mala klinika, serija
14:10 Najbolje godine, serija
15:10 Pokretna meta, film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Naša mala klinika, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Najbolje godine, serija
21:00 Lud, zbunjen, normalan
21:50 Bračne vode, serija
22:20 Doktor s Beverly Hillsa
23:20 Vijesti
23:35 Zakon brojeva, serija
00:35 Seinfeld, serija
01:05 Život na sjeveru, serija
02:00 Ezo TV, tarot show
03:00 Pokretna meta, igrani film
04:30 Kraj programa

07.00 Pink Panther
07.15 SpužvaBob Skockani

07.40 Punom parom, kulinarski izazov
 08.10 Korak po korak, serija
 08.35 Princ iz Bel-Aira, serija
 09.25 Astro show, emisija
 11.30 Pod istim krovom, serija
 12.00 Dadija, serija
 12.30 Rat u kući, serija
 12.55 Ekkluziv, magazin
 13.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.35 Tajna čokolade, telenovela
 14.30 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
 16.05 Korak po korak, serija
 16.35 Princ iz Bel-Aira, serija
 17.05 Pod istim krovom, serija
 17.30 Dadija, serija
 18.00 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 CSI, serija
 20.55 CSI: NY, serija
 21.50 Kost, serija
 22.40 Stvorenja, znanstveno-fantastična serija
 23.40 Vijesti
 23.50 Red Bull Air Race 2009, sportsko-dokumentarna emisija
 00.20 Sile prirode, igrani film, romantična komedija
 02.05 Astro show, emisija

05.50 - Najava programa
 05.55 - Ekumena, religijski kontakt program
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Velegradnja 2: Ultimate Casino, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Oprezno s anđelom
 13.20 - McLeodove kćeri 2
 14.10 - Vijesti
 14.40 - Trenutak spoznaje
 15.35 - 1200 godina bokeljske mornarice, dok. film
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.35 - Najslabija karika, kviz
 18.15 - Kuhajte s Anom
 18.35 - Dolina sunca
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.10 - Dossier.hr
 22.00 - Pola ure kulture
 22.35 - Otvoreno
 23.30 - Vijesti
 23.45 - Poslovne vijesti
 00.00 - Vrijeme za knjigu
 00.55 - Zvezdane staze: Voyager 4, serija
 01.40 - Ksenia - princeza ratnica 4, serija
 02.25 - Bez traga 5, serija
 03.10 - Skica za portret
 03.25 - 1200 godina bokeljske mornarice, dok. film
 03.55 - Dossier.hr
 04.40 - Pola ure kulture
 05.05 - Oprezno s anđelom

06.45 - Najava programa
 06.50 - Vatrogasne priče, crtana serija
 07.10 - Silvester i Čiči, crtana serija
 07.35 - TV vrtić:
 --- Danica u bolnici
 --- Profesor Baltazar: Baltazarov sat
 --- Zeko Peko: Kralj za jedan dan
 07.58 - Priča o Tracy Beaker
 08.10 - Mogu ja!
 08.25 - Iznad crte
 08.40 - Lagodan život Zacka i Codyja, serija za djecu
 09.05 - Paulino ljeto, serija za mlade
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.30 - Dragi John 4, humoristična serija
 13.55 - Prijatelji 6, humoristična serija
 14.15 - Ksenia - princeza ratnica 3, serija
 14.55 - Kuhajte s Anom
 15.10 - TV vrtić:
 --- Danica u bolnici
 --- Profesor Baltazar: Baltazarov sat
 --- Zeko Peko: Kralj za jedan dan
 15.33 - Priča o Tracy Beaker
 15.45 - Kokice
 16.20 - Zvezdane staze: Voyager 4, serija
 17.05 - Vrijeme za knjigu
 18.00 - Vijesti na Drugom
 18.20 - Županijska panorama

18.47 - Dva i pol muškarca 4, humoristična serija
 19.08 - Simpsoni 18, crtana serija
 19.30 - VIP Music Club
 20.05 - Dokumentarni film
 20.35 - Sportski program
 22.30 - Vijesti na Drugom
 22.40 - Bez traga 5, serija
 23.30 - Vip Music Club LP
 01.30 - Kraj programa

04:45 Lude 70-e, serija
 05:45 Kralj Queensa, serija
 06:45 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
 07:15 Roary, crtana serija
 07:30 Tomica i prijatelji, crtana serija
 07:40 Jagodica Bobica, crtana serija
 08:05 Bumba, crtana serija
 08:15 Ezo TV, tarot show
 08:50 Nova lova, TV igra
 10:20 Rebelde, serija
 11:20 Otvori svoje srce, serija
 12:25 IN magazin
 13:15 Naša mala klinika, serija
 14:15 Najbolje godine, serija
 15:15 Rin tin tin, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Naša mala klinika, serija
 18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Najbolje godine, serija
 21:00 Trenutak istine, game show
 22:00 Provjereno, informativni magazin
 23:00 Vijesti
 23:15 Zakon brojeva, serija
 00:15 Seinfeld, serija

00:45 Život na sjeveru, serija
 01:40 Ezo TV, tarot show
 02:40 8 milja, igrani film
 04:30 Kraj programa

07.00 Pink Panther
 07.15 SpužvaBob Skockani
 07.40 Punom parom, kulinarski izazov
 08.10 Korak po korak, serija
 08.35 Princ iz Bel-Aira, serija
 09.25 Astro show, emisija
 11.30 Pod istim krovom, serija
 12.00 Dadija, serija
 12.30 Rat u kući, serija
 12.55 Ekkluziv, magazin
 13.10 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.35 Tajna čokolade
 14.30 Heroji iz strasti, serija (dvije epizode)
 16.05 Korak po korak, serija
 16.35 Princ iz Bel-Aira, serija
 17.05 Pod istim krovom, serija
 17.30 Dadija, serija
 18.00 Rat u kući, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Jezikova juha, reality show
 20.55 Uvod u anatomiju, serija
 21.50 Kućanice, dramska serija (dvije epizode)
 23.40 Vijesti
 23.50 CSI, serija
 00.40 CSI: NY, serija
 01.25 Kost, serija
 02.10 Astro show, emisija

**ČETVRTAK
29.10.2009.**

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom od 14,40 sati.

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se na subotičkoj TV K23 nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektr, također nedjeljom u 13 sati.

»TV Hrvatska riječ« nedjeljom od 12,30 na YU ECO televiziji

Polusatna emisija »TV Hrvatska riječ«, u produkciji NIU »Hrvatska riječ«, emitira se svake nedjelje od 12 i 30 sati na kanalu RTV YU ECO. U »Hrvatskoj riječi« bilježimo i tumačimo događaje važne za život hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, predstavljamo ljude, njihove poslove i običaje. Podsjećamo na povijest, ali govorimo i o budućnosti ove zajednice. Radijska emisija »Hrvatska riječ« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16,30 na RTV2 a repriza utorkom u 12,10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija • Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

www.kviskocika.hr

[illegible]